ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

DOSYASI

İSTAV

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

DOSYASI

Yazan:

A. Sadık MERTOĞLU

TÜSTAV

Altınok Matbaası

1971 — Ankara

Ö N S Ö Z

Orta Doğu Teknik Üniversitesi 1956 da kuruldu. On sene içinde fevkalâde bir gelişme göstererek, Türkiyemize büyük hizmetler vadeden bir Üniversite ve yurt dışında Türk İlminin sesini duyuran bir ilim yuvası olma yolunda hızlı yürüdü. Sonra da birşeyler oldu ODTÜ'ye. Radyolarımız "Orta Doğu" dediği zaman Arap - İsrail harbinden mi, yoksa bizim Üniversiteden mi bahsediyor diye tereddüt eder olduk.

Okuyucuma ODTÜ'de ne olduğuna dair ön fikirler vermek istemiyorum. Kararı, bu kitapcığın sayfalarında bulacakları, kuvvetli bir muhayyileden çıkmış bir romanı andıran olayları okuduktan sonra vermelerini arzu ediyorum.

Bu sayfalardaki tecrübeleri özellikle ODTÜ'nin tuttuğu yolu kısa bir zaman farkı ile takip eder görünen diğer Üniversitelerimizdeki hocalarımızın istifadesine arz etmek isterim.

TUSTAV

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ VE 1956 - 1958 DÖNEMİ

— Kuluçka Safhası —

Orta Doğu Teknik Üniversitesi 1956 yılında özeli bir kanunla kuruldu ve biravuç öğretim üyesi ve bir o kadar öğrenci ile TBMM'nin arkasındaki saç barakalarda faaliyete başladı. Başlangıç çok küçük ve mütevazi idi, fakat birçok kimseler ODTÜ'nin geleceği ve Türk eğitim ve araştırma hayatına yapacağı katkı bakımından büyük ümitler besliyor. Bu Üniversite Ankara, İstanbul Üniversitelerinin çok tenkid edilen ve ıslâhında bugün hemen herkesin fikir birliği halinde olduğu birçok mahzurlu özelliklerinden kurtulacaktı ODTÜ kanunu idarî ve akademik fonksiyonları büyük çapta birbirinden ayırmış, kürsü ve kürsü Profesörü yerine tayinle gelen bölüm başkanlıkları koymuştur. Doçentle Asistan ünvanları arasına genç öğretim üyelerinin araştırma ve gelir imkânlarını arttıran, sür'atle yükselebilmelerini sağlıyabilmek için "Öğretim Görevlisi" ve "Yardımcı Profesör" kademeleri konuluyordu. ODTÜ'nin idarî sisteminin en üst kademesinde Bakanlar Kurulunca seçilen 9 kişilik bir mütevelli heyeti bulunur. Mütevelli Heyeti Rektörü seçer. Rektörün akademik kariyerden olması şartı aranır. Bugün Mühendislik, Fen ve Edebiyat, Mimarî ve İdarî İlimler olmak üzere sayısı 4 e çıkan fakültelerin dekanlarını rektörün teklifiyle yine mütevelli heyeti onaylar. Bölüm Başkanları da Dekan ve Rektörün teklifi ile aynı heyetçe tasdik edilir. Birçok kimselerin, hattâ birçok ODTÜ öğretim üyesinin bir Türk Üniversite'sinin yabancı bir dille tedrisat yap-

masını garip karşılamalarına ve lisan öğretiminin başka şey bütün tedrisatın yabancı bir dille yapılmasının başka şey olduğu iddialarına rağmen baştanberi ODTÜ'de öğretim dili İngilizcedir.

ODTÜ, ondan çok şeyler umanların yanılmadığını kısa zamanda isbat etti. Birkaç yıl içinde 46.000 dönümlük bir araziye yayılan modern bina ve tesisleri, laboratuvarları, yüzlerce öğretim üyesi ve binlerce talebesiyle büyük ve modern bir Üniversite haline geldi. Hepsinden önemlisi, Milletlerarası ilim dünyasında neşriyatı ile ve Türk Sanayiinde resmî ve özel endüstri tesislerinin çeşitli projelerinde yüklendiği görevlerle gerçek bir Üniversitenin fonksiyonlarını göstermeye başladı.

Üniversitenin öğretim dilinin İngilizce olması birçok çevrelerde ODTÜ'nin yabancıların malî desteği ile kurulduğu kanaatini doğurmuştur. Gerçekte ODTÜ, diğer Üniversiteler gibi devlet bütçesinden finanse edilir. Ancak yine diğer Üniversitelerimiz gibi Fort Vakfı, AID gibi kaynaklardan yardım almaktadır. Ancak bu yardım 1956 - 1966 devresinde toplam bütçenin ancak % 9 unu teşkil etmiş ve daha çok makine ve yabancı öğretim üyesi alanlarında yatırılmıştır. Bu oran Üniversitenin daha da büyüdüğü 1966 sonrasında daha da azalmıştır.

Üniversite hızlı bir tempo ile Türkiye'ye faydalı olma yolunda gelişirken öğrenci ve öğretim üyeleri arasında küçük bir grup da ODTÜ'yi başka bazı maksatlara faydalı olacak bir yola sokmak için faaliyetlerine başladılar. Sol fikirler 1960 dan sonra moda haline gelmişti. Birçok aydınlarımızın gözünde sol haksız olarak o güne kadar ezilmiş, komünistlikle alâkası olmayan, hür ve geniş fikirli ileri bir gruptur. Üstelik Türkiye'de komünizm tehlikesi yoktu ve olamazdı. Türk aydınının kafasında bu fikirlerin yerleşmesine komünistlerin bizzat kendileri kadar "Kahrolsun Komünizm" sloganını bağırmanın komünizmi kahretmeye yeteceğine inanan bazı grupların ve "Ko-

münist" ithamını siyasî muarızlarına karşı bol keseden kullanan bazı kimselerin de suçu vardır. Meşhur masalda olduğu gibi Türkiye'de yerli yersiz 10 kadar "Kurt var" diye bağrılmıştı ki, aydınlar hakikî kurtlara da yabancı gözüyle bakmağa başlamışlardı. Bu anlayışla, Sosyalist Kültür Derneği'nin kurucularından Kemal Kurdaş ODTÜ Rektörlüğüne getirilmiş, 1950 lerdeki komünist tevkifatının ileri gelenlerinden bir Mübeccel Kıray, TİP Yönetim Kurulu Üyesi Nejat Erder ve diğer kurtlara üniversitenin kapıları açılmıştı.

Nihayet 1965 de Mihri Belli ve Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın yeraltı örgütlerinin (yukarıda adı geçen hocalar da aynı örgütlerle alâkalıdır) ve Millî Demokratik Devrim "EYLEMİ"nin militanlarından Vahap Erdoğan, Muammer Soysal ve arkadaşları bu teşkilâtın gençlik örgütü olan Sosyalist Fikir Klüpleri'nin ODTÜ Şubesini kurmuşlardır. Sosyalist Fikir Kulüp'ü 1965 Mayıs'ında yapılan Öğrenci Birliği seçimlerine "Toplumcu Grup" adıyle girmiş ve kazanmıştır. Öğrenci Birliği Başkanlığı'na Muammer Soysal geldi. 1965 - 1968 arasında, solun o zamanki "Hürriyetçi", "Ezilen Aydınlar" havasına uygun olarak SKF çeşitli sol standanslı ve "İlerici" fikir adamlarına konferanslar verdirdi. Fakat zaman ilerledikçe "Geniş Fikirlilik"in yerini süratle dogmatizm aldı ve "Açık" oturumlara bile sadece sosyalistler davet edilmeye başlandı.

1966 - 1967 ders yılının açılış töreninde Öğrenci Birliği Başkanı Muammer Soysal (İlhami Soysal'ın akrabasıdır) yaptığı konuşmada "Emperyalist" ülkelere ve İran Şahına hücum etmiş ve törende bulunan Cumhurbaşkanımız bu çıkışlara sinirlendiğini hareketleriyle belli etmiştir.

1967 - 1968 ders yılı başında ilk boykot hareketleri oldu. Fakat bunlar ideolojik olmaktan uzak hareketlerdi. Özel okulları protesto için 1 gün boykot yapıldı. Yemek saatlerinin ayarlanması ve yemek fiyatlarının düşürülmesi için kafeterya boykot edildi.

Bu masum hareketler olurken hakikî fırtınanın bulutları toplanıyor, kurtlar süratle teşkilâtlanıyor, idarî mevkileri ele geçiriyorlardı. İlk ideolojik patlama, durumu kavramaya başlıyan mütevelli heyetinin, solcu hocalardan Arif Payaslıoğlu'nun İdarî İlimler Fakültesindeki Dekanlığını tasdik etmemesiyle meydana geldi. İdarî İlimler Fakültesi öğrencileri sosyalist militanlarca boykot'a ikna edildi. Rektör Kemal Kurdaş bütün fakültelerde ayrı ayrı toplantılar yaparak gerçekte ideolojik olan hâdiseyi bir üniversite özerkliği meselesi olarak takdim etti ve mütevellî heyetine karşı öğretim üyelerinin desteğini sağladı. Fakat mütevellî heyeti kararında ısrar etti. Kurdaş durumu başka bir solcuyu, Yaşar Gürbüz'ü Dekanlığa teklif ederek kurtardı. Mütevellî Heyeti ikinci bir reddi politik bulmıyarak Gürbüz'ün dekanlığını tasdik etti.

1968 Haziran'ında bütün Üniversitelerimizi saran boykot hareketine ODTÜ katılmadı. Diğer Üniversitelerde boykotlara sebep olarak gösterilen sıkıntıların çoğu ODTÜ'de yoktu. Üstelik Rektör sol tandanslıydı ve boykot istemiyordu. Fakat "Eylem" yokluğu SKF'i zayıflattı. 1968 - 1969 seçimlerini "Ortanın Solu Grubu" adıyla Sosyal Demokrasi Derneği aldı. Bu sonuç sosyalist militan ve hocaları düşünmeğe sevketti. Artık "Ezilen Aydınlar" havası kâfi gelmiyordu. Kurtlar dişlerini göstermeye karar verdiler. Üniversitenin meselesi yoksa mesele yaratılacaktı. Devrim için de boykot yapılabilirdi. Kurdaş'ın sol tandanslı oluşu iyiydi hoştu. Fakat bu eylemin durmasına sebep oluyorsa, nekadar "Yaş" olursa olsun Kurdaş'ın yanması da zaruriydi.

TÜSTAV

İKİNCİ BÖLÜM

EKİM 1968 BOYKOTU

— Kurtlar Düze İniyor —

ODTÜ'yü bugün tamamen dış kaynaklı solun hâkimiyetine sokan "Eylem" serisi 2 - 3 Ekim 1968 deki boykotlarla başlıyor. Ekim hareketinden önceki boykot ve benzeri çıkışlar; kafeterya, özel okullar gibi ideolojik olmaktan uzak konularda yapılmıştı. Bu hareketlerde SKF drijanlık etmiş ve ileriki hareketleri için deneme olarak faydalanmıştı. Arif Payaslıoğlu hadisesi ile mütevellî heyetinin bir tasarrufu üzerine doğmuş, temelinde ideolojik sebep yatmakla beraber Kurdaş tarafından bir üniversite özerkliği meselesi olarak takdim edilmiş ve taraftar toplamıştı.

Ekim hareketi öncekilerden iki bakıma farklıdır :

1. Bazı fakültelerde (meselâ Mühendislik Fakültesi Makina Bölümü - Makina Bölümü öğrenci formu bildirisi 14.10.1968) talebe meseleleri ön plana alınmakla beraber, hareketin ideolojik olduğu çoğunlukla açıkça ilân edilmiştir. (7 Ekim 1968 tarihli Mimarlık Form görüşlerinin özeti ve idarî İlimler Fakültesi Öğrenci Formuna "Türk Toplumunun Sorunlarına Dönük ve Halka Açık bir Üniversite için Tam Özerklik ve öğrencinin Yönetime Katılması" ilkesi üzerine öneriler).

2. Hareket herhangi bir üniversite organının veya üniversite dışı kurumun bir tasarrufuna reaksiyon olarak değil, önceden planlanarak doğrudan aksiyon halinde meydana gelmiştir.

2 Ekim'de Mimarî 3 Ekim'de İdarî İlimler'deki SKF'lı öğrencilerin organize ettikleri hareket diğer fakültelere de sıçratılmış ve çoğu zaman zor kullanılarak boykota gidilmiştir. Meselâ Fen - Edebiyat Fakültesinde boykot kararı alınan foruma 48 kişi katılmıştır. 39 kabul, 9 çekimser oyla boykota gidilmiştir. Fen - Edebiyat Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı basına yaptığı açıklamada "2000 kişilik öğrencisi bulunan fakültemizin istikbalini ilgilendiren önemli kararları hiçbir zaman 40 kişinin arzusuna teslim edemeyiz" demişti. Fakat zaman zaman terör kullanılarak boykot başarıya ulaştırıldı. Meselâ, boykota karşı çıktığı için bir gece Hülya Pastahanesinde yakalanarak dövülen bir öğrenci sinir krizleri geçirmeye başlamış ve hastaneye kaldırılmış, velisinin durumundan şikâyet eden bir mektubunu Kurdaş, bölüm başkanları, dekanlar ve akademik konsey üyelerine yaptığı bir toplantıda okunmuştur. Boykota karşı olan veya hareketin üniversite meselelerinin dışına çıkmasını istemiyen talebeler, bazı hocalara güçsüzlüklerini :

— Ne yapabiliriz? Bütün kuvvet onlarda (Sosyalistlerde) para, teksir makinası onlarda. Biz muhalefet etiğimizde dövüyorlar şeklinde ifade emişlerdi : 1960 sonrasının "hür ve geniş" fikirli kurtları artık dişlerini gösteriyorlardı. Dersane kapıları sosyalist militanlarca tutuldu. Solun galebesiyle biten birkaç çatışmadan sonra boykot bütün üniversiteye hâkim oldu.

Boykotların sebebinin Doğu Bloku kaynaklı sosyalist ideoloji - komünizm - olduğu ilgili forum bildirileri incelendiğinde ortaya çıkmaktadır.

"7 Ekim 1968 Mimarî Forum Görüşmelerinin Özeti" başlıklı bildiriden pasajlar :

"Bir öğrenci hareketinin niteliğini tanımlamadan önce öğrenci kitlesinin toplum içindeki konusunu saptamak gerekiyor. Öğrenci topluluğu üretimle doğrudan ilişkili olmadığından sınıf niteliği taşımaz. Ancak öğrenci hareketi karşı durduğu ku-

rumlarla olan savaşında üretici güclerin yaratacağı harekete önderlik eder. Böylece sınıf çatışmasında etkin bir baskı aracı olarak ortaya çıkar. Kendisini doğrudan ilgilendiren özel sorunların çözümü bile üretim ilişiklerine bağlı olduğundan kapsamı dar tutulmuş, amaçlara yönelmek üzere bu üretim ilişkilerinin değişimini gerçekleştirecek hareketlere önderlik etmekten başka yöntem gütmesi yanlış ve etkisizdir. Doğrudan ilişkisi bulunan kurumları etkiliyerek kazanabileceği tavizlerle reform yaptırmak olanağı varsa da temel üretim ilişkileri değişmedikçe bu çözümler süreksiz ve aldatıcıdır".

"Reformla sağlayacağımız çıkarlar sahtedir".

"Bu tanımdaki bir üniversite, mevcut düzenin şartlandırılmalarına karşıt araştırma ve yayın yapabileceğinden düzen yöneticileri kendilerini koruma sistemi içerisinde böyle bir potansiyeli dizginleme çabasındadır. Mütevellî Heyeti bu nedenin sonucudur, neden ortadan kalkmadıkça sonuç değişmez".

"Bu bilinçle hareket eden ODTÜ öğrencileri sorunlara yüzeyde çözümler aramadan derhal toplumsal nedenlere inmekte ve taviz vermeksizin eyleme deneysel yoldan girmektedir.

Bu eylem içinde amacımız Türkiye'nin çıkmasındaki toplum düzenini sarsmaktır. Eylem stratejimiz;

Doğrudan ilişkili olduğumuz kurumları yıkmak, dolaylı olarak etkisi altında olduğumuz kurumları tanımamak,

Temelini bütün öğrenci kitlesinin direniş ve yeni baştan kurma olgusundan almış hareketimizle üretim güçlerine önderlik edecek örnek modeli yaratmaktır".

"Doğrudan ilişkili olduğumuz kurumlar fakülte kurumları, akademik konsey, rektörlük ve mütevellî heyetidir. Saptamaya çalıştığımız, öğrenci forumunun temelini yarattığı örnek yeni kuruluş modelinde bu kurumların kendilerine benzer-

lerine yer vermeden onlarsız oluşumu gerçekleştirdik. Zaten tanımladığımız bu kurumlara da istek yöneltmiyeceğimiz önceki yazılan ve açıklanan noktalardan çıkmaktadır".

"Bu hareketin fiilî amacı nedir?

Hedefimiz, karşı durduğumuz kurumların dokunulmazlıklarını kaldırmak, toplumu uyandırıcı nitelikte bir örnek göstermektir.

Bu tutum bizi kesin başarıya ulaştıracak değildir. Çünkü yadsıdığımız tutucu ve bozuk düzen ancak geniş kapsamlı sınıfsal ve ekonomik temellere yönelmiş bir eylemle sarsılabilir".

"Bunu sağlamak boykotun bir ilkesi olmalıdır. Böylece kamu oyunda geliştirmekte olan "öğrencinin eğitimden çıkmak için boykot yaptığı" yargısını silmeliyiz. Bu hareketin halktan kopuk olduğu konusuna meydan vermemeliyiz. Bunun için ortaya koyacağımız öğrenim boykot süresince eğitime devam etme şekli istediğimiz çizgide bir eğitimin modeli olarak geliştirilmelidir.

Amacımız, ülkenin bozuk yapısını sarsmak ve çıkmazlarını, çelişmelerini bu boykot süresi içinde öğrencinin ve onun önderliğini yaptığı halkın gözönüne sermek olmalıdır".

Komünist felsefeye göre cemiyet hâdiselerinin yegâne sebebi üretim (istihsal) araçlarıyla fertlerin münasebetleri (yani fabrika vs. nin mülkiyeti), bu münasebetlerin doğurduğu sınıflar ve sınıflar arasındaki mücadeledir. Üretim araçlarına sahip bulunan kapitalist burjuva sınıfını, üretim araçlarını kullanan işçi - proletarya sınıfı ihtilâlle devirecek ve emekçi - proletarya idaresinde komünist düzen kurulacaktır. Bu ana fikirden hareketle, öğrencilerin bir sosyal sınıf olmamakla beraber, üretici güçlerin yani proletaryanın öncülüğünü yapabilecek bir baskı grubu olduğu belirtiliyor. Sonra, komünist felsefeye sadık kalınarak, cemiyette üretim ilişkileri, yani üretim vasıtalarının

(fabrika vs.) mülkiyetleri değişmeden öğrencinin arzu ettiği değişikliklerin olamıyacağı dolayısiyle hareketin üretim ilişkilerine - mülkiyete - yönelmesi ve üretim güçlerinin - proletaryanın - mülkiyete karşı yapacağı harekete önderlik etmesi gerektiği bildiriliyor.

Bu hedefe varmak için Türkiye'nin cemiyet düzenini sarsmak gerekmektedir. Bunun için doğrudan münasebette bulundukları müesseseleri (Üniversite idaresi) yıkmak, dolaylı olarak tesiri altında oldukları kurumları (devlet, adalet mekanizması gibi) tanımamak lâzımdır. Bu kurumların halk gözündeki itibarları (dokunulmazlıkları) böylece kaldırılarak proletaryaya nasıl devrim - ihtilâl - yapılacağına dair örnek gösterilecektir.

Fakat bütün bu öğrenci hareketleri yıkılması gereken düzene kesin darbeyi indirmeyecektir. Çünkü kesin darbe ancak "geniş kapsamlı sınıfsal ve ekonomik temellere yönelmiş" bir hareketle, sınıf kavgası ile, proleter ihtilâliyle indirilebilir.

Bildiride çoğu zaman öğrenciden, öğrencilerin dışında bir şahıs olarak bahsedilmesi, bildirinin talebeler tarafından değil bir veya birkaç öğretim üyesi tarafından kaleme alındığını göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

ODTÜ İdarî İlimler Fakülte Formunun "Türk toplumunun Sorunlarına Dönük ve Halka Açık bir Üniversite için tam Özerklik ve öğrencinin Yönetime Katılması üzerine Öneriler" başlıklı bildiriden pasajlar :

"Türk Toplumunun Yapısı :

Türkiye geri bırakılmış bir ülkedir.

Türk halkı küçük bir azınlık ile bunların işbirliği halinde bulunduğu dış emperyalist güçler tarafından sömürülmektedir. Bu iç ve dış sömürme - sömürülme ilişkisi toplum hayatı-

nın ve toplumsal kurumlarının temeli durumundadır. Sosyal, Politik, Kültürel yapı hep bu temelin üzerine oturtulmuştur. Düzen kendi üst yapı ilişki ve kurumlarını da birlikte getirmiştir ve bu ilişki ve kurumlar ancak düzenle birlikte değişecektir.

Sosyal ve Ekonomik Yapının Belirlediği Eğitim Düzeni :

Eğitim sistemi ve eğitim kurumları içinde de durum budur. Bugünkü eğitim sisteminin yürütücü kurumlar düzenin ayrılmaz birer parçasıdırlar. Eğitim sistemi emperyalist etkiler altındadır. Egemen sınıfların çıkarlarına göre düzenlenmiştir. İçinde bulunduğumuz düzenin devamını amaçlar; yani eğitim, nitelik, olarak ulusal ve bilimsel değildir. Kapsam olarak büyük halk çoğunluğunu dışında bırakır. Bu yolla bir yandan Sömürü düzeninin koruyucuları yetiştirilirken bir yandan da düzen değiştirilebilme gücünü taşıyan büyük kitlenin bilinçlenmesi yaşalatılır.

Eğitim sisteminin değişmesi düzenin değişmesine bağlıdır.

Bugünkü, ulusal ve bilimsel olmayan; halk kitlelerini kapsamı dışında bırakan eğitim sisteminin değişmesi ancak ekonomik ve politik düzenin değişmesi ile mümkündür. Ulusal, bilimsel ve genel bir eğitim ancak emekçi halkın yönetimi altındaki bağımsız bir Türkiye için söz konusu olabilir.

Bu temel değişime kadar eğitim alanında neler yapılabilir?

Fakat bu demek değildir ki; böyle bir düzen değişikliği sağlamadan önce yapılacak hiçbir şey yoktur. Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da Türkiye bağımsızlığına kavuşup, Türk halkı ülke yönetimine ağırlığını koyuncaya kadar düzenin sınırlarını boyuna zorlamak, ondan sonunda yeni bir düzenin kurulmasına katkıda bulunacak tavizler koparmak durumundayız. Bu, eğitim sisteminin gittikçe daha ulusal, daha bilimsel ve daha genel bir işleyişe kavuşmasını sağlamakla müm-

kündür. Eğitim sisteminin sürekli olarak emperyalist etkilerden arınmasını, egemen sınıfların ideolojik çıkarlarına hizmet edici bir araç olmaktan mümkün olduğu kadar kurtarılmasını, eğitim kurumlarının kapılarını halka biraz olsun aralamalarını sağlamak, durumundayız.

Bu açıdan ODTÜ'nin durumu :

ODTÜ bu düzenin bir parçasıdır. Düzenin egemen iç ve dış güçlerinin çıkarları için kurulmuştur. Ve bu çıkarlara hizmet etmek durumundadır. Ulusal ve Bilimsel olmayan bir eğitim vermektedir. Kapıları açık düzenin belirlediği kişilere açıktır. ODTÜ bağımlı ve egemen sınıflar diktası altındaki bir geri bırakılmış ülkenin üniversitesidir. Ve temel düzenin değişmesine kadar böyle kalacaktır. Türkiye'nin ekonomik sosyalist ve ekonomik düzeni ile bu bağımlı durumu değiştirmeden ODTÜ'nin bir eğitim kurumu olarak temel niteliği bulunamaz.

ODTÜ nasıl olmalıdır?

Bilimsel eğitim :

Orta Doğu Teknik Üniversitesinde uygulanan eğitim sistemi bilimsel değildir. Bilimsel eğitim, sürekli bir devrim içinde doğar ve toplumun evrensel kanunlarının devingen bir mantık çerçevesi içinde incelenmesini amaç edinir. Bilimsel olmayan eğitim ise bunu duragan bir mantıkla incelemeye çalışır. Bunun sonucu olarak ele alınan olgu bir süreç olarak değil, bir kesit olarak incelenir. Çeşitli bilim dalları arasındaki vazgeçilmez ilişki saklanır. Böyle bir eğitim sistemi öğrenciyi topluma yabancılaştırır. Onu üretmeden tüketen bir asalak, düzenin şartlandırdığı düşünce kalıplarıyla davranan bir robot durumuna sokar. O zaman kişi, düzeni etkilemek bir yana nasıl bir düzen olduğunu bile kavrayamaz. Bu ise belirli bir toplum düzenine hizmet eden bir eğitim sisteminin başlıca amacıdır".

Burada da Mimarî Bildirisinde ana hatlarını belirttiğimiz komünist felsefe açısından memleketimiz ve üniversite incelenmekte, ancak Mimarî Bildirisinde Marksizm çerçevesinde kalınmışken burada Leninizm ortaya atılmaktadır. SSCB'nin resmî felsefesi olan Marksizm - Leninizm'e göre finanse kapitalin (tröstlerin) geliştiği günümüzde baş mesele proletarya - kapitalist sınıf kavgasından çok emperyalist ülkelerle (bundan sadece batı bloku kast edilir) onların sömürdüğü ülkeler arasındaki mücadeledir.

Bu mücadele sömürülen ülkelerin emperyalistlere (batıya) karşı ayaklanması ve "Ulusal Kurtuluş Savaşları" vermesi ile silâhlı hale gelecek, en sonunda bütün dünya proleter uluslarının ayaklanması ile dünya çapındaki komünist ihtilâl gerçekleşecektir. Aslında Leninizm Marks'ın kavgası yerine dünya tarihinin eskidenberi çok iyi tanıdığı milletler mücadelesini koymakta, büyük balık, küçük balık hikâyesiyle yani zıt tarzda takdim edilmektedir. Tabiî Doğu Alman, Türkistan, Macar ve Çekoslovak isyanları bu ulusal kurtuluş savaşlarından sayılmıyordu. Kısacası tarihin her devrinde süregelmiş milletlerarası mücadele ABD, İngiltere ve diğer batı milletleri tarafından yapılıyorsa "Emperyalizm", Rusya tarafından yapılıyorsa, "Faşizmle savaş"tı. Rusya'nın Hitler'le beraber Polonya'yı istilâsını ise henüz izah edememektedirler. Fakat diyalektik materyalizm gibi "bilimsel" felsefeleri ile buna da bir hal tarzı bulacakları muhakkaktır.

Yukarıda verdiğimiz son paragrafa kadar bu bildiri de Mimarî Bildirisinin paralelindedir. Türkiye'nin cemiyet düzeni değişmeden, emekçiler iktidarı - proleter diktatorya gerçekleşmeden öğrencinin arzuları yerine gelmiyecektir. Ancak bu, ihtilâle kadar hiçbir şey yapamadan beklenecek demek değildir. Cemiyet nizamı durmadan zorlanacak ve yeni düzenin - proletarya diktasının - kurulmasına basamak teşkil edecek tavizler koparılacaktır.

Son paragrafta "Bilimsel Eğitim" tarifinde anlatılanlar komünist ülkelerin resmî felsefesi olan "Diyalektik Materyalizm"in ikinci prensibinin özetidir. Diyalektik Materyalizm, komünist cemiyet felsefesinin dayandığı Tarihî Materyalizmden de daha geneldir ve ona da temel teşkil eder. Komünistlere göre tarihî materyalizm cemiyete, Diyalektik Materyalizm ise bütün tabiata (doğaya) tatbik edilir. Dıyalektiğin ikinci prensibi, tabiatta her şeyin bir değişim, hareket içinde olduğudur. Bu prensibe dayanılarak bütün cemiyet düzenlerinin yıkılarak yeni proleter diktatoryasına - komünizme bırakmayı, bunun kâinatın değişmez bir kanunu olduğu iddia edilir. Yine komünistlere göre burjuva - kapitalist mantığı veya metafizik mantık bu "tabiat Kanunu"nun tam aksini savunur ve tabiatı değişmezlik (durağanlık) içinde görür.

Şimdi bu bildirilerle de öne sürülen fikirleri komünist liderlerin, meselâ, Stalin'in fikirleriyle karşılaştıralım. Yukarıda verdiğimiz "Bilimsel Eğitim" başlıklı paragraftaki fikirleri, Stalin'in "Diyalektik ve Tarihî Materyalizm" kitabından bazı pasajlarla karşılaştıralım (bu kitap 1967 de Türkçe yayınlanmış ve toplatılmıştır).

"Diyalektik Materyalizm, Marksist, Leninist Partinin Dünya Görüşüdür".

"Diyalektik, metafiziğin tersine, doğanın, sükunet ve hareketsizlik, durgunluk ve değişmezlik halinde olmadığını, hep birşeylerin doğduğunu ve geliştiğini, bazı şeylerin de parçalanıp öldüğünü sürekli bir hareket ve değişme, sürekli bir yenilenme ve gelişme halinde olduğunu kabul eder". Aynı konuda "Komünist Manifesto"yu Marks'la beraber yazan Engels "Doğanın Diyalektiği" adlı kitabında :

"Bütün doğa en küçüğünden en büyüğüne kadar, küçük bir kum tanesinden güneşe, canlı en ilkel hücreden insana ka-

dar, sürekli bir var oluş ve yok oluş, sürekli bir akış, sonsuz bir hareket ve değişme içindedir".

Mimarî Bildirisinde ve İdarî İlimler Bildirisinde işlenen genel fikirler de yine Stalin'in aynı kitabında şu şekilde anlatılmaktadır :

"O halde, toplumun görüşünü, sosyal sistem niteliğini, toplumun bir sistemden ötekine gelişimi belirleyen, toplumun karmaşık hayat şartlarındaki asıl güç nedir?

Tarihî Materyalizme göre, bu güç, insanın var oluşu için gerekli olan yaşama imkânlarının sağlanması yöntemi, toplumsal hayat ve gelişme için şart olan maddî değerlerin 'yiyecek, elbise, ayakkabı, ev, yakacak, üretim aletleri vs.) ve hayat ve toplumun gelişmesi için gerekli olan üretim biçimidir".

"Maddî değerlerin üretilmesinde kullanılan üretim aletleri, belirli bir üretim tecrübesi ve işçi hüneri sayesinde bu üretim aletlerini kullanan ve maddî değerler üretimini sürdüren insanlar işte bütün bu unsurlar hep birlikte, toplumun üretim güçlerini teşkil eder.

Fakat üretim güçleri, üretimin sadece bir yanı, üretim biçiminin ancak bir kesimi, yani, insanla maddî değer üretiminde yararlanılan şeyler ve doğa güçleri arasındaki ilişkilere ifade eden bir yönüdür. Üretimin üretim biçiminin başka bir yanı da, üretim süresince insanın insanla olan ilişkileri, yani insanların üretim ilişkileridir".

"Bu demektir ki, toplumun gelişim tarihi, herşeyden önce, üretimin gelişim tarihi, yüzyıllar boyunca birbirini izleyen üretim biçimleri tarihi, üretim güçlerindeki ve insanların üretim ilişkilerindeki gelişimin tarihidir.

Demek ki, sosyal gelişim tarihi, aynı zamanda maddî değerleri üretenlerin üretim süreci içinde temel güç olan ve top-

lumun varlığı için gerekli olan maddî değerlerin üretimini sürdüren emekçi yığınların tarihidir".

"Demek ki, proletarya partisi, eğer gerçek bir parti olacaksa herşeyden öncel üretimin gelişim kanunlarını ve toplumun ekonomik gelişim kanunlarını kavramalı ve bilmelidir.

Demek ki, proletarya partisi, politikasında hata yapmamak için, gerek programını saptarken, gerekse pratik faaliyetlerinde, esas olarak, üretimin gelişim kanunlarına, toplumun ekonomik gelişim kanunlarına dayanmalıdır".

Burada proletarya partisinden kasıt komünist partisidir.

"Kapitalist sistemde, üretim ilişkilerinin temelini, üretim araçları üzerindeki kapitalist mülkiyet teşkil eder. Üretimdeki işçiler üzerinde, yani ücretli emekçiler üzerinde kapitalist mülkiyet yoktur. Bu sistemde, işçiler kişi olarak bağımlılıktan kurtuldukları için, kapitalist onları öldüremez, satamaz, ama, üretim araçlarından yoksun olduklarından, açlıktan ölmemek için iş gücünü kapitalist'e satmak ve sömürü boyunduruğunu çekmek zorundadırlar".

"Henüz, yalnız Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde gerçekleştirilmiş olan sosyalist sistemdeki üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının sosyal mülkiyetidir. Burada, artık, ne sömürenler, ne de sömürülenler vardır".

"Bu nedenle, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğin'deki sosyalist üretimde, nöbetleşe baş gösteren fazla üretim krizleri ve bunun getirdiği saçmalıklar görülmez.

Bu nedenle, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde, üretim güçleri hızlı tempolarla gelişirken; çünkü, bunlara uygun olan üretim ilişkileri, böyle bir gelişme için tam bir ortam yaratırlar.

İşte, insanlık tarihi boyunca, insanın üretim ilişkilerinin gelişme çizgisi böyledir".

"İkinci neden de, insanın, şu ya da bu üretim aletini, üretim güçlerindeki şu ya da bu unsuru geliştirirken, bu gelişmelerin sosyal sonuçlarını göremeyişi, anlayamayışı ve bunu durup düşünemeyişidir. Onu ilgilendiren, günlük çıkarları, işinin kolaylaşması ve kendisi için doğrudan doğruya ve elle tutulur bir takım faydalar sağlamasıdır".

"Ama, bu üretim ilişkilerindeki değişmeler ve eski üretim ilişkilerinden yeni üretim ilişkilerne geçiş, düzenli olarak, çelişmesiz ve karışıklık olmadan gerçekleşir, demek değildir. Tersine, böyle bir geçiş, genellikle, eski üretim ilişkilerinin bir devrimle yıkılması ve yeni üretim ilişkilerinin kurulması biçiminde olur".

Buraya aldığımız pasajlarla, resmî komünist fikirler arasındaki paralelliği gösterdik. Yukarıda Stalin ve Engels'in adı geçen kitaplarıyla diğer temel komünist kitapları, meselâ Engels ve Marx'ın "Komünist Manifesto"su (Türkçeye çevrilmiş ve toplatılmıştır). Engels'in "Anti - Dühring" adlı kitabı, Lenin'in "Emperyalizm", "Ne Yapmalı?" adlı kitapları incelendiğinde bildirilerde bir tek orijinal fikrin bulunmadığı, tamamen dünya komünist literatüründen özetlenerek kaleme alındıkları ortaya çıkar.

Bildirilerin üslubunda öğrencilerden bahsediliş tarzı kaleme alanların öğrenci olmadıkları intibaını vermektedir.

Daha sonraki olaylarda da göreceğimiz gibi solcu öğrenciler "doğrudan ilişkileri olan kurumları yıkmak" prensibini hemen tatbike başlamışlar ve idarenin çeşitli normal tasarruflarını Danıştay'da dâva mevzuu yapmağa girişmişlerdir. Bu müracaatlar bilhassa sınıfta kalan, başarısızlık veya disiplinsizlik sebebiyle okuldan çıkarılan öğrenciler için yapılıyor ve öğrenci kitlesinin bilhassa tembel öğrencinin idarenin disiplininden çekinmemesine çalışılıyordu. Hedef idarenin öğrenci üzerindeki tesiri, kuvvet ve disiplinini yıkmaktı. Solcu Hocalar,

bilhassa idarî mevkilerde bulunanları, bu hareketlerde fikirlerini paylaştıkları öğrencilere yardım ediyor ve yönetiyorlardı. Bunun bir delili aşağıya aldığımız, Kurdaş'ın dekanlıklara gönderdiği 206.1/696 - Sayı ve 8 Kasım 1968 tarihli yazısıdır.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

MIDDLE EAST TECNNICAL UNIVERSITY

İÇ YAZIŞMA

INTEROFFICE MEMORANDUM

206.1/696 Tarih : 8 Kasım 1968

DATE

Gönderilen : Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanlığına

To

Gönderen : Kemal Kurdaş

From : Rektör

Konu :

Subject :

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Giriş, Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği gereğince akademik yetersizlikleri ve başka nedenlerle haklarında tekrar etme veya ilişki kesme işlemi yapılan öğrencilere, bazı öğretim üyeleri, Bölüm Başkanlıkları veya Dekanlıklar da, Öğrenciler lehine tefsir edebilecek belgeler tanzim edilerek elden verildiği ve bunların Danıştay'da açılan dâvalarda aleyhimize kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kayıt ve Kabul İşleri Müdürlüğüne verilmiş notlar üzerinde evvelce de bildirildiği gibi, ancak maddî hataların, tespit edilen esaslar dahilinde düzeltilmesinden başka bir işlem yapılmamasını, her ne sebeple olursa olsun öğrencilere elden yazı verilmemesini ve Rektörlükle yapılacak yazışmaların evvelce tespit edilen kademeler aracılığı ile ve resmî olarak yapılmasını rica ederim.

Ekim 1968 boykotu sosyalistlerin Üniversite çapındaki ilk büyük kuvvet gösterisi oldu. Henüz azınlıktaydılar. Fakat talebe arasında kuvvet gösteren, hareket yapan grup taraftar toplar. Bu sebepten bundan sonraki hareketlerde de olduğu gibi, boykot hareketi SKF'yi güçlendirdi. Buna rağmen boykotun çok uzaması politik değildi. Nihayet öğrenci birliği boykota karşı çıkmaya başladı. Öğretim üyeleri ile yaptığı bir toplantıda Kurdaş, talebe arasında Üniversite çapında gizli oya başvurulmasını teklif etti. Komünist terör henüz hocalara yönelmemişti. Kurdaş'ın teklifi kabul edildi. Fakat alınan karar kurmay heyetini teşkil eden sosyalist hocalar tarafından solcu militanlara hemen aktarıldı. Gizli oylamanın boykotun aleyhine sonuçlanacağı ve SKF'nın prestijini kaybedeceği muhakkaktı. İdareye tekaddüm edilmesi kararlaştırıldı ve acele toplanan "Forum"lar boykotu sona erdirdi.

TÜSTAV

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6 OCAK 1969 — KOMMER OLAYI

— Ateş Bacayı Sarıyor veya Kurdaş Nasıl CIA Ajanı Oldu —

Eylem, eylem, eylem veya Atasözündeki gibi "nerde hareket orda bereket"... Sosyalistler boykottanberi yeni eylem sebepleri arıyorlardı. Gelişmeleri için hareket şarttı. Buldular da.. ABD, Türkiye Büyükelçiliği'ne Robert Commer'i (Kommer okunur) tayin etmişti. Kommer daha önce Vietnam'da bulunmuş bir diplomattı. (Klişe : 1)

ODTÜ, SKF Kommer'in gelişini protestoya karar verdi. Veya böyle karar vermesi için emir aldı. Makine Mühendisliği Öğrenci Derneği'nin bildirisinde bahsedilen telgraf çekildi. (Klişe : 2)

(Sosyalistler eyleme geçmeden önce talebe birliğine ve fakülte talebe cemiyetlerinin çoğuna hâkim değillerdi. Terörle birlikte güçleri artmış ve 1 - 2 sene içinde ODTÜ'nin hemen bütün talebe derneklerine hâkim olmuşlardır. Bu sebepten 1968 - 1969 bildirileri Makine Mühendisliği Öğrenci Derneği gibi bölüm seviyesindeki birkaç küçük dernek kanalıyla yayınlanıyordu).

Kommer'n geldiği gün hava alanına gidildi. Ancak Büyükelçiyi tanıyamadıkları için kendisine karşı bir harekete girişemediler.

(Klişe : 1)

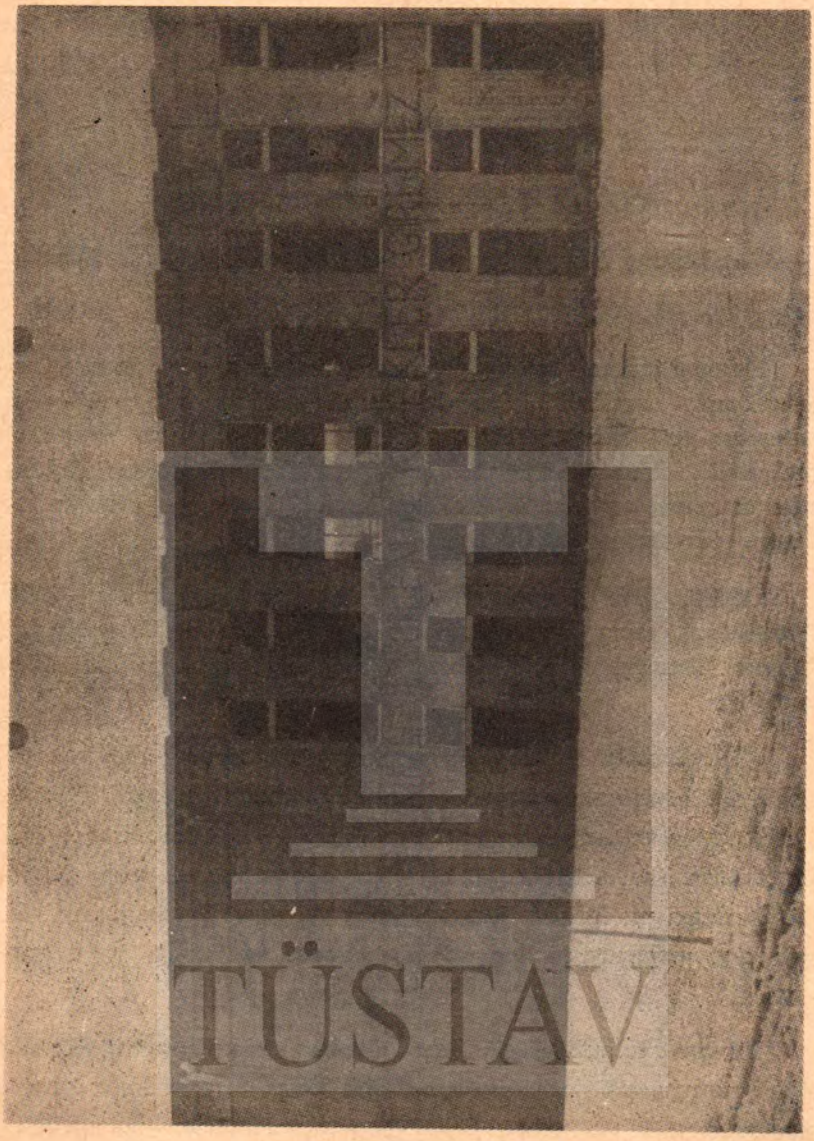

TÜSTAV

(Klişe : 2)

C.D.T.U.KAMU OYUNA,

Vietnamdaki görevi pasifikasyon olan ROBERT W.KOMER Türkiye'ye A.B.D.Büyükelçisi olarak geliyor.Amerikan emperyalizmine boyun eğmeme çabasındaki garip,yoksul Vietkongluları sindirmek için yapmadığı kalmayan,milyonlarca Vietnam'lı köylüyü elektrik verilmiş tel örgüler içinde hapsettiren,çeşitli işkencelere maruz bırakan,sindirme programının şefi olarak yapmadığını bırakmayan,köyler halkını toptan imha ettiren,yakalanan panikları tepe üstü su dolu küplerin içine sokturan ve A.B.D.Dışişleri Bakanı Dean Rusk tarafından 'VİETNAM'DAKİ HİZMETLERİNİNİN VE ÇEKİLİKLE PASİFİKASYON PROGRAMINDAKİ BÜYÜK BAŞARISINDAN (?)'ötürü bakanlığın fevkalâde hizmet nişanına layık görülen R.W.KOMER'in bugünkü şartlar içerisinde Türkiye'ye Amerikan Büyükelçisi olarak tayinini manidar karşılar ve DÜNYADA İLK ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞINI VEREN MEMLEKETİMİZE TAYİNİNİ NEFRETLE PROTESTO EDERİZ.

MAKİNA MÜHİNDİSLİĞİ GÖRÜŞÜ
DERNEĞİ.

TELGRAF,

27 Kasım 1968

Sayın Cevdet Sunay,Cumhurbaşkanı

[illegible]

Vietnam pasifikasyon hareketinin ünlü lideri Robert W.Komer'in yüksek katınıza sunacağı itimatnamesinin reddedilmesini ulusumuzun ezeni açısından yararlı görüyoruz.

Gerekenin yapılacağına derin inanmamızı belirtir saygılarımızı sunarız.

MAKİNA MÜHİNDİSLİĞİ GÖRÜŞÜ DERNEĞİ

TÜSTAV

6 Ocak 1969 da Kommer'in talebi üzerine Kurdaş kendisini ODTÜ'ye davet ett .iElçi Rektörle yemek yerken arabası ters çevrilerek yakıldı. Hareketi 60 kadar sosyalist militan yaptı. Olayın akabinde Sosyal Demokrasi Derneği'nin hâkimiyetindeki öğrenci Birliği, fikir olarak sosyalistlere katıldıklarını ancak arabanın yakılmasını tasvib etmediklerini bildiren bir bildiri yayınladı. Bildiride "....fanatik duygularımızın eseri olmadan anti - emperyalist savaşı sürdürmek istiyoruz" deniliyordu. Bildiriyi dağıtan ortanın solcuları ODTÜ'de bol bulunan havuzlara atıldı. Öğrenci Birliği Başkanı İskender Odabaşıoğlu ve Yönetim Kurulu üyesi Tezer Fırat dövüldü. Bildiriler yırtıldı. Bundan sonra bildiriler birbirini takip etti. Öğrenci Birliği, henüz "gerici, şeriatçı, karşı devrimci, faşist" yani sosyalist olmayanlardan arınmamış ve terörün baskısını görmemiş olan akademik konsey, İdarî Personel ve ODTÜ Mezunlar Cemiyeti olayı kınadı. Sendika Başkanı Salim Çeçen imzası ile yayınlanan ve olayı tasvip eden bildiriye karşı sendika yönetim kurulu olayı kınayan bir cevap verdi. Bütün aleyhteki bu bildiriler, sadece arabanın yakılmasını kınıyor, SKF açıkça olayı ideolojiye bağlarken, II. Bölümde görüldüğü gibi temelde tarihî maddeci sosyalist ideoloji yatarken herkes meselenin bu yönünü görmemezlikten geliyordu. Çünkü Türkiye'de bir zamanlar komünist ithamına maruz kalmak ne kadar kötü ise, şimdi de bilhassa aydınlar arasında ne kadar haklı olursa olsun bu ithamı yapmak bir cesaret meselesi haline gelmişti.

Birçokları aleyhteki bildiri çabası altında solun bir müddet sineceğini düşündü. Fakat bunun tam tersi oldu. Propaganda mücadelesinde geri çekilmenin daima aleyhte olduğunu biliyorlardı. En iyi müdafaa ise taarruzdu.

Yeni hedef olarak da artık kendilerine ayak bağı haline gelen eski sosyalist Kurdaş ve disıplin komitesi oldu. Marksist - Leninist felsefenin alışılmış kalıpları ile dolu bildirilerle hücuma kalktılar. (Klişe : 3 - 4)

(Klişe : 3)

Çağrı

- Vietnam Celladı Casus Kemerin Kişiliğinde DEVRİMCİ ODTÜ Gençliğinden sert bir şamar yiyen Amerikan emperyalizmi baş istiyor.
- Devrimci öğrenci ve öğretim üyelerini ODTÜ dan temizlemeyi amaçlayan CIA Planı uygulamaya başlıyor.
- Başaramıyacaklar !
- Fikir özgürlüğü maskesi altında uygulanmak istenen sinsi CIA Planına karşı koyalım.
- Bütün Türk halkının istenmeyen adam kabul ettiği davetsiz Casus, olayları bile bile davet etmiştir.
- Devrimci kıyımında fırsat vermeyelim,
- Bugün saat 10 da Disiplin komitesi toplanıyor. Rektörlük önünde kesinlikle sessiz PROTESTO için toplanalım suçlanmak istenen arkadaşlarımızla dayanışmak için imza kampanyalarına katılalım.

Soran kişilerin sorunu değildir.

Üniversitenin gerçek sahibi öğrencilerdir.

YARGI ÖĞRENCİLERİNDİR !

TÜSTAV

(Klişe : 4)

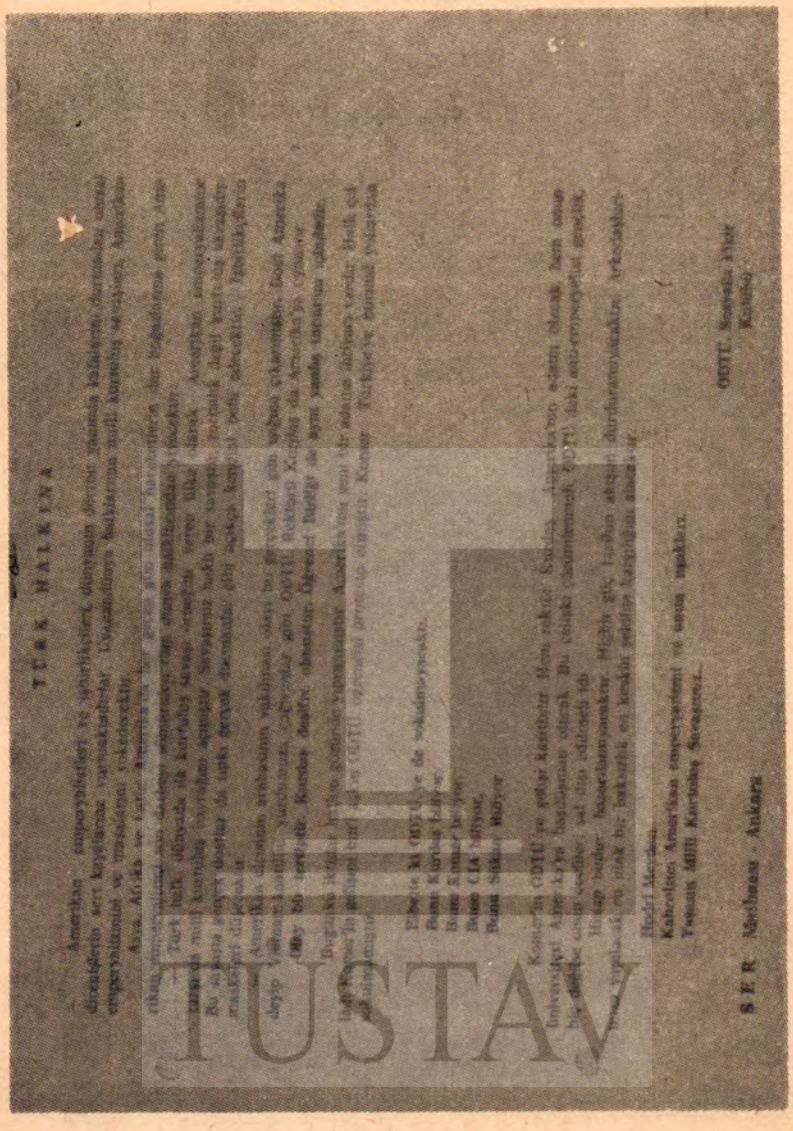

TÜRK HALKINA

Amerikan emperyalistleri ve yardımcıları, dünyanın devrimci halkları, Amerikan emperyalizmi ve maşaları tarafındadır. Ülkelerinin halklarının milli kurtuluş savaşını, Amerikan emperyalizmi ve maşaları çekecektir.

Asya, Afrika ve Latin Amerikanın bir çok ülkesi halkı, emperyalizmin de kapitalizm gibi, Asya, Afrika ve Latin Amerikanın bir çok ülkesi halkı, emperyalizmin de kapitalizm gibi, [illegible]

Türk halkı, dünyada da Amerikan devletinin ve onun maşalarının [illegible]

Kuvvetler ayrılığı, demokratik [illegible] ve [illegible] ile [illegible] Amerikan emperyalizmi ve maşaları [illegible]

Bu [illegible] halkı da tıpkı diğer halklar gibi, [illegible] kurtuluş [illegible]

Mısır [illegible] Suçlusunu, Süveyş kanalı ve [illegible] Kanalı da Amerika'yı, İngiltere [illegible]

Cezayir [illegible] Kardeş halkın, [illegible] Cezayir halkı da aynı yolda [illegible]

Dünyanın [illegible] Türkiye halkı [illegible] Amerikanın yanı sıra [illegible] Türkiye halkı [illegible]

Bu [illegible] halkı [illegible]

Bizim Kardeş Halkımız,
Bizim Kardeş Halkımız,
Bizim CIA Ajanımız,
Bizim Sahte Müşteri

Kanımızın ODTÜ'ye gelişi kazıdır. Hem zıkır! Sağlık, Amerikanın sağlık olsun, hem onun Üniversiteyi Ankara'ya taşıyacaktır. Bu cümleyi söylemekten ODTÜ'dai emeğimiz geçmiş, bu [illegible] cümlesinden sıkılmadı ve [illegible] ODTÜ'dai emeğimiz geçmiş.

Hiçbir [illegible] bilmeyecektir. Hiçbir gün, halkın aleyhinde durabilmeyecektir. [illegible] ve [illegible] ve [illegible] bir halkın en kıymetli şeyidir. Kanımızın olmalıyız.

Hedef Mezdan.
Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve onun maşaları.
Yaşasın Milli Kurtuluş Savaşımız.

ODTÜ. Sosyal Fizik Kulübü

SER Matbaası - Ankara

TUSTAV

Bu arada avukata da ihtiyaç hissettiler. Arabayı yakanlar mahkemeye verilmişti. **"Tüm Kemalist yani anti - emperyalist"** Avukatlardan yardım isteyen bir bildiri yayınladılar. ODTÜ içinde 1968 den beri artık Atatürkçülük, Kemalist'lik yapmaya lüzum hissetmiyorlardı. Fakat dışarıya hitab eden bildirilerde bile eylem öncesi solun üslubu kullanıyordu. (Bu tavır gide gide 1970 "Marks, Lenin Ho Shi Minh varken Kemalizm hikâyedir", "Burjuva Atatürk"e kadar varacaktır. (Bk. ilerki bölümler)

O sıralarda iki sayısı da mahkemece toplatılan DİREN-İŞ gazeteleri yayınlandı. Birinci sayının kapağını "savaşımız emperyalizme ve onun işbirlikçilerine karşıdır" sloganı süslüyordu. İç sayfalarda ise beşuş bir çehre ile yanan arabayı seyreden solcu fizik Asistanı Metin Turgut'un resmi ve aşağıda bazı pasajlarını aldığımız sert yazılar bulunuyordu :

"Hoşt Amerika, puşt Amerika"

"Kim çağırdı bu adamı ODTÜ'ne? Kurdaş ve hempolarının dışında, değil konuk edip ağırlamak, Kommer'i sokmamak için barikat kurmayacak tek adam yoktur. Üniversitemizde. Bunu Kurdaş bilmez mi? Bunu Kommer bilmez mi?

Domuz gibi bilirler."

"Bir Türk Üniversitesinin başında Amerikancı bir Rektör duramaz, duramıyacaktır."

.... ve haklarında gıyabî tevkif kararı olan (ve "Özerk"likten istifadeyle okulda dolaşan) militanların açık mektubu :

"Amerikanın içyüzü bir kere daha pekiştirilinceye kadar, Amerikancı Kurdaş istifa edinceye kadar teslim almayacağız"

İkinci gazete öğrenci kadar işçi'yi de muhatap alıyordu. O sıralarda Singer Fabrikasını işgal eden işçilere **"Kahraman Singer İşçileri"**... Amerika'ya, sömürüye karşı giriştiğimiz

kavgayı, biz Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileri kendi kavgamız ilân ediyoruz." deniyor ve yazılar :

"Unutmasınlar ki Türk işçisi, Türk köylüsü, gâvur Amerika'yı kapı dışarı etmek için hazırdır."

"İşçi gençlik el ele"
diye bitiyordu.

Böylece mücadelenin ikinci safhasına, Üniversite halledildikten sonra Üniversiteyi sanayie, işçiye, esnafa ve halka karşı girişilecek taarruzda üs olarak kullanma safhasına tedrici olarak gidiliyordu.

Bu arada sonradan sık sık tekrarlanacak bir gösteri başladı. Bir köpeğin boynuna Ş harfi dolar işareti şeklinde çizilmiş KURDAŞ yazısı takılarak Üniversitede dolaştırıldı.

ODTÜ Akademik Konseyi 9 Ocak 1969 günü toplanarak üniversitenin 10 Şubat'a kadar kapatılmasına karar verdi. Bir sosyalist öğrenci (Ahmet Kordam) yürütmenin durdurulması için Danıştay'a başvurdu. Sol tezi 3 avukat Uğur Mumcu, Turan Tamar ve Selçuk Ömerbaş savunuyordu.

13 Ocak'ta TRT ve sol basın Danıştayın "tehiri icra" kararı verdiğini ilân etti. Aynı gün Kurdaş bir bildiri yayınlayarak kararın kendisine resmen tebliğ edilmediğini açıkladı. Gerçekte Danıştay 12. Dairesi bir gün sonra, 14 Ocak'ta toplanarak tehiri icra kararını aldı ve Üniversite yeniden açıldı.

Tarafsız TRT ve sol basın akıl ermez yollarla Danıştay'ın 24 saat sonra alacağı kararı keşfedip ilân etmiş ve tarafsız Danıştay da 24 saat sonra TRT ve sol basının öngördüğü kararı vermişti.

Ekim 1968 boykotlarında ilân edilen plan "Doğrudan ilişkili olduğumuz kurumları yıkmak, dolaylı olarak etkisi altında olduğumuz kurumları tanımamak" tatbike konmuştu. Rek-

tör "CIA Ajanı", "Domuz", "Satılmış" ilân edilmiş, köpekli gösteriler yapılmış, Akademik Konsey'in kararı iptal ettirilmişti.

Neticede Disiplin Komitesi de yıkılan "doğrudan ilişkili kurumlar" arasına katıldı.

Birçok zihinlerde, "Bütün bu tahrip ve hareketler karşısında Üniversitenin suçluları cezalandıracak bir disiplin kurulu yok muydu?" sorusu doğabilir. Sorunun cevabı, bazı hocaların ve idarecilerin ODTÜ'nin bugünkü haline gelmesine sebep olan tutumlarına güzel bir misal teşkil eden uzunca bir hikâyedir. Disiplin kurulu, arabanın yakılması hâdisesinden hemen sonra toplanarak faillere yönetmelik hükümlerine göre ceza verdi. Ancak cezaların kesinleşmesi için Akademik Konsey'ce tasdiki gerekiyordu. 10 Şubat'da Fen - Edebiyat Fakültesi'nin Akademik Konseydeki üyelerinin bu konudaki tutumlarına temel olması için Fen - Edebiyat Fakültesi Bölüm Başkanları ve Akademik Konsey üyeleri müşterek bir toplantı yaptı. Aslında bu toplantının hukukî bir temeli yoktu. Sert münakaşalardan sonra şu netice çıktı. Konseydeki oylamada Dekan Yaşar Gürbüz'ün Başkanlığında TİP'li Necat Erder ve Doğan Energin'den meydana gelen idarî ilimler ekibi cezaların tasdik edilmemesi yönünde oy kullanacaktı. Fen Fakültesi ekibi de tahrik olmasın diye hafifletilerek tasdikini savunmalıydı. Fakat bu tez tutunmazsa İdarî İlimlere iltihak edilecekti.

Adnan Şaplakoğlu karara şiddetle muhalefet etti. Böylece Fakültenin "Anlayışsız adamı" olmasına ve Erdal İnönü tarafından önce bölüm Başkanlığından, sonra da ODTÜ'den atılmasına sebep olan olaylar dizisi başlamış oldu. Akademik konsey ve o günlerde ne de daha sonra cezaları tasdik etmedi. Konseyin sol tandanslı üyeleri tasdik için 2/3 çoğunluk gerekiyordu. Bu durumda İdarî İlimler ekibine 1kişinin daha katılması engellemeye yetiyordu ki bu 1 kişiyi ve daha fazlasını

Fen - Edebiyat ve Mimarî Fakültelerinden -yukarda bahsettiğimiz toplantıda alınan sonuç sayesinde- buldular

Adnan Şaplakoğlu, 13 Şubat'ta Dekanlığa, toplantıda alınan karara muhalefet ettiğini resmî bir yazı ile bildirdi. 18 Şubat'ta da durumun resmî organı olan Fakülte Genel Kurulunda görüşülmesi gerektiğini, bu maksatla kurulun toplanmasını istedi. Sömestre tatili dolayısiyle çoğunluğun sağlanamıyacağı gerekçesi ile reddedildi. Halbuki sömenstre tatilinde hocalar değil, öğrenciler tatildedir... 18 Mart'ta yeni Dekana Genel Kurul'un toplanması isteğini tekrarladı. Aynı yazıda bölüm başkanları toplantılarının zapta geçirilmesi isteğinde bulundu. Devamlı ısrarı karşısında 10 Şubatta yapılan toplantının zabıtları ancak Nisan'ın ikinci yarısında, o zaman dekan vekilliği yapan Prof. Bahattin Baysal tarafından daktilo edilip ilgililere gönderildi. Ancak zabıt diye yazılanlarla Şubat toplantısının pek ilgisi yoktu. Meselâ yegâne hedefi kuvvetli adam, büyük dekan ve sonunda Rektör olmak olan Prof. Baysal solculara hoş görünmek, fakat bunu yaparken bir gün davranışının hesabı sorulduğunda durumu kurtarmak için "Zabta" kendi konuşması olarak şu paragrafı yazdırmıştı :

"Cezaları geri bıraktırmayı tavsiye edersek, ilerde daha vahim olayların meydana gelmesini teşvik etmiş oluruz. Bunun dışında dünyadaki buhranı gözönüne alırsak daha mutedil olunması gerektiğine inanıyorum. Akademik Konsey disiplin cezalarını mahkeme sonuna kadar ertelerse yatıştırıcı ve bu devrede üniversiteyi kurtarıcı bir yola yönelmiş olur."

Görüldüğü gibi birinci ve sonuncu cümleler birbirinin tam tersidir. Üstelik Baysal, ilk cümleyi toplantıda aslâ söylememişti. Aynı "Zabıt"da cezaların tasdik edilmemesine katılmayan Teorik Kimya Bölümü Başkanının varlığı da tamamen unutulmuştu (!).

Bir grup hoca ve idarecinin bu davranışlarının tahlili baş-lıbaşına bir bahis teşkil eder. Bu konuyu son bölümde inceleyeceğimizden, burada bu analize girişmeyeceğiz.

5 Nisan'da Fizik Bölüm Kurulu 24 imza ile aynı çağrıyı tekrarladı. Mayıs'da ise 35 Fen - Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi aynı çağrıyı tekrarladı. Bütün bu teşebbüsler sonuç vermedi.

TÜSTAV

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞGAL

— Orta - Sol gibi başla Komsomol gibi Bitir —

Sosyalistlerin giriştiği hızlı eylem serisi öğrenci Birliği'ni her gün biraz daha paniğe kaptırıyor, hareketin liderliğini alan solcular talebe kitlesine her geçen gün biraz daha hâkim oluyorlardı. Ecevit'den "Toprak işleyenin, su kullananın" gibi sözler dışında pek bir fikir alamayan bu gurup bir asırlık bir hazırlık devresine sahip ve doğu blokunun resmî felsefesi olan sosyalist propaganda karşısında eziliyordu. Parmakları arasından sola doğru kayan talebeyi yakalamak için çareyi gün geçtikçe biraz daha sola açılmakta buluyorlardı. Nihayet işi "Biz de sosyalistiz ama ihtilâl yapmayacağız, şiddete karşıyız" demeye kadar vardırdılar. Çünkü iş şiddete dökülünce dövülüp havuza atılanlar kendileri oluyordu.

1969 Martı sonunda AP, BMM'ne TRT ve Anayasa Nizamını Koruma kanunlarını getirdi. Solun harekete geçeceği belliydi. Öğrenci Birliği "Eylem" sırasının kendilerine geldiğine karar verdi. Meseleye sosyalistlerden önce sahip çıkacaklar, boykotu kendileri başlatacaklardı.

1 Nisan günü toplanan forumda boykot kararı alındı. Fakat orta - solun hesabı bu noktada bozuldu. Forumlar süratle "Gerçekten demokratik" ikna metotları kullanan sosyalistlerin eline geçti.

Yuhlar, ıslıklar elleri bellerinde, ceketlerinin içinde veya parkalerin cebinde militanlar... Misal olarak boykot oylaması

yapılan bir forumun işleyişini verelim : Oylamadan önce sosyalistler "Lehte o kadar çok oy çıkacaktır ki... kabul oylarını saymaya lüzum yok. Sadece red oyları sayılsın" teklifini yapıyor. Red oyu vermeye cesaret eden 3 kişi hemen oracıkta ikna ediliyor ve çoğunlukla boykot kararı alınıyor.

1 - 7 Nisan arasında "Eylem" sosyalistlerin tam hâkimiyetine girmişti. 7 Nisan günü boykottan öte bir adım atıldı ve Mimarî Fakültesi işgal edildi. Duvarlar sosyalist sloganlarla donandı. Bunlar arasında "ÇİN YAKINDIR" yazısı dikkati çekiyordu. Sonradan fazla ileri gittiklerini anlayan sosyalistler ÇİN kelimesinin üstüne DEVRİM yazdılar.

Orta - sol paniğe kapıldı ve aynı gün aşağıdaki bildiriyi yayınladılar. (Klişe : 5)

8 Nisan forumu fevkalâde ilgi çekici oldu. Daha baştan hâkimiyet sosyalistlere geçti ve orta - sol'un "Boykota dur demek için" tertiplediği toplantıdan yukarıda anlattığımız" gerçekten demokratik" metotlarla Rektörlüğü işgal kararı çıktı. Militanlardan Ahmet Sina, Sinan Cemgil'in heyecanlı konuşmaları ve teorik fizik Asistanı Metin Durgut'un işgal lehindeki konuşmasından sonra Rektörlüğe yüründü. Camlar kırılarak binaya girdiler. Toplantı halindeki akademik konsey basıldı ve başta Nejat Erdem ve Yaşar Gürbüz'ün muhafızlığında -Kemal Kurdaş olmak üzere konsey üyeleri dışarı atıldı. Dışarıya çıkarılan Kurdaş, sosyalistlere buruşmuş pantolonunu gösterip "İşte sizin satılmış rektörünüzün pantolonu böyledir!" diyerek proleterliğini ispatlamaya çalışıyordu.

İşgalcilerin önünde Asistan Metin Durgut ve bir zamanların SKF ve Öğrenci Birliği Başkanı, şimdi ise Elektrik Mühendisliği asistanı İlhami Soysal'ın akrabası Muammer Soysal bulunuyordu. Militanların başında ise her zamanki lider kadro Sinan Cemgil, Ahmet Sina, İrfan Uçar, Sezgin Tüzün, Münir Aktolga, Yusuf Arslan, Onur Başkan, Mehmet Caner, Ulaş

(Klişe : 5)

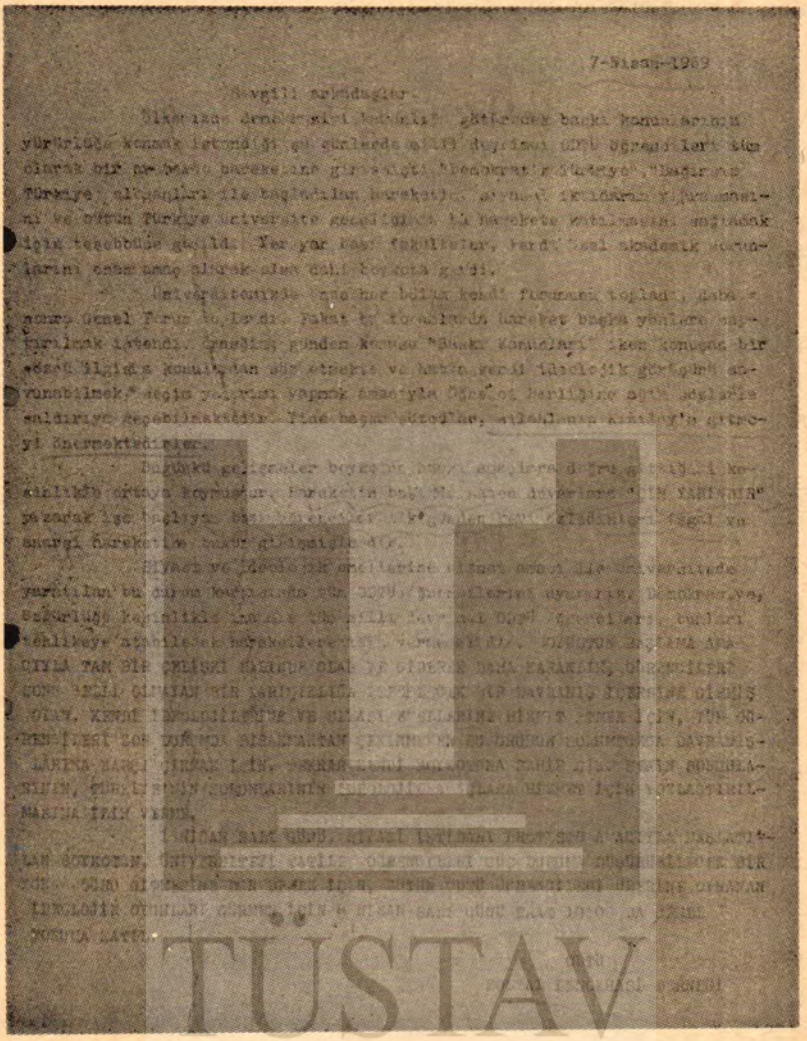

7-Nisan-1969

Sevgili arkadaşlar,

[illegible]

TÜSTAV

Bardakçı, Taylan Özgür, Metin Güçbilmez, Ali Onur ve diğerleri ön saftaydı. (Klişe : 6)

İşgalciler 8 Nisan'da bu bildiriyi yayınladılar.

Öğrenci Birliği insiyatifi tamamen kaybetmişti. 9 Nisanda hareketi durdurmak için forum teşebbüsüne girdiler. Yayınladıkları bildiride "Çin yakındır", "Silâhlanıp Kızılay'a gidelim" diyen sosyalistlerden şikâyet ediliyordu. (Bu söz forumda söylenmiştir.) Fakat sonuç alamadılar.

11 Nisan 1969 günü Mühendislik Fakültesi Dekanlığı ve İnşaat Bölümü işgal edildi. Okulun her tarafında bir ellerinde sopa, diğer elleri parka ceketlerin cebinde militanlar nöbette, Adnan Şaplakoğlu Jandarmaya ODTÜ'de mal ve can emniyetinin kalmadığını bildirdi. İdare, okuldan atılmasına rağmen emniyet kuvvetlerini çağırmıyor. Telefon santralı da işgal altında konuşmalar dinleniyor.

12 Nisan günü, Bölüm Başkanının talimatına uyarak devam eden Fizik derslerinden biri işgalciler tarafından basılıyor. Harekette Rektörlüğün işgalinde liderlik eden grup yine önde. Rektörlükteki işgal komitesi Fizik Bölümünü işgal kararı alıyor. İşgal tatbik edileceği sırada okulun üstünde devriye gezen bir jandarma helikopteri infilâk ederek düşüyor. Askerimiz şehit oluyor. Olay işgali geciktiriyor.

Bu arada akademik konsey fiilî duruma son verilmediği takdirde Üniversiteyi 1 Ekim'e kadar kapatma tehdidinde bulundu. Sosyalistler büyük öğrenci kütlesini zarara sokacak neticeler yaratmayı zararlı buldukları için karara karşı çıktılar. Solcuların çoğunluğu teşkil ettiği bir grup asistan "ODTÜ Asistanları Genel Forumu" imzasıyla idare okulu kapatsa bile kendilerinin derslere devam edeceğini ilân eden bir bildiri yayınladılar. TRT "İşgal Komitesi" ve "Asistanlar Forumu" gibi hiçbir resmî özelliği olmayan grupların bildirilerini büyük

(Klişe : 6)

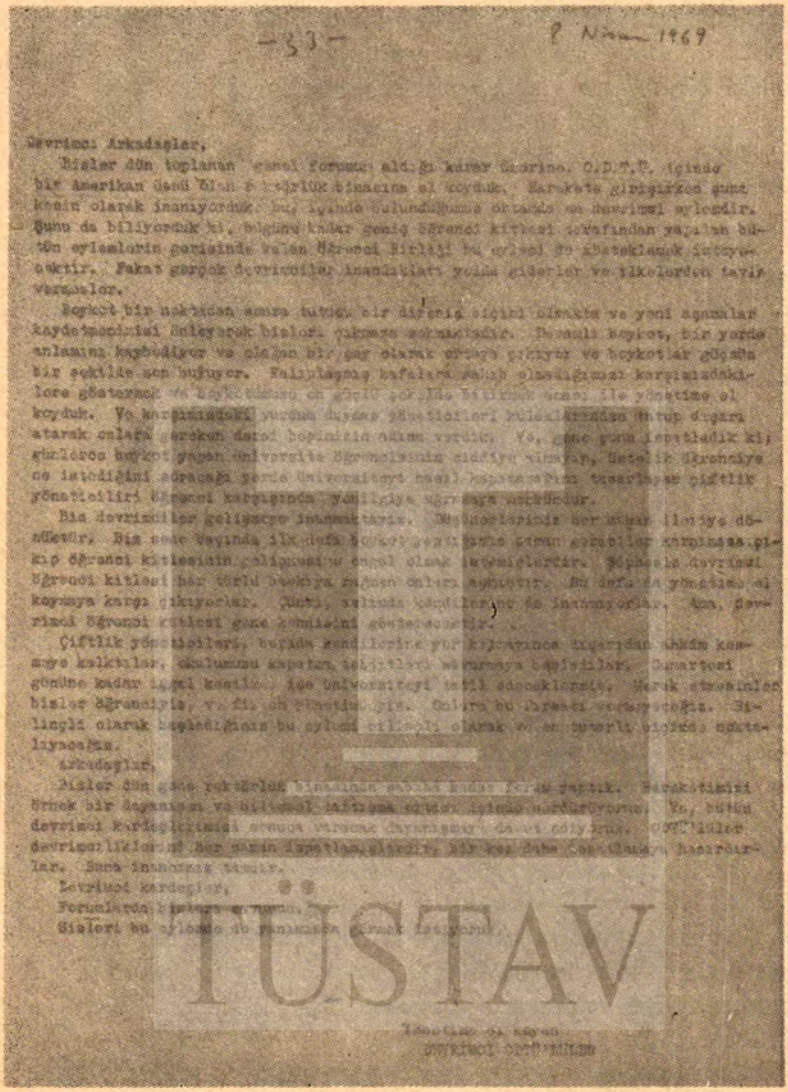

-33-

8 Nisan 1969

Devrimci Arkadaşlar,

Bizler dün toplanan genel forumu aldığı karar üzerine O.D.T.Ü. içinde bir Amerikan dedi'nin [illegible] bir [illegible] dinamite el koydik. Harekete girişirken şunu kesin olarak inanıyordum ki, bu iş yanda bulunduğumuz ortada ve devrimci eylemdir. Şunu da biliyordum ki, bugüne kadar geniş öğrenci kitlesi cephesinden yapılan bütün eylemlerin gerisinde yalan öğrenci birliği bu eylemi de gösterecek güteyecektir. Fakat gerçek devrimciler inandıkları yolda giderler ve ilkelerden tayin vermezler.

Boykot bir noktadan sonra tutucu bir direniş biçimi olmakta ve yeni sonuçlar kaydetmemizi önleyerek bizleri çıkmaza sürüklemektedir. Devamlı boykot, bir yerde anlamını kaybediyor ve olağan bir şey olarak ortaya çıkıyor ve boykotlar göğüsde bir şekilde son buluyor. Kalıplaşmış hafalara sahip olmadığımızı karşımızdakilere göstermek ve boykotumuz da gücü yoruldu biliyor. Genel ile yönetime el koyduk. Ve karşımızdaki yurttan duyduğu yönetimleri kulaklarından tutup dışarı atarak onlara gerekeni dersi bopinizin anlamı vardık. Ve, genel yönetimde kalıp şöyle bu boykot yapan üniversite öğrencilerinin cidiliye almayın, Ustelik öğrencinin ne istediğini soracağı yerde Üniversiteyi nasıl kapatacağını tasarlayan çiftlik yönetimlerini öğrenci karşısında yenilgiye uğratmaya uğraşıyor.

Bize devrimciler geliyorsa inanmaktayız. Mücadelesinde her zaman ilerleye dönecektir. Biz ona bayında ilk defa boykot yapılarak sürün sürebilen karşımıza çıkıp öğrenci kitlesinin gelişmesini engel olmak istemeleridir. Şüphesiz devrimci öğrenci kitlesi bir türlü boykota yapan onları aşmıştır. Bu defa da yönetime el koymaya karşı çıkıyorlar. Çünkü, kalmış kendilerine de inanmıyorlar. Ama, devrimci öğrenci kitlesi güne hamlesini göstermektedir.

Çiftlik yönetimleri, burada kendilerine yer kalmayınca ilçeyden ahkam kesmeye kalktılar, okulumuzu kapatan telgrafları vurmaya başlıyorlar. Cumartesi gününe kadar izinli kesiliyor, ise üniversiteyi terk edecekleriniz. Hatırlı etmeyinler bizler öğrenciyiz, ve fakat [illegible]. Onlara bu cevabı vereceğiz. Bilinçli olarak beklediğimiz bu eylemi bilinçli olarak ve en güzel biçimde sürdürüyoruz.

Arkadaşlar,

Bizler dün genel toplantıda [illegible] partik. Hareketimizi örnek bir dayanışma ve bilimsel bilişim eylemi [illegible]. Ve, bütün devrimci kardeşlerimizi sonuna varacak dayanışmaya davet ediyoruz. Devrimciler devrimcilikleri ne her zaman kazanılmaya, bir kez daha [illegible] hazırlar. Buna inanıyorum tamam.

Devrimci kardeşler,

Forumlarda [illegible] [illegible].

Sizleri bu eylemde de [illegible] [illegible].

İdareye el koyan
devrimci öğrenciler

TÜSTAV

bir ciddiyetle yayınladı. Yayınlanan enteresan bir bildiri de Mimarî Fakültesi Forumu"nundu. Öğrencinin yönetimindeki yeni üniversitenin nasıl işleyeceğini açıklayan bu bildiride, üniversitede hoca - öğrenci - işçi gibi ayırımların doğru olmadığı, Meselâ bir işçinin vaktinin % 10 unda hocalık, % 30 unda öğrencilik % 60 ında da işçilik yapması gerektiği savunuluyordu. Tabiî hoca ve öğrenciler de değişik yüzdelerle bu işleri paylaşacaklardı.

Nihayet Kurdaş da emniyet kuvvetlerini çağırdı. 13 Nisan sabahı Saat 4.30 da jandarma ve polis üniversiteye girdi. İşgalcilere teslim olmaları için 10 dakika müsaade verildi. Bu 10 dakika içinde üniversitedeki bütün binaları birbirine bağlayan kalorifer dehlizlerinden sosyalistler yatakhanelere kaçtılar ve yurtlardaki talebenin bir kısmını organize ederek emniyet kuvvetlerinin üzerine sevkettiler. Jandarma rektörlüğe girdiği zaman kimseyi bulamadı. Halbuki emniyetin dehlizlerden haberi vardı. Rektörlükte ancak taşınması güç molotof kokteyli dolu kasalar, zincirler ve giriş kapısı ile işgalcilerin irtibatını sağlayan telsiz cihazları ve dürbünler bulundu.

Jandarma birliğinin komutanı Albay Yurtlardan gelen öğrenci grubu ile karşılaşmalarını şöyle anlattı :

"Toplum polisine galiz küfürler savurarak yaklaştılar. Kendilerine dağılmalarını söyledim. Lehimde tezahürat yaparak beni havaya kaldırdılar. Hepsi geçtikten sonra yine yere indirildim."

Jandarma nümayişçileri toplayarak götürdü. Aralarında bulunan ve sosyalist olmayan öğrencilerden öğrenildiğine göre toplama sırasında tabanca ve fosforlu Mao rozetleri elden ele atılarak kaçırılmıştı. O gün ve daha sonra yurtlara çatışmaya meydan vermemek düşüncesi ile gidilmedi. Halbuki elebaşıların çoğu yurtlarda saklanıyordu. Üniversitelerin işgale uğramış kısımları büyük hasar görmüştü. Jandarma komuta-

nının mahkemedeki ifadesine göre ODTÜ düşman işgalinden çıkmış gibiydi."

İlk heyecan geçince sosyalistlerin propaganda taarruzu başladı. Dışarda üniversite özerkliği teması işlenirken içerde kulaktan tahribatın jandarma tarafından yapıldığı yayılıyordu. Propaganda da sol eğilimli hocalar esas rolü oynuyor. Bilhassa İdarî İlimler Dekanı Yaşar Gürbüz ve Teorik Fizik Başkanı Feza Gürsey'in eşi Suha Gürsey'in faal propagandaları, sol basının ve TRT'nin yaydığı havanın da desteğinde büyük çapta başarıya erişti. Öyle ki, zarar tesbiti sırasında durumu görenlerin dışında, hemen herkes birkaç gün içinde tahribatı faşist jandarmanın yaptığına karar verdi. Halbuki, meselâ Fizik S Binası üst katında hemen bütün odalar zorlandığı halde Mübeccel Kıray'ın odasına dokunulmamıştı!... Aşağıya aldığımız bildiri propaganda niteliğine güzel bir örnek teşkil etmektedir. (Klişe : 7)

TÜSTAV

(Klişe : 7)

TÜSTAV

BEŞİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TASFİYELER

Nisan 1969 - Ocak 1970

— İç İhtilâl Hazırlığı —

Nisan 1969 - Ocak 1970 arası devrede öğrenci, idarî personel ve üniversite idaresinde kilit noktaların sosyalistlerin hâkimiyetine geçmesi, hiç olmazsa pasifleştirilmesi sağlandı. Misâl olarak, 8 bölümü olan Fen - Edebiyat Fakültesi, bölüm başkanlarından bu devreden önce sol harekete muhalefet eden 3 başkanın yerine sosyalist veya pasif kimseler aldı. Tasfiyeye uğrayanlar sosyal İlimler'de önce Hasan Tan, sonra İbrahim Karal (yerine kanunsuz olarak, 1951 tevkifatında komünizm suçundan tevkif edilmiş Mübeccel (Belik) Kıray getirilmiştir. Böylece Öğrenci Birliği ve Fakülte Talebe Cemiyetleri fiilen sosyalistlerin eline geçmişti. Üniversitenin üç kilit idarî mevkiindeki sol aleyhtarı Müdürlerden Genel İdarî İşler Müdürü (dövülerek) bu devrede, Personel Müdürü ve Bütçe ve Malî İşler Müdürü de bu devrede hazırlanan ortam sonucu Ocak ve Şubat aylarında tasfiye edilmiştir.

Jandarma ve polis kuvvetiyle işgalin kaldırılmasından sonra ilk hareket solun hâkimiyetinde olmayan ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneğinden geldi. Dernek, "bütün memleket sathında ve özellikle üniversitelerde ve bilhassa ODTÜ'de vukubulan son öğrenci olayları hakkında ODTÜ Öğretim Üyeleri olarak tutumlarını tespit gayesi ile" hocaları 25 ve 26 Nisan tarihlerinde toplantıya çağırıyordu. Toplantının sonuna doğru salonu

terkedenler olmakla beraber hazır bulunanların sayısı 150 nin üstünde idi ve hatırı sayılır bir çoğunluk teşkil ediyordu. Her zaman olduğu gibi öğretim üyelerinin çoğu toplanınca sol azınlıkta kalmıştı. Gündemin 4. maddesi derslerin ve imtihanların sol hareket tarafından aksatılması yüzünden düşünülebilecek tedbirler hakkındaydı. Sol azınlıkta olduğunu hemen anlamış ve toplantıyı sabote etmeye başlamıştı. Her zamanki "öğrencilerimizi ve dünyanın durumunu geniş görüşlülükle anlamaya çalışmalıyız" teması üzerinde uzun nutuklar verdiler. Ergin Günçe, Erhan Köksal, Yılmaz İnkaya, Necat Erder ve Muammer Soysal derneğin yargı organı olmadığını, oylamanın gülünç olduğunu, TRT ve Anayasa Kurumu Kanunu hakkında konuşulması gerektiğini, öğrencilerden kopmamak lâzım geldiğini savundular. Fakat çoğunlukla konuşmalar sol eylemin öğretimi imkânsız hale getirdiğini, engellenen derslerin verilmiş sayılarak öğrencinin onlardan mesul tutulmasını müdafaa ettiler. Bu arada bazı hocaların : "Bu ortamda suçluyu cezalandırmak suç sayılıyordu", "Burası Teknik Üniversitedir. İdeoloji arenası değildir" ve (solcu hocaları kasitle) "çocukları biz zıvanadan çıkardık, yine biz sokmalıyız. Hoca sınıfa, hamama girer gibi - özel fikirlerinden temizlenmiş olarak - girmelidir. Sınıfta doktrinin yeri yoktur" gibi meselenin ruhuna inen sözleri dikkati çekiyordu. (Ünver Çınar, Atillâ Sönmez) önce 4. maddenin sona atılmasını böylece zamanın azlığı dolayısiyle tartışılmamasını - teklif etti. Teklif 25 e karşı çoğunlukla reddedildi. Yine solcuların 4. maddenin gündemden çıkarılması, eksikliklerin ikmal hakkı veya yaz sömestreleri ile kapatılması teklifleri (Erhan Köksal, Muammer Soysal) reddolundu. Maddenin görüşülmesinin sonunda Necat Erder oylamadan vazgeçilmesini teklif etti. Bu da reddedilerek oylama yapıldı ve "engellenen derslerin verilmiş sayılacağı" fikrinin hâkim olduğu tespit edildi. Fakat oylamalarda çekimserlerin çokluğu - 25 ilâ 40 arasında değişiyor - dikkati çekiyordu. Korku yavaş yavaş öğretim üyelerini de sarmaktaydı...

Toplantıda alınan karar tatbik edilebilse sola sert bir darbe vurulmuş olurdu. Verilemiyen derslerin verilmiş sayılması boykotlarda sinemaya giden büyük talebe grubunu harekete geçirir, solcuların hareketleri zararlı hale gelirdi. Fakat öğretim üyelerinin sopalı - tabancalı icra kuvvetleri olmadığı gibi, idarenin tutumu da toplantının havasından çok farklıydı... Böylece toplantı solun yenilgisiyle, fakat pratik bir neticeye gidilmiyerek bitti. Halbuki buna benzer bir toplantıda sol kararlar alınsaydı TRT ve basın günlerce bundan bahseder, militanlar harekete geçer ve "fiilî durum"lar birbirini kovalardı.

25 - 26 Nisan toplantısı sola karşı hocaların ilk ve son toplu hareketi oldu.

Toplantıda alınan "verilemiyen derslerin verilmiş sayılması" gibi köklü tedbirler bir yana akademik konsey, boykottan sonra aldığı kararlarla, sonunda, 18 hafta olması gereken sömestrelerin 12 - 13 haftaya kadar inmesini sağladı. Bu kısa sömestreler bile çeşitli zamanlardaki 2 - 3 - 4 günlük boykotlarla (kısa boykotların derslere tesiri bir müddet sonra görmemezlikten gelinmeye başladı) daha da kısalıyor ve sömestreleri gerçekte mânası kalmıyordu.

İşgal hâdiselerinde aktif rolleri bulunan öğretim üyelerinden Ergin Günçe, Rektörlükçe 18 Nisan'da İş Kanununun 17/II ç ve d maddeleri gereğince (işçileri kışkırtan ve işçilere tecavüz eden işçilerin vazifelerine son verileceği hakkındaki madde ODTÜ Öğretim Üyeleri İş Kanununa tabidir) Üniversite içindeki işten çıkarılmış Metin Durgut ise daha önce davranarak istifa etmişti. Metin Durgut o sırada tutukluydu. 25 Nisan günü İdarî İlimler Fakültesi, sert fakat imzasız bir bildiri ile Ergin Günçe'nin işten çıkarılmasını protesto ettiler. Bildiride "7307 sayılı ODTÜ Kanununun 4. maddesinin (C) bendi ile, ODTÜ Akademik Teşkilât Yönetmeliği'nin 3. maddesinin (f) fıkrasına göre Rektörün akademik personeli sadece "murakabe etmek yetkisi vardır".

"2. şu noktayı açıkça belirtelim ki, söz konusu öğretim üyesinin, işine son verilmesini gerektiren bir harekette bulunup bulunmadığı hususunu, tartışma dışı bırakıyoruz. Önemli olan bir üniversite öğretim üyesine karşı hukuk ilkelerine aykırı bir işlemin yapılmış bulunmasıdır. Ülkemizde bir üniversite öğretim üyesinin, hattâ yardımcısının öğretim mesleğinedn çıkarılması o derece ciddî ve önemli bir konu sayılmaktadır ki, 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 115 sayılı kanunla değiştirilen 46 ncı maddesine göre böyle bir cezanın verilebilmesi ancak bir öğretim üyesi veya yardımcısının **"Üniversite öğretim mesleğinde kalmasına yer bırakmayacak kadar şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan ötürü mahkemece" mahkûm edilmiş** bulunması şartına bağlanmıştır. ODTÜ özel bir kanuna tabidir diye, orada görev almış bulunan öğretim üyelerine hukuk ve vatandaşlık dışı muameleler yapılması asla kabul edilemez ve buna göz yumulmaz". Bu olayda tarafsız, kanun, anayasa hayranı kesilen sol, Erdal İnönü'nün aynı maddeye dayanarak Adnan Şaplakoğlu'nun işine son verdiğinde sesini çıkarmamıştır.

Metin Durgut ve Ergin Günçe, Erdal İnönü'nün Rektörlüğünde tekrar vazifelerine iade edilmiştir.

1969 Mayıs'ı nispeten sakin geçti Haziran ayında ise öğretim üyesi, idarî makamlar ve öğrenciler üzerinde baskı, terör ve tasfiye hareketleri başladı.

18 Haziran akşamı Genel İdarî İşler Müdürü Sadun İller dövüldü. Hâdise imzasız bir bildiri ile şöyle açıklanıyordu : (Klişe : 8)

Sadun İller, hâdiseden sonra görevinden ayrıldı.

Bu sırada işgal ve tahrip olaylarında rol oynıyan öğrenci ve öğretim üyelerinin mahkemeleri devam ediyordu. Sorgu safhasında şahitliğe çağrılan öğretim üyeleri olayları detaylı bir şekilde anlatmışlardı. Fakat o zamandanberi hocalar ara-

(Klişe : 8)

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİNDEN

Bildirilmiştir:

Üniversitemiz Genel İdarî İşler Müdürü, dün akşam saat 18:30 sıralarında Üniversite yurtlarındaki evine giderken, yurt içinde, eli bıçaklı iki saldırganın tecavüzüne uğramıştır.

Saldırganlar, Genel İdarî İşler Müdürünü ani bir darbe ile bayıltıp yüzünü yaralıdıktan ve kaburgalarını incittikten sonra, yetişen bir bekçinin bağırması üzerine şen'i hareketlerine daha fazla devam edemiyerek, kendilerini yakalamak isteyen bekçiyi de bıçakla tehdit edip, kaçmışlardır.

Üniversite yurtlarını ve şahısları çok iyi bildikleri anlaşılan saldırganların teşhisine ve yakalanmasına çalışılmaktadır.

Son aylarda Üniversitemizde geçen üzücü olaylarda görevini yapan memurlara karşı bazı sorumsuz kimselerce bir süredir yürütülmekte olan tehdit ve korkutma kampanyasının bir parçası olarak gördüğümüz bu gangsterlik olayını kamu oyuna duyurur ve şiddetle kınarız.

19.6.1969

TÜSTAV

sında gelişen sol propaganda ve baskılar mahkeme safhasında birçok şahitlerin ilk ifadelerinde anlattıklarını unutmalarına (,') yol açtı. Baskı, propaganda ve mahkeme salonunu dolduran militanların tesiri o kadar etkiliydi ki, jandarma birliğinin komutanı (ODTÜ düşman işgaline uğramış gibiydi" ifadesini vermiştir) dışında ancak 3 - 4 kişi sorgudaki ifadelerini tekrarladılar. Teorik Fizik Öğretim üyelerinden Feza Gürsey ve A.B.D.'den yeni dönerek Fen - Edebiyat Fakültesi Dekanlığı'nı devralan Erdal İnönü, Adnan Şaplakoğlu'nun ve doğru ifade veren Y. Prof. Mehmet Aydın'ın odalarına gelerek hareketlerini kınadı ve "sizin yaptığınız espiyonluktur" diye bağırdı. Kendilerine "bu espiyonluk değil görevdir" cevabı verildi. Bu ara Feza Gürsey'in eşi Suha Gürsey hapishanedeki tutuklulara yardım için açılan kampanyanın idareciliğini deruhte etmişti.

Maalesef "Çin Yakın" yazılarına, yukarıda açıkladığımız bildirilere, Mao rozetlerine rağmen dâva "memuru görevden alıkoyma" işgal, tahrip ve patlayıcı madde imalin"den açılmıştı. Meselenin esas olan ideolojik yönü görmezlikten geliniyordu. Yukarıda da izah edildiği gibi Türkiye'de birini "komünizm"le suçlamak ayıp ve hafif bir hareket, bir cesaret meselesi haline getirilmişti.

Bu arada 1 Temmuz ve 1 Eylül tarihlerinde yayınladığı iki bildiri ile Kemal Kurdaş, Kasım sonunda Rektörlükten ayrılacağını bildirdi. Kurdaş, sol tarafından resmen "harcanmış"tı. Bir zamanların sosyalist - kültür derneği üyesi, 50 sene sonra Türk Devleti'nin kalmıyacağını savunan "geniş ve ileri görüşlü" Kurdaş Devlet Planlama Teşkilâtı ve Bakanlar Kurulu'nun ODTÜ'nin lisanının - İngilizce öğrenimine özel ağırlık verilmesi kaydı ile - Türkçe olması kararını Başbakan'a çektiği bir telgrafla Resmî Gazete'den çıkartan kuvvetli adam, diyalektik tarihsel akışın bir cilvesiyle Kayseri Malt Sanayii'nde ayda net 10.000 TL. lık bir göreve atılıverecekti. Fakat

ODTÜ'den ayrılıncaya kadar son hizmetlerini de süratle ifa etti. Aşağıda izah edilen 2 fizik bölümünün birleştirilmesi ve Adnan Şaplakoğlu'nun bölüm Başkanlığından alınmasını, Sosyal İlimler Bölümü Başkanlığından Hasan Tan'ın alınmasını, İbrahim Karal ve Nevzat Yalçın'ın bölüm Başkanlıklarından istifasını ve Erdal İnönü'nün Rektör vekilliğini temin etti.

1 Eylül'de öğrenci Birliği seçimleri yapıldı. Seçimlerdeki olaylara girmeden sosyalist Fikir Kulübü'nün ve onun seçim gurubu "Toplumcu Grup"un seçim öncesi propaganda broşürlerini incelersek enteresan hususlara tanık olacağız.

"Doğu'da 700 milyonluk bir ulus emperyalizme karşı yeniden savaşa hazır. Latin Amerika'da Che'nin savaş çağrısı bir uçtan bir uca yankılanıyor.

Millî Kurtuluş Savaşımızın temel gücü işçi sınıfıdır. Bugün işçi sınıfı, sınıf bilincine kavuşmuş olmıyabilir. Fakat tarih çarkının hızla döndüğü çağımızda her toplumsal sınıf gibi onun da bilinçlenerek toplumda kendi özgü yeri alması kaçınılmazdır. Sömürme ne kadar ustalıkla gizlenirse gizlensin, ne ölçüde şartlandırılmış olursa olsun işçi sınıfı uzun süre aldatılamaz.

Her toplumda en önemli eylem üretim işidir. Üretim ise emek, tabiat ve üretim araçlarının ortaklaşa yürüttükleri bir eylemdir. Kapitalist toplumda üretim araçları ve tabiat verileri (ham maddeler) özel mülkiyet konusudur. Kapitalist toplumda sömürünün özü bu özel mülkiyet ilişkisinden çıkmaktadır. Üretim araçlarına ve tabiat verilerine sahip olan kişilere kapitalist adı verilir. Bunların bir kısmı sanayi ile yani bir imalât işiyle uğraşırlar. Ellerindeki üretim araçlarını ve ham maddeleri bir imalât için bir araya getiren bu kişiler, emirleri altında çalışan emekçilere bir yapı değeri yarattırırlar. Yaratılan bu değerin bir kısmı emekçiye verilir, bir kısmı üretim araçlarının bakım, onarım işleri ve ham maddelerle enerji için ay-

rılır. Bir kısmıda kapitalistte kalır. Kapitalistte kalan bu kısma artık - değer denir. Artık - değerin, emekçiye verilen değere oranı sömürme oranı adını alır. Sanayi kapitalistlerinin yanısıra, ticarî kapitalistleri (ya da ticaret burjuvazisi) denilen bir sömürgen grup daha vardır. Özellikle yurdumuzda bu grup kapitalist sınıf içinde en önemli grubu teşkil eder.

Sosyalizmin kurucusu Karl Marx, Das Kapital adlı eserinde sanayi kapitalizminin incelenmesine ağırlık verir. Sömürülen sınıf olarak da işçi sınıfını alır.

Sınıf savaşının silâhlı olması da savaşı çıkaran kapitalistlerin takındığı tavıra bağlıdır. Onlar silâhlı olsun derse silâhlı olur, silâhsız olsun derse silâhsız olur. Kapitalistler silâhsız gibi görünüp silâhlanırsa, emekçilerin de silâhsız gibi görünüp silâhlanmaları gerekir.

Felsefe bilimi etkiler. Nitekim, bilimdeki gelişmeler, yeni felsefe açılımlarına yol açmıştır. Örnek olarak V. İ. Lenin'in Materyalizm ve Ampiriyo - Kritisizm adlı kitabını ve Mao Çe Tung'un Dört Felsefe Denemesini gösterebiliriz.

Meselâ Lenin, Rosa Luxemburg ve Hobsan "Tekelci Kapitalizm" ya da "emperyalizm" teorilerini geliştirerek ustaları olan Karl Marx'ın "Das Kapital"ini eleştirmiş oldular.

Egemen sınıfların bu kuzu postuna bürünmüş küçük kurtları ODTÜ içinde sadece şeklî bir üstünlüğe sahiptirler ve bunun da sonu yaklaşmıştır.

Bu kısır çemberi bir yerinden kıralım. Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm savaşına katılalım. Bugün için en büyük sınav devrim, en kutsal ders sosyalizmdir.

ODTÜ'nin bütün yurda yayılmış devrimci ününü söndürmeyelim".

Bu pasajları değerlendirirken, II. bölümde kısaca izah ettiğimiz Marksizm ve Marksizm - Leninizm hatırlanırsa söylenmek istenenler daha açık anlaşılır.

Sosyalistler, 1 Eylül Öğrenci Birliği seçimlerinden hemen önce bir broşür daha yayınladılar. Bu Broşürde "biz de sosyalistiz ama ihtilâl yapmıyacağız" ifadesini âdeta doktrin haline getiren orta - sol sert bir dille tenkid ediliyordu :

"Kitle ile ilişki kurmayı romantizmden daha öteye götüremiyen küçük burjuva ideolojisi sahipleri halk dalkavukluğunu devrimci çaba diye yutturuyorlar".

"Eğer bugün işçiler fabrikaları işgal ediyorlarsa, eğer Silâhtarağa'da 2500 işçi faşist toplum polisini önüne katıp kovalıyorsa, topraksız köylüler ağaların topraklarını bağırta bağırta işgal ediyorsa ve bunun yanında yüzlerce köy politikacıları köylerine sokmama kararı alıyorsa, halk kitleleri gerici parlamentarizme karşı alternatifi görmeye başlıyor demektir. O halde bizim işgal eylemimiz halktan kopuk değil, tam tersine halkın devrimci eylemine kılavuz olmuştur".

Nihayet kafalarındaki "Halk" tarifini veriyorlar :

"Bizim halk diye adlandırdığımız işgal ettiği ağa toprağını ellerinde kazma kürekle savunanlar, işgal ettikleri fabrikalarda polisle çatışanlar.... ve bütün bunları daha ilerde yapacak olanlardır. Onlar ki, gerici parlamenterizme çoktan sırt çevirmişler ve kendi bölgelerinde kendi demokratik hâkimiyetlerini kurma yolundalar".

... ve İdeolojik propagandaya devam ediliyor :

"Bugün için barışa giden yol, ancak savaştan geçer".

"Bütün diğer meselelerin olduğu gibi, demokrasi kavramında sınıfsal bir özü vardır. Örneğin, işçi sınıfının devrimci iktidarının oluştuğu bir yerde sömürücülere hürriyet yoktur.

Onların özgürlük dedikleri, kitleleri rahat soyabilme özgürlüğüdür. Onların dillerine doladıkları demokrasi de, aynı bunun gibi, yalnızca kendileri içindir. Bizler, Amerikan emperyalizminin yurdumuzdaki maşalarını lânetledik. Artık kimse onlarla kolkola bir demokrasiden bahsedemez. Hedef, işbirlikçi egemen sınıflarının ortadan kaldırılmasıyla, feodal yapının köklerinin kazınmasıyla gerçekleşecek, geniş halk yığınlarını özgürlüğe kavuşturacak HALK DEMOKRASİSİ'dir".

"Vietnam'da Amerikan emperyalizmine karşı savaşan Vietnam halkı, bizim içinde dövüşüyor demektir. Aynı şekilde Arap halklarının Orta - Doğu'da verdikleri anti - emperyalist savaş da bizim Millî Kurtuluş Savaşımızın bölünmez bir parçasıdır. Çünkü düşmanımız aynıdır ve dünya halklarının mutluluğu o düşman yeryüzünden silindiği gün gerçekleşecektir. Eğer bu dâvada kendi payımıza düşeni yapabiliyorsak, tarihsel görevimizi yerine getiriyoruz demektir. İran'da gelişen demokratik kitle hareketleri de Orta - Doğu'da anti - emperyalist devrimlerin yaklaşmakta olduğunun açık delilidir. Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının kurtuluş savaşları gittikçe gelişmektedir. Dün Sudan, Yemen ve Peru'da Amerikan emperyalizmine indirilen şamarlar, tüm ezilen halkların kurtuluşu için atılan birer adımdır".

Nihayet söz ODTÜ'ye geliyor. Bugüne kadar katettikleri mesafe de övüldükten sonra, bu bölümde esas aldığımız "iç ihtilâl" ilân ediliyor.

"CIA Ajanı Kommer ODTÜ öğrencisinin yiğit mücadelesi sonunda, yanan arabasının gölgesinde defolup gitti.

Faşist iktidarın tezgâhladığı temel hak ve hürriyetleri koruma kanununu çıkarttırmadık.

Amerikancı Rektör Kurdaş'ı ODTÜ tarihinden sildik.

Bütün kilit noktalarını tutan çirkef idareci kadrosu teker teker temizleniyor ve temizlenecek".

Gerici, bürokratik öğrenci yönetimini etkisiz hale getirerek, ilerici, devrimci, demokratik öğrenci yönetimi FORUM'ları gerçekleştirdik.

İdareciler, öğretim üyeleri ve gerici öğrenci birliği aynı bürokratik yapı üstünde kenetlendiler ve tutuculuk vazifelerini yapmaya başladılar. Devrimci eylemlerimizle bu yapı ortasından göçtü Şimdi yerine devrimci, demokratik yapı inşa ediliyor".

Aynı broşürde, müstakbel idare heyeti olarak, âdeta Kommer ve işgal olaylarında tevkif edilenlerin listesi vardı. Başkan adayı Sinan Cemgil'di. Yönetim Kurulunun mümtaz üyeleri arasında İrfan Uçar, Mustafa Akgül, Yusuf Arslan, Atillâ Keskin, Serder Haybak, Tuna Şahinyılmaz vardı. Muammer Soysal, onur kurulunda, Ahmet Sina ve Taylan Özgür de denetleme kurulunda yeralmışlardı. Solcu liderlerin enteresan hayat hikâyeleri vardı. Meselâ Sina 3. babasının oğluydu. Annesi halen 4. babası olan bir Yunan Yahudisi ile evliydi. ODTÜ'ye gelmeden lise tahsilini Atina - Amerikan Kolejinde yapmıştı. İdare heyetinde, sosyalistlikleri yanında Kürtçülük alanında da kesif faaliyet gösteren Yusuf Arslan, Serdar Haybat gibileri de dikkati çekiyordu.

Orta - Sol'un başkan adayı ise ilerde bol bol bahsi geçecek, bugün ODTÜ'deki devrimci sosyalist hareketin ön saftaki lideri olarak görünen Erhan Erdoğmuş'tu.

Nihayet seçim zamanı geldi. Genel Kurul kapalı salonda yapıldığı için herzamanki hâkim olma metotları ile sosyalistler divan başkanlığını ve üyelikleri aldılar. 1 Eylül günü gizli oyla 13 sandıkta oylama yapıldı. 11 sandık açıldığında sosyalistler 1459, orta - sol ise 1475 oy almışlardı. Bütün dikkat hazırlık okulunda ve inşaat Mühendisliğinde sayımı bitmeyen 2 sandıkta toplandı.

İnşaatta da orta - sol'un 72 farkla önde gittiği görülüyordu. Sosyalistler hemen gerçekten "Demokratik" eyleme geçtiler. İnşaat ve hazırlıktaki sandıklar kırıldı. Oylar ve zabıtlar yırtıldı. Sonra tabanca ve sopalar konuşmağa başladı. Orta - sol'un o gün "Eski" olmuş Öğrenci Birliği Başkanı İskender Odabaşıoğlu ve başka orta - solcular yaralandı. 4 kişi hastaneye kaldırıldı.

Sosyalistler Öğrenci Birliği binalarını işgal ettiler. Tabancalarla pencere ve damlarda mevzi aldılar. Stratejik noktalara ise tüfekli nişancılar yerleştirildi.

2 Eylül'de İnşaat Mühendisliği Öğrenci Derneği'ni bastılar. Baskının hikâyesini öğretim üyelerinden dinliyelim : (Klişe : 9)

Orta - sol ise, taarruzlara karşı daha bir sene uygulayacakları ve yok olmalarına yol açacak "gribe yakalanmamak için nezle olmak gerekir" mantığı ile :

"Ortanın solu kendisini oylarıyla destekleyen öğrencilerin saldırıyla seçim kazanmadan yana olmıyan **tüm devrimci, solcu** öğrencilerin fiilî desteğiyle yönetimi ele alacaktır" gibi lâflarla dolu bildiriler yayınlıyorlardı. Bu fiilî desteğin gerçekte ne olduğu da kısa zamanda ortaya çıktı. Altındağ CHP İlçe Teşkilâtından gelen birkaç kamyon kabadayı Öğrenci Birliğine yürüdü, fakat ateş altında kaçıştılar. Arkadan orta - sol, jandarmaya okulda silâh olduğunu ihbar etti. Fakat solun her zamanki istihbarat teşkilâtı aramayı haber aldı. Jandarma birşey bulamadı.

Orta - sol, bu defa Cemiyetler Masası ve Valiliğe sayımı biten sandıkların zabıtları ile müracaat ederek kazandıklarına dair resmî bir belge aldı Sosyalistler kendi tayin edecekleri yeni bir seçime kadar Birliğin genel kurul divanına idaresini istiyor ve zabıtların hükümsüz ve sahte olduğunu iddia ediyorlardı :

(Klişe : 9)

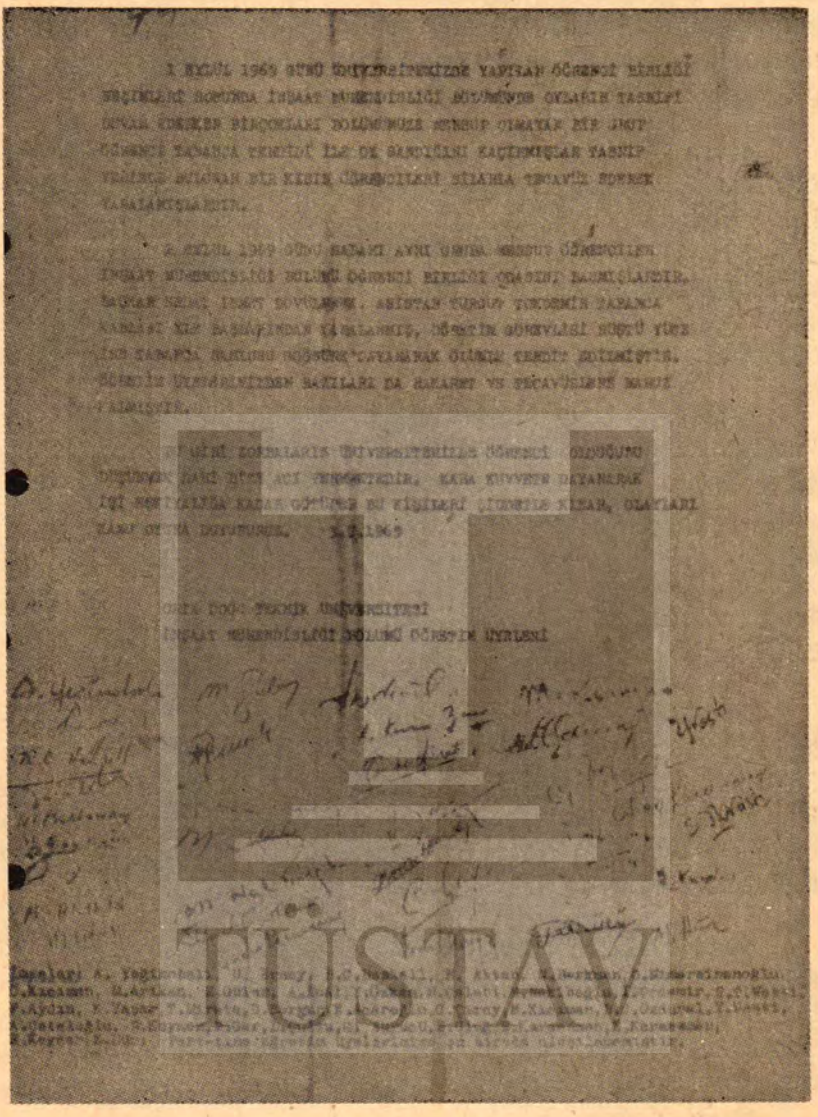

TÜSTAV

"Devrimciler hareketlerinin savunmasını hâkim sınıfların çizdiği sınır içinde birtakım kaidelere dayandırarak yapmazlar ama bu sefer, bu işi yapanları sahte belge düzenlemek ve kanunsuz hareket etmekten mahkemeye verip burjuva hukuku çerçevesinde bile yenilgiye uğratacağız".

Bu arada 6 Eylül'de, biraz İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyelerinin tepkisi ve Dekan Mustafa Parlar'la beraber Mühendislik Fakültesi Akademik Konsey üyelerinin baskısı, biraz da devamlı terörün hocalar üzerinde yarattığı reaksiyonla Konsey ilk ve son defa olarak Disiplin Kurulu'nun bazı cezalarını tasdik etti. Bu arada kurul üyeleri çeşitli vasıtalarla ölümle tehdit ediliyorlardı.

Tam çıkmaza girilmişti. Valilikten aldıkları belge ile hukukça birliğe sahip olan orta - sol, bir türlü birlik binalarına giremiyordu. Bu sırada İstanbul'da "Devrimci Eylem" hızlanmış, sosyalistler 2 ölü vermişlerdi. Bunlardan biri, Kommer işgal olaylarının elebaşılarından ve toplumcu gurubun denetleme kurulu üyesi Taylan Özgördü. Bu militan, hâdiseler üzerine İstanbul'a kaçmış ve üzerinde 3500 TL. ve 2 tabanca ile meçhul kimseler tarafından öldürülmüştü.

Taylan Özgür'ün cenazesi okula getirildi. Cenaze dolayısıyla yaratılan hava öğrenci birliğini tamamen sıfıra indirmiş; Sosyalistler talebeye tam mânasıyla hâkim olmuşlardı. 30 Eylül'de akademik konsey bir bildiri ile ölüm hâdisesinden duyduğu üzüntüyü bildirdi. 25 Eylül'de ise Kurdaş, bir basın toplantısı yaparak, hâdise hakkında görüşlerini açıkladı.

"Bu çocuklara bu anlatılsaydı, bunların başlarına böyle felâketler gelmezdi. Bugün siz burada bıçak çekiyorsanız, tabanca çekiyorsanız. Yarın öbür tarafta öbürüsü çekiyor. Bunun sonu böyledir. Bu çocuk da maalesef burada hergün bıçak taşıyan, hâdiseye karışan bir çocuktu. Hergün her hâdiseye

karışır, her hâdisede bıçak çekerdi. Her hâdisede tabanca patlatır, hocasının kafasını yarar, göğsüne tabanca dayardı".

Kurdaş acı acı şikâyet ediyordu. Fakat, "peki, madem öyleydi, kendisini neden disiplin kuruluna vermediniz, tabanca çekildiğinde kanuna uyarak neden polis çağırmadınız?" Sorularına verecek cevabı yoktu.

Bu basın toplantısında söylenenleri Cumhuriyet Muhabiri "Kurdaş, Taylan Özgür'ün zaten muzır bir öğrenci olduğunu söyledi" şeklinde yormuş, Kurdaş ise TRT Muhabirinin teypinden aldığı metinle Cumhuriyet'e müracaat ederek muhabirin haysiyet divanına verilmesini istemiştir.

Eylem durmuyordu. Hazırlık okulunda 10 sosyalist militan vardı ve bunlar not bakımından son 10 kişiyi teşkil ediyorlardı. Sosyalistler boykota karar verdiler. 24 Eylül'de düzenlenen ve 500 kişinin katıldığı forumda boykot 90 oy farkla reddedildi. Sosyalistler, olmadı baştan, dediler. 29 Eylül'de ancak 200 kişinin bulunduğu bir forumda boykot kararı alındı. Öbürgün hazırlık okulunun diğer talebeleri de boykot kararını duymuş ve 30 Eylül'deki forum kalabalık olmuştu. Oylama yapıldığı takdirde 24 Eylül'deki kararın aynısı çıkacaktı. Hemen çare bulundu. "Boykot kararı dün alındı. Bugünkü günlerde sadece boykot komitesi seçimi var" dendi, kapıları militanlar tuttu ve boykot başladı.

Derslerin yapılmamasından kayba uğrayan çoğunluk 1 Ekim'de tekrar forum düzenledi. Bu sefer oylama yapılacaktı. Muşta ve bıçaklar çekildi, dayaklar atıldı ve forum dağıtıldı. Bu arada Öğrenci Birliği de "Nezle" teorisini tatbike girişmiş, okul idaresine bu sene olmıyacak tekliflerle giderek kaybettiği insiyatifi sağlamaya çalışıyordu.

O sırada ODTÜ'de hiç alışılmamış birşey oldu. Sayıları pek az olan Ülkü Ocaklarına mensup bir grup öğrenci, sınıfların

etrafındaki sosyalist ablukasını zorla yardılar, militanlar kaçtı ve dersler başladı. Fakat olayın ODTÜ'de propagandası "komandolar Hazırlık Okulunu bastı" şeklinde idi. Sosyalistler "Öğrenci", sosyalist olmayanlar "Komando" idi. Orta - sol karşısında aslan kesilen solcular, bunlara nedense pek ses çıkarmadılar.

Orta - sol'un bir türlü Birlik binalarına alınmayışı, Taylan Özgür olayının yarattığı baskı ve Hazırlık Okulu hâdiseleri Öğrenci Birliğinin prestijini sıfıra indirmişti. Nihayet Başkanları Erhan Erdoğmuş teslim bayrağını çekti. SKF ile müşterek bir bildiri yayınlıyarak "Gerici, Faşist" kuvvetlere karşı "Devrimci Güçbirliği" kurulacağını ilân etti. Sosyalistler de buna karşılık kendisinin Birlik binasına girmesine "müsaade" edeceklerini bildirdiler. Orta - sol'un derneği olan "Sosyal Demokrasi Derneği"de az sonra Erdoğmuş'u ihraç etti. Artık Erdoğmuş en aşırı sosyalist bildirilere imza koyuyor, onların lideri pozuna geçiyordu. "Gerçekten Demokratik" ikna metoduyla orta - sol köprüsünden sosyalizme bir kişi daha geçmişti.

ODTÜ'de bölüm başkanları, dekan ve rektörün teklifi ile, Mütevellî Heyeti tarafından tayin edilir. Teamül 2 senelik müddetle tayin edilen başkanın süresinin bitiminden 2 ay önce başkanın değişip değişmeyeceği, değişecekse yeni başkanın kim olacağının dekan ve rektörce kararlaştırılıp Heyete sunulmasıydı. Böylece Heyet toplantılarındaki muhtemel gecikmelerin doğurabileceği mahzurlar önlenmiş oluyordu. Herhangi bir sebeple Heyet zamanında tayin yapamazsa, hukukun "görevin devamı" kaidesine uygun olarak eski başkan tayin yapılana kadar mevkiini muhafaza ederdi. Son başkanlık dönemi 31 Ekim'de bitiyordu. Fakat son güne kadar hiçbir temas ve Heyet'e hiçbir teklif yapılmamıştı.

Yapacakları oyun herhalde sürenin bitiminden 3 gün sonra dahi akıllarına gelmedi. 3 Kasım'da Dekan Erdal İnönü'den

Adnan Şaplakoğlu'na 31 Ekim tarihli bir yazı geldi. Yazı dekanlıkla Fizik Bölümü arasındaki 100 M. lik mesafeyi (hiçbir evrak vs. den geçmeden) 3 günde katetmişti. Özetle, "kuruluşundanberi hemen hemen sürekli olarak yönettiğiniz Fizik bölümünüzün büyüyüp gelişmesindeki büyük ve fedakâr hizmetlerinizi Fakültece takdir ve minnetle anıyor. Bundan sonra da Fakültemize daha da ileri hizmetler yapacağınıza şahsen şüphe etmiyorum" gibi... A. Şaplakoğlunu göklere çıkaran ifadelerden sonra üzerinde çalıştığı "Atom Hüzmesi" projesi hakkında da "Fizik alanında lisans üstü programımızın baş dayanağı olmasını beklediğimiz...." Nev'inden sitayişkâr lâflar ediliyor ve bu projenin tamamlanmasının"..... Yalnız Fakültemiz ve Üniversitemiz için değil, memleketimizde eşine rastlanmayan bir bilimsel ve teknik başarı olmakla kalmayacak, aynı zamanda sizin de yaratıcı, yapıcı ve yol gösterici üstünlüğünüzü ortaya koyacak büyük bir şahsî başarı teşkil edecektir" ifadeleri ile göklere çıkarmalar devam ediyordu. Fakat sonunda bakla da ağzından çıkıyor, bu projeyi bitirmesi için üstüne idarî hizmet yüklemenin doğru olmıyacağını, bölüm başkanlığının devam etmiyeceğini, yerine Asistan Profesör Perihan Tolun'un tayin edildiğini bildiriyordu.

Maksat açıktı, Mayıs'ta Fakülte Genel Kurulu'nun toplanarak anarşi hareketlerini görüşmesi teklifine Fizik Bölümün'den 2 kişi imza koymamıştı. Teorik Fizik'teki Feza Gürsey'in eşi Suha Gürsey ve Perihan Tolun, Feza ve Suha Gürsey'ler A.B.D.'ye gittiklerine göre bu yeni tayinde "Güvenilir" tek bir aday Perihan Tolun kalmıştı. A. Şaplakoğlu, vaktinin daha fazlasını hasredebilmesi için Başkanlıktan alındığı proje üstünde 3 senedir çalışıyordu ve Makinenin bitmesi bir ay meselesi idi.....

A. Şaplakoğlu, 4 Kasım'da, Erdal İnönü'ye hukukî tayin gerçekleşinceye kadar görevine devam edeceğini, Fizik Bölümü'nün gayri kanunî bir şekilde idare edilen 3. bölüm olmıya-

cağını resmî bir yazıyla bildirdi. Nevzat Yalçın'dan sonra Beşerî İlimler ve İbrahim Kural'dan sonra Mübeccel Kıray'ın Sosyal İlimler Başkanlıklarına tayinleri de Mütevellî Heyeti'nin üzerinden atlanarak yapılmıştı.

Erdal İnönü'nün reaksiyonu, A. Şaplakoğlu'nun sekreterine telefon ettirerek yazılarını yazmaması talimatını vermek ve 5 Kasım'da Fizik Öğretim üyelerini toplayıp sağına Perihan Tolun'u oturtarak "Başkanınız budur ha!" Şeklinde konuşmak oldu. 7 Kasım'da anarşistlerin pek sevmediği Personel Müdürü Hikmet Büyüklimanlı'ya bir yazı yazılarak, hukuken kimin bölüme başkan olduğu soruldu.

O da Üniversitenin Hukuk Müşaviri Avukat Rahmi Mağat'a yazmış, Mağat, resmî mütalaasında Mütevellî Heyeti tayin yapıncaya kadar göreve A. Şaplakoğlu'nun devam etmesi gerektiğini bildirmiş, Personel'de ilgili yazışmaları Kurdaş'a göndermiş. Kurdaş'ın 18 Kasım tarihli cevabı çok enteresan oldu :

"Sayın Mağat'ın mütalaası, ihtimâl, hâdisedeki ayrıntılar kendisince bilinmediğinden, burada tam geçerli olmamış".

Kurdaş'ın bu olaylardaki tutumu çok ilgi çekiciydi. Bir taraftan ismini köpeğin boynuna asanlara karşı sert bildiriler yayınlıyor, gazetecilere "bu çocuklara anlatmak lâzım" üslubunda beyanatlar veriyor, diğer taraftan da Feza Gürsey, Erdal İnönü ve Mübeccel Kıray'la içtiği su ayrı gitmiyor. Mütevellî Heyeti'nin üzerinden atlıyarak yapılan tayinlerde sol gurubun kilit elamanı rolünü oynuyor. İşgalde başrolü oynıyan ve tevkif edildikten sonra ODTÜ'den istifa eden Teorik Fizik Asistanı Metin Durgut'da Kurdaş'ın günde 5 - 6 defa görüştüğü kimselerdendi. Bu sırada İdarî İlimler Fakültesi Asistanı Aydın Karagözoğlu, rejim aleyhtarı faaliyetlerden aranan FKF (Dev - Genç) Başkanı Yusuf Küpeli'yi evinde saklarken, polis evi basmış ve her ikisini de tevkif etmişti. Olay pek duyulma-

dığı için sola sert bildirilerle ateş püsküren Kurdaş, bu hâdise karşısında sükûtu tercih etti. Rektörlükten ayrılmasına 1 ay kalmıştı, O güne kadar biriken izinlerini resmen ayrılacağı süreye kadar kullanmak istemiş, yerine vekil olarak Erdal İnönü'yü bırakacağını Mütevellî Heyet'ine bildirmişti. Heyet Erdal'ı kabul etmeyince izine çıkmaktan vazgeçti. Rektörlüğünün son ayında iki politik çıkışı daha oldu. Öğretim üyelerinin maaşlarına % 30 zam yapılması için Mütevellî Heyeti'ne ve bilim adamlarının askerliklerini Üniversitede yapmaları için Genelkurmay'a iki yazı yazdı ve bunları teksir ettirerek Üniversite'de dağıttırdı. Her ikisinden de netice alınmayacağı belliydi. Fakat maksat, ODTÜ'den 10.000 TL. net maaşla Kayseri Malt Sanayii Malî Müşavirliği'ne transfer olurken, her ihtimale karşı, arkada hakkında müspet bir hava bırakmaktı.

A. Şaplakoğlu, hakkını aramaya devam etti. Mütevellî Heyet'ine, Başbakan ve Maarif Bakanına kanunsuz tayinlerle beraber ODTÜ'deki tedrici sol ihtilâli anlatan mektupları cevapsız kaldı. Danıştay'da açtığı dâvaya Danıştay'ın 12. Dairesi "Bakmama" kararı aldı. Enteresan bir olay da dâva dilekçesi verildikten 15 dakika sonra, Erdal İnönü'le, telefonla, aleyhinde dâva açıldığının bildirilmesidir.

Mütevellî Heyeti'nin bu yolda daha önceki müracaatını reddetmesine rağmen Kurdaş, 20 Kasım'da bir bildiri yayınlayarak yerine Erdal İnönü'yü vekil bıraktığını ilân ederek ayrıldı ve bu hareketiyle Erdal İnönü'yü rektörlüğün tabiî adayı mevkiine getirmiş oldu. 4 Aralık'da yapılan açılış töreninde açılış konuşmasını solcu militanların coşkun tezahüratı ve "Rektör E. İnönü, Rektör Gürbüz" nidaları arasında Erdal İnönü yaptı. (Yaşar Gürbüz, "Devrim"cilerin sevgilisi, İdarî İlimler Dekanıdır).

16 Aralık'da solcular, Battal Mehetoğlu'nun ölümü ve 6. filonun ziyareti dolayısıyla boykot yaptılar. Akademik Kon-

seyin bu boykotla ilgili beyanı ODTÜ'de yeni bir devrim, İnönü devrinin başladığını haber veriyordu. Akademik Konsey boykotu anlayışla karşıladığını ilân etti. TRT'de, sanki resmî bir organın bildirisi imiş gibi öğrenci formu'nun boykot bildirisini ve Akademik Konsey'in "anlayış" kararını ilân etti. 22 Aralık'da solcu militanların boykota son verme kararı da Radyo ile ilân edildi.

Genel İdarî İşler Müdürü'nün dövülerek istifa ettirilmesinden sonra, Aralık ayında yayınlanan Öğrenci Birliğinin gazetesi "ODTÜ'de Vurgun Çetesi" başlıklı makalesinde, dövülerek istifa ettirilen Genel İdarî İşler Müdürü Sadun İller'den sonra sıranın Personel Müdürü Hikmet Büyüklimanlı, Bütçe ve Malî İşler Müdürü Orhan Mertdoğan'da olduğunu ilân ediyordu. Aynı yazıda idarî mevkilere emekli subayların (faşistlerin) alınması da tenkid ediliyor, "Boş gezerken belirli bir gelire sahip ve dinamizmini kaybetmiş emekli memur ve subayların işe alınması anlaşılması mümkün değildir. Genel Atölyeler Müdürü, Basın Yayın ve Halkla Münasebetler Müdürü Emekli Albay. Daire Md. Muavini Emekli Binbaşıdır. Yine emekli bir subay olan yeni ambar şefi 1950 TL. emeklilik maaşının yanısıra 2360 TL. Üniversiteden almaktadır" deniliyor. ve devam ediliyordu : "Bu şahısları Üniversitede istenmiyen adam ilân ediyoruz... Öğrenci ve işçi aleyhinde çalışan bu büyük soyguncular Üniversitede barınamazlar. Eski soyguncu-lardan Genel İdarî İşler Müdürü Sadun İller gibi.... Büyük soyguncularа öğrenci ve işçi tarafından kesin tavır takınılacak ve bunlara kesin darbe indirilecektir". Yazı "ODTÜ Öğrenci Birliği" şeklinde imzalanmıştı.

Aynı yazının gazetenin Ocak başındaki sayısındaki devamı ise aynı konuda : "Bu Üniversitede öğrencinin, işçinin aleyhinde çalışanlar barınamaz. Bütün oyunları bozulur ve hesabı sorulur, bizim bildiğimiz şekilde, geçenlerde birine sorulduğu gibi "Sadun İller'in aranıp da hâlâ bulunamıyan mütecavizlerinin

kim olduğu gazeteyle böyle, övülerek ilân ediliyor, açıkca tehditler yağdırılıyordu. Görünüşte sola karşı olan Kurdaş idaresi bunlar karşısında sustuğu gibi görünüşte de solun yanındaki E. İnönü idaresi pek tabiî susacak hattâ tehdit edilenlerin ODTÜ'den ayrılmasına - VI. bölümünde göreceğiniz gibi - yardımcı olacaktı. Yazının hedef aldıklarından Basın - Yayın ve Halkla Münasebetler Müdürü, Hukuk Müşaviri Rahmi Mağat kendiliklerinden istifa ettiler.

İç ihtilâl tamamlanmıştı.

1. Öğrenci Birliği terörle solun hizmetine girmiş,

2. Kanunsuz tayin ve vekil bırakmalarla akademik idareye hâkim olunmuş,

3. Terör ve tehditle idarî kademeler "Faşist", "Gerici" "Şeriatçı" ve "Karşı Devrimci" yani "Sosyalist olmıyanlardan" temizlenmişti.

Tek ümit, Ocak 1970 de tayin edilecek yeni Mütevellî Heyet'indeydi. Mütevellî Heyeti'ni hükümet tayin ederdi. Heyet'e cezud, sola karşı ve kararlı kimseler seçilirse bir anda Rektör Dekan ve bölüm başkanları solun elinden alınır, ODTÜ'i kurtulurdu.

TÜSTAV

ALTINCI BÖLÜM

— Bütün Kuvvet "Sovyet"lerde —

1969 sonunda, hükümet tarafından tayin edilen yeni Mütevellî Heyeti'nin karşısında, şöyle bir Orta Doğu Teknik Üniversitesi vardı : Öğrenciler ve resmî teşkilâttan ODTÜ Öğrenci Birliği, solun terörle kurduğu tam hâkimiyet altında... Aynı terör, İdarî Müdürlükler üzerinde de kendini hissettiriyor. Solun sevmediği idareciler teker teker istifa etmekte. En kötüsü, solun o güne kadar devamlı muvaffak olduğunu gören ve yavaş yavaş bundan sonra da istediğini yaptıracağına inanmaya başlayan bir akademik kadro!... 1970 gelip çattığında hocalar, kabaca dört guruba ayrılmıştı :

1. Solcular : Gün geçtikçe güçleniyor, idarî mekanizmaya gittikçe hâkim oluyor, ilk zamanlar perde arkasından idare ettikleri sol öğrenci hareketinde yavaş yavaş açık yönetici olarak kabul ediliyorlardı.

2. Solun muvaffakiyetleri karşısında, yükselmek için solcu görünmek gerektiğine karar vermiş opurtünist grup.

3. Sola karşı, fakat terör ve idarî baskı karşısında sinen gurup ki, çoğunluktaydı. Bu gurubu sindiren solun fizikî terörü yanında, solcu idarecilerin gün geçtikçe artan hâkimiyetiydi. ODTÜ'de öğretim üyeleri 1 - 2 - 3 - 5 senelik kontratlarla bağlıdırlar. Öğretim üyelerinin terfii ve işten çıkarılmaları tamamen dekan ve rektörün elindedir. Mahkemede doğru ifade verenleri espiyonlukla itham eden, vekilliğine gelir gelmez Metin Durgut'u yeniden işe alan bir rektör vekili başta iken,

ODTÜ'deki işini muhafaza etmek isteyen bir öğretim üyesi için sol aleyhtarlığı yapmak pek akıl kârı değildi.

4. Herşeye rağmen sol aleyhtarlığını açıkca belirtenler ki, birkaç kişiden ibaretti.

Yeni Heyet Rektörlüğe önce Ege Üniversitesi Profesörlerinden Kemal Karhan'ı tayin etti. Tayin çıkar çıkmaz ODTÜ de "İstemeyiz" "Ege"de ise "Karhan gitmesin" yolunda sol nümayişler başladı. Gürültü kısa sürdü. Karhan görevi kabul etmedi. Bu arada Akademik Konsey, Heyet'e bir muhtıra vererek rektör seçimi için kendisine danışılmasını istedi. Kanunda heyet seçimde tam yetkiye sahip olmasına rağmen Konsey'e danışmayı kabul etti ve adayların bildirilmesini istedi. Mütevellî Heyeti bu davranışıyla iç ihtilâl gerçekleşmeden bazı iyi niyetli idarecilerin kapıldıkları "aman idare edelim", "tahrik olmasın" felsefesinde olduğunu gösteriyordu. Halbuki ortada tahrik olacak veya idare edilecek, rastgele hareket eden bir gurup değil, her adımını bir kurmay heyetin planladığı ve elde etmek istediğini gayet iyi bilen bir devrim (= İhtilâl) ekibi vardı. Heyetin tavizkâr hareketleri sadece sinmiş sol aleyhtarı gurupları biraz daha ümitsizliğe ve sinmeye sevk ediyordu.

Konsey "gerçekten bürokratik" kararını vermeden önce fakültelere fikirlerini sordu :

Yukarıda izah edilen psikolojiye Mütevellî Heyeti'nin tavizkâr tutumu, bir de ne mânaya geldiği pek anlaşılmayan, fakat çok mühim ve korkulacak bir kavram olduğu muhakkak olan "Üniversite - Özerkliği" sloganı eklenince netice önceden belli oluyordu. İdarî İlimler, Dekanları Yaşar Gürbüz'ü, Mimarî de, Erdal İnönü'yü aday gösterdi. Mütevellî Heyeti'nin tasvibi olmadan E. İnönü tarafından dekan vekilliğine Bahattin Baysal'ın (2 numarada anlatılan fırsatçı gurubun tipik bir temsilcisi) getirildiği Fen - Edebiyat Fakültesin'de ise genel kurula bile lüzum görülmeden E. İnönü aday gösterildi. Dekan-

lığın 4. guruptan Mustafa Parlar'ın yaptığı Mühendislik ise, Rektörün Üniversite dışından olmasını istiyordu. Nihayet Akademik Konsey adaylarını Erdal İnönü, Yaşar Gürbüz ve Mühendislik Fakültesinden İsmet Özdemir olarak bildirdi.

Bu ara dekan ve rektör vekillerinin baskısı altında daha az kalması umulan ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği de bir toplantı düzenledi. 10 Ocak'da yapılan toplantının safahatı hocaların ruh halini aksettirmesi bakımından çok öğreticidir. Derneğin 180 resmî üyesinden ancak 50 kadarı toplantıya gelmiş, konuşmalar rektör adayı konusunda bir oylama yapılmasına yönelince sayı : 35 e düşmüş, oylamaya gelince de ancak 27 kişi reye katılmıştı. Netice 14 e karşı 13 le Rektörün Üniversite dışından olması idi. Rakamlar tek mâna ifade ediyordu : 180 hocadan ancak 14 ü sola karşı hareket cesaretini kendilerinde görmüşlerdi.

27 Ocak'da Mütevellî Heyeti, Mustafa Parlar'ı Rektörlüğe getirdi ve kızılca kıyamet koptu. Parlar'ın odası tahrip edildi. Okulun her tarafı "Parlar defol" afişleri ile donatıldı. 28 Ocakda toplanan "forum"da Erdal İnönü, Yaşar Gürbüz ve İsmet Özdemir de bulunuyorlardı. İnönü, yaptığı konuşmada, rektörlüğe seçilmiş bir meslekdaşına karşı öğrencileri bizzat kışkırttı. Artık kanunî müesseseler, Mütevellî Heyeti, Akademik Konsey ve benzerlerinin önemi kalmamıştı. Bütün kuvvet solun tabiri ile "Demokratik Öğrenci Forumlarına" aitti. Rektör adayları da forumlara bizzat katılarak bu kuvveti tasdik ediyorlardı. Aslında "forum" kararı pek yeni bir şey değildir. Yetkisi, sınırları pek belli olmayan, icra kuvveti silâh zoruna ve cebre dayanan bu müesseselerin (!) çok benzerleri 1917 ihtilâlinde Rusya'da kurulmuştu. Ancak isimleri "forum" değil "Sovyet" idi.

Yine 28 Ocak'da Erdal İnönü, bütün gayretlere rağmen 1 senedir toplanamıyan Fen - Edebiyat Genel Kurulu'nu topla-

dı. Kurul, bol miktarda "devrimci öğrenci"nin de iştiraki ile, forumdan farksız hale gelmişti ve "Yaşa", "Yuh (!)" avazeleri içinde Erdal İnönü'ye bağlılığını ilân etti. A. Şaplakoğlu'nun konuşması, solcu öğrenciler, meşhur teorik Fizik Asistanı Metin Durgut ve yine Teorik Fizik'den Asistan Saime Timnuş tarafından sık sık kesiliyordu. Bir ara çok heyecanlanan Timnuş "yuh eşek herif" diye yüksek sesle bağırmaya başladı. A. Şaplakoğlu sözü bittikten sonra toplantıyı terketti ve oylamaya katılmadı.

Aynı gün Prof. Parlar, Mühendislik Fakültesi Genel Kurulunu toplayarak kendilerinden güven oyu istedi. Solun kuvvet gösterileri karşısında toplantıda oy kullanan 95 kişiden anack 35 i Parlar'ı desteklemeye cesaret etti. Bunun üzerine Parlar, Rektörlükten ve daha önceki dekanlık görevinden istifa etti. TRT'ye istifasını açıklayan beyanatı ODTÜ'nin durumunu açıkça izah ediyordu : "Bu hareketlere sistemli bir şekilde tek yönlü ideolojik görüşleri üniversiteye kabul ettirmek ve aksi görüşte olanları elemek için girişilmiştir" diyor ve "ODTÜ artık bir Millî Güvenlik mevzuu haline gelmiştir" diye bitiriyordu.

Parlar'ın istifası ile solun psikolojik hâkimiyeti % 100 kuruldu. 29 Ocak'da öğretim üyeleri, militan öğrenci grubunun nezaretinde yaptıkları bir toplantıda, Mütevellî Heyeti 2 Şubat'a kadar İnönü - Gürbüz ve Özdemir'den birini aday seçmezse toptan istifa edeceklerini bildirdiler. Arkasından istifa için imza kampanyası başladı. İmza etmemek cesaret meselesi.... iştirak % 90 civarında.

Bu arada Matematik Bölümü enteresan bir olaya sahne oldu. Bu bölümün tek profesörü, istifalara karşı çıktı. Sayısı 30 un üstünde olan bölüm üyeleri istifa ederlerse Profesörün, etmezlerse solun gadrinden korkuyorlar. Fakat Profesör daha yakın, elle tutulur bir tehlike.... Matematikten ancak 2 istifa

çıktı. Tabiî herkes istifanın bir mâna ifade etmediğinden, tehlikesiz bir jest olduğundan emin, Nitekim ne 2 Şubat'da ne de daha sonra Erdal İnönü ve dekanları, istifaları Heyet'in isteğine rağmen vermediler.

2 Şubat'da Mütevellî Heyeti, yeni bir "aman tahrik olmasın" jesti yaparak Akademik Konsey'den rektör seçimine ait bir yönetmelik taslağı istedi. İstek bir teslimiyet ifadesi....

Rektörlük kavgası devam ederken, sol militanlar dehşet saçtılar. 30 Ocak'ta, Personel Müdürü yokken odası, artık tamamen sosyalist olan Öğrenci Birliği Başkanı Erhan Erdoğmuş, İrfan Uçar, Yusuf Arslan olmak üzere 30 kişi tarafından basıldı. Büyüklimanlı'nın mesai arkadaşlarına : "5 Şubat'a kadar istifa etmezse evde, burada, nerede bulursak öldüreceğiz" denildi. Aynı gurup Bütçe ve Malî İşler Müdürü Orhan Mertdoğan'ın odasını da basarak aynı tehditleri savurdu. Daha sonda Maden Mühendisliğinden Kemal Kızıltan aranıyor. Bulunamayınca arkadaşı Nuri Çeleri'nin odası basılıp, üstü ve dolapları aranıyor.

Mütevellî Heyeti'nin tutumu hergün bir başka türlü. Bir gün teslim olmuş görünürken, öbürgün "ültimatomlarla meseleler halledilemez" gibi kararlılık ifade eden beyanatlar veriyor. Bu son tip bir beyanattan sonra E. İnönü, ODTÜ'den istifa etti ve istifasını dekanlıklara, öğrenci birliğine gönderdi. İstifayı haber alan Prof. Cahit Arf, kendisine sert bir çıkış yapınca istifa bildirisini toplattırıyor. Mücadele tam bir sinir harbi haline geldi. İnat eden korunacak derken, 15 Şubat'ta Mütevellî Heyetin teslim olduğunu ilân etti. Erdal İnönü'nün Rektör vekilliğini resmen ilân ettiler. Fakat sol bunu kâfi görmedi. Önce TRT ve sol basının derslerin 3 Şubat'da başlıyacağını ilân etmesine rağmen, o gün toplanan forumda hedefin rektör vekilliği değil rektörlük olduğunu karar verdi ve boykotun devam edeceğini açıkladı. ODTÜ'de derslerin ne zaman başlayıp

ne zaman biteceği hakkında doğru haber verebilmek için TRT ve sol basının ODTÜ sosyalist fikir kulübünde devamlı bir ateşe bulundurması galiba iyi olur.

Boykot 2 Mart'a kadar devam etti. Bu sırada Demirel Hükümeti'nin bütçesi parlamentoda reddedilmiş, kabine istifa etmişti. Hükümetin istifasını 1 Mart'da Mütevellî Heyeti'nin istifası takib etti. Forumlar veya sovyetler ile Mütevellî Heyeti mücadelesinin ilk raundu forumların zaferi ile sonuçlanmış, 1970 Ağustos'una kadar sürecek İnönü - Sosyalist Fikir Kulübü idaresi resmen başlamıştı.

TÜSTAV

YEDİNCİ BÖLÜM

İNÖNÜ DEVRİ

— Faşistlere Ölüm —

1970 Şubat ayında Prof. Erdal İnönü'nün Rektör Vekilliğine getirilmesi ve Mütevellî Heyeti'nin istifası ile ODTÜ'de yepyeni bir durum ortaya çıktı O güne kadar sol anarşi hareketlerinde başı çeken ODTÜ, bütün diğer okullardan daha sakin görünmeye başladı. Ankara ve İstanbul'da birçok fakültelerde imtihanların Eylül'e atılmasına sebep olan silâhlı terör devam ederken ODTÜ (teknik elaman boykotunu destekliyen iki günlük bir boykot hariç) programını tamamladı. Bu durum çeşitli çevrelerde Prof. E. İnönü'nün idaresindeki yönetimin duruma tamamen hâkim olduğu ve bu yönetimin devamı halinde ODTÜ meselesinin halledileceği intibaını yarattı. Ağustos başındaki hâdiselerden önce bir toplantıda Millî Eğitim Bakanının bana söyledikleri durumu daha iyi bilmesi gereken bu zatın bile bu kanaati paylaştığını göstermektedir.

Gerçekte, ODTÜ'de hoca - talebe sol cephesi ve İnönü idaresi şu şekilde anlaşmışlardı : Yeni Mütevellî Heyet tayin edilinceye kadar ODTÜ halk efkârına sakin gösterilecek ve 1970 başındaki huzursuzluğa Mütevellî Heyeti'nin sebebiyet verdiği kanaati yerleşecekti. Yeni Mütevellî Heyeti tayin edildiğinde çıkacak hâdiselerin mesulü yine Mütevellî Heyeti olacaktı. Bu şekilde İnönü idaresi halk efkârında güç kazanacak, dolayısıyle muhtemel bir sol aleyhtarı idarenin tayini ile Üniversitedeki sol cepheye darbe indirilmesi ihtimali azalacaktı.

Bu görüşü destekleyen deliller şunlardır :

1. Yukarıda izah edildiği gibi ODTÜ'nün birden sakinleşmesi ve akademik programın aksamadan tamamlanması.

2. 1969 - 1970 birinci sömestr tamamlandığında TRT haber bülteninde ODTÜ'de programın 1970 başındaki hâdiselerden bu yana aksamadığı, birinci sömestrenin normal olarak tamamlandığı, ikinci sömestrenin de.... tarihinde başlayıp.... tarihinde biteceği mealinde uzun bir haberin yayınlanması.

3. Aşağıda teferruatına gireceğimiz tehdit, inşaatların işgali, hocaların ve sendika başkanının dövülmesi vs. gibi hâdiselerde TRT ve sol basının sükûtu.

4. Yurtlarda, yurtların arkasındaki arazide, Yalıncak Köyü civarında atış talimleri yapıldığı, bir Pazar günü ODTÜ civarındaki bir fabrikada işçiler lehine son bulan bir toplu sözleşme okulda tabanca atışları ile kutlandığı halde, Prof. İnönü'nün ODTÜ'de silâh bulunduğu söylentilerinin asılsız olduğunu iddia eden ve bu iddiasını ispat için zaman zaman arama yaptıracağını açıklayan 21.5.1970 tarihli bildirisi.

5. Prof. A. Şaplakoğlu'nun, Y. Prof. Perihan Tolun'u dövdüğü ithamı gibi solun lehine ve sol aleyhtarlarının aleyhine kolayca istismar edilebilecek bir haberin Cumhuriyet, Akşam ve TRT'de yer almaması... (Buna karşılık Zafer, Son Havadis gibi gazeteler HA'dan aldıkları bu haberi vermişlerdir).

6. Yine bu hâdisede öğrenci birliğinde dövülen Asistan Tezer Fırat ve master talebesi Mustafa Dirilten'i kurtarmak için teşebbüse geçen Jandarma Albayına Prof. İnönü tarafından manî olunması, Albayın yerine talebe birliğine rektör yardımcısının gönderilmesi ve bu şahıs yolda iken, rektörlükten gelen ikaz üzerine Mustafa Dirilten'in yurtlara kaçırılması.

Mevcut İdare, Mütevellî Heyeti'nin bulunmaması halinin devam edemiyeceğini bilmekteydi. Fakat tutumlarıyla halk ef-

kârında yaratacakları havanın, hükümetin sola karşı sert tedbirler alacak bir Mütevellî Heyeti seçmesine manî olacağını hesaplamaktaydılar. Arzu ettikleri bir başka çözüm yolu da ODTÜ'nin diğer üniversitelerin statüsüne girmesiydi. O zaman solcu talebe, solcu hoca işbirliği ile okula tamamen hâkim olacakları muhakkaktır. Fakat böyle bir gidişe, çoğunluğu öğretim görevlisi ve yardımcı profesör olan akademik kadroyu ikna etmek kolay değildi. Çünkü bu alt kadrolar, diğer üniversitelerde yoktu ve diğer üniversitelere benzemek bu kimseleri asistan mertebesine indirecekti. Bu güçlüğü yenmek için şöyle bir yol tutulmuştur : Maarif Bakanlığı üniversiteler reform tasarısı hakkında ODTÜ'nin fikrini sormuş, diğer üniversitelerin hazırladığı tasarı hakkında, akademik kadronun alt kademelerinin tepkisi ile Bakanlığa menfi görüş bildirmek zorunda kalmıştı. Fakat öğretim üyelerinin çoğunluğu, Mütevellî sisteminin devamını istediği halde idarenin ve sol güçlerin baskı ve manipülasyonu ile, bütün üniversitelere şâmil bir kanun teklifi hazırlanmamıştır. Bu teklifle alt kademelerin hakları korunmakta ve ODTÜ mensuplarının çok arzu ettiği diğer üniversitelerle unvan muadeleti sağlanmaktadır. (ODTÜ'nün verdiği unvanlar halen diğer üniversitelerimizde geçersizdir). Ancak bu teklifin Maarif veya diğer üniversitelerce kabul edilmiyeceğini herkes bilmekteydi. Teklif reddedileceği bilinerek hazırlanmıştı. Tek gaye "ODTÜ diğer üniversitelerle aynı olmak istiyor" fikrini hükümete telkindi. Hükümetin biraz da ODTÜ'yü cezalandırdığına inanarak Mütevellî sistemini lağv edip ODTÜ'yi tam "Özerk" hale getireceği umulmaktaydı.

Fakat halk efkârında "ODTÜ sakin" kanaatinin doğması için sadece boykot, işgal, araba yakma gibi hâdiselerden kaçınmak kâfi idi. Solcu olmayan - veya sosyalistlerin tabiri ile "faşist", "şeriatçı" vs. - hoca ve talebelere karşı girişilecek ferdî terörün durmasına lüzum yoktu. Hattâ idareye de tam hâkim oldukları bir sırada bunu pek gürültü çıkarmadan ve teh-

likesizce yapabilirler, TRT ve sol basının da ODTÜ üzerinde pek durmamaları telkin edilebilirdi. Kilit mevkilerdeki sol aleyhtarlarının temizlenmesi için en müsait zaman İnönü idaresiydi. Gerçekten de İnönü devri, Ağustos ayına kadar görünürdeki sükûnete rağmen, terörün en yoğun olduğu devirdir.

Uzun bir tecavüzler zinciri görünüşündeki sistemli terör daha rektörlük mücadelesi sırasında başladı. Ülkü Ocakları Birliği, Ocak ayı içinde bir folklor ve Türk Müziği Şöleni tertip etmiş, ODTÜ Ülkü Ocağı mensubu gençler de bu gecenin afişlerini okulun çeşitli yerlerine asmışlardı. Sosyalistler, afişleri yırttılar. Kendilerine karşı çıkan milliyetçi gençlerin üzerine 50 - 60 kişilik bir gurup halinde tabancalarla saldırdılar. Saldırının başında İrfan Uçar, Yusuf Arslan, Sait Kozancıoğmu, Münir Aktolga, Faruk Güven ve asker kaçağı olup ODTÜ yurdunda saklanan Veysel Akın vardı. İlk üçünün üzerinde tabanca bulunuyordu ve Sait Kozacıoğlu bir ara tabancasını çekerek üç el ateş etti. Milliyetçi gençlerin yumruk ve sandalyelerle mukavemeti üzerine saldırıcılar geri çekildi. Fakat az sonra Celâl Öztürk, Mehmet Kargı ve Mahmut isimli Ülkü Ocaklı öğrencilerin odaları aynı gurup tarafından basıldı, kendilerinden "Sosyalist Türkiye" diye bağırmaları istendi. Gençler "Milliyetçi Türkiye" diye bağırınca dövüldüler. Hâdise ODTÜ yurdundaki bütün öğrenciler tarafından görüldüğü halde, hiçbir disiplin kovuşturması yapılmadı.

Olaydan sonra (20 Ocak'ta) sosyalistler bir bildiri yayınladılar. Aşağıda aldığımız pasajlar, ODTÜ'de "fikir özgürlüğü"nün ne hale geldiğini ve sosyalist "gerçek demokrasi"nin ne olduğunu açıklamak bakımından enteresandır :

"ODTÜ içinde her şahıs ve her örgüt kendi düşüncelerini yaymak ve bu yönde eylemler yürütmek hakkına sahiptir. ODTÜ'de her şahıs ve her örgüt için en geniş demokratik ortam mevcuttur. Ancak bu; ODTÜ'de karşı devrimcilere de hürriyet tanınacak veya var demek değildir.

Bağımsız Türkiye! Kahrolsun Amerikan emperyalizmi! diye bağıran, Türkiye halkının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine yiğitçe katkıda bulunanlara hayasızca saldırıp karşı çıkanlara bu okulda hürriyet, demokrasi elbette yoktur. İlkemiz; devrimci saflarda yani Amerikan emperyalizmine, yerli işbirlikçilerine ve feodal ağalara karşı savaşanlar arasında en geniş demokrasi ve dostluk! Karşı devrimcilerin en ufak kıpırdanışına göz yummamak ve kıpırdandıkları yerde ezmektir!

Kardeşler, ODTÜ'deki bütün karşı devrimciler şunu kafalarına iyice yerleştirsinler ki, devrimci bir üniversite olduğunu yurt çapında yürüttüğü en güçlü ve doğru eylemlerle kendisini herkese kabul ettiren Orta Doğu Teknik Üniversitesinde emperyalizmin miçoları olan faşistlere ve karşı devrimcilere yaşama hakkı yoktur.

Özellikle Personel Müdürü Hikmet Büyüklimanlı, Yurt Müdürü Mithat Erden, Genel Atölyeler Müdürü Nihat Çokyücel, Bütçe Malî İşler Genel Müdürü Orhan Mertdoğan ve akıl hocaları Hukuk Müşaviri Rahmi Mağat'ın en kısa zamanda istifa ederek okulu terk etmelerini son olarak ihtar ediyoruz.

Kahrolsun karşı devrimciler."

O. D. T. Ü.
Sosyal Demokrasi Derneği

O. D. T. Ü.
Öğrenci Birliği

O. D. T. Ü.
Sosyal Fikir Kulübü

Olayla hiç alâkası olmadığı halde, Orta - Sol'cu Sosyal Demokrasi Derneği de "nezle" teorisi gereğince bildiriye imza koymayı kabul etmişti.

Öğrenci Birliği, yayınladığı bir başka bildiride de o günden sonra sansürlerinden geçmeden hiçbir afiş veya bildirinin yayınlanamıyacağını ilân ediyordu.

Arkasından, bir önceki bölümde anlattığımız Prof. Mustafa Parlar'ın odasının tahribi hâdisesi meydana geldi. Sosyalistler sadece Parlar'ın odasını tahriple yetinmemişler, boykot sırasında ders yaptığı gerekçesi ile Maden Mühendisliği Bölümü'nde asistanlarına seminer vermekte olan Dr. Tacettin Ataman'ın dershanesini de basıp semineri dağıtmışlar ve kendisine hakaret etmişlerdir. Dr. Ataman'ın gerçek suçu bir ders sırasında : "Çocuklar, sizin vazifeniz derslerinize çalışmaktır. Okulu bitirdikten sonra istediğiniz şeyi seçebilirsiniz. Fakat ne olursanız olun, sakın **komünist olmayın**" demesiydi. Bunu 30 Ocak'da, Personel Müdürü Hikmet Büyüklimanlı ve Bütçe ve Malî İşler Müdürü Orhan Mertdoğan'ın odalarının basılarak kendilerine ölüm tehdidi haberlerinin yollanması, yine Maden Mühendisliğinden Nuri Çeleri'nin odasının basılıp üstünün aranması takip etti.

25 Şubat günü Hikmet Büyüklimanlı'nın ofisi, başta Erhan Erdoğmuş olmak üzere, solcu militanlar tarafından tekrar basıldı. Büyüklimanlı ve arkadaşları mukavemet ettiler. Hâdise o sırada toplantı halinde bulunan ve gürültüyü duyarak koridora çıkan Akademik Konsey üyelerinin gözleri önünde cereyan ediyordu. İnönü henüz jandarmayı okuldan çıkarmamıştı. Jandarma müdahalesiyle olay sona erdi. Hâdiseyi müteakip Erdal İnönü'nün odasına giden Personel Müdürü, Rektör vekiline ne yapması gerektiğini sordu. İnönü "Bunlara hâkim değiliz" cevabını verdi ve istifa etmesini tavsiye etti. 26 Şubat'ta istifa etmiyen Büyüklimanlı'nın işine son verildi. Sosyalistlerin idarî mekanizmadaki hedeflerinin biri daha bertaraf edilmişti.

Bütçe ve Malî İşler Genel Müdürü'ne sıra 1 Nisan'da geldi. Kafeteryada öğle yemeği yiyen Orhan Mertdoğan'ın yanı-

na gelen Mübeccel Kıray, bölüm başkanı olduğu halde neden başkanlık tazminatı almadığını sert bir tavırla sordu. Aslında, tazminat ancak hukuken tayin edilmiş, yani tayini Mütevellî Heyeti'nden geçmiş Akademik idarecilere verilebilirdi. Kıray'ın bölüm başkanlığı ise Kurdaş - İnönü birliğinin kanunsuz Yıldırım tayin"lerinden biriydi. Kıray Mertdoğan'dan bu cevabı alınca uzaklaştı. 10 - 15 dakika sonra kafeterya'ya bir gurup solcu militan girdi. "Köpek", "Satılmış" gibi galiz küfürlerle Mertdoğan'ın üzerine saldırdılar ve ite kaka dışarı çıkardılar. Rektörlüğe götürdüler, Aksilik, İnönü o sırada koridorda bulunuyordu. Hemen başını aksi istikamete çevirdi, her zamanki beşuş çehresi ile hızlı adımlarla uzaklaşmaya başladı. Mertdoğan "Beyefendi nereye? görmüyor musunuz?" diye arkasından bağırınca, görmek mecburiyetinde kalarak yanlarına gitti. Mertdoğan'ın kolunu tutarak hafif hafif Erhan Erdoğmuş'un öbür kolu çektiği tarafın aksi yönünde çekmeğe başladı. Bir müddet devam eden çekişmeden sonra Erdal İnönü Orhan Mertdoğan'a "Rektör ben miyim, sen misin? Tazminatı ben mi sen mi vereceksin" diyerek Mertdoğan'ın da işten çıkarılacağını ima edince, olay önlenmiş oldu. Aynı gün Orhan Mertdoğan'a kanunun gerektirdiği tazminat verilerek işine son verildi.

Gerçekten de rektörün kim olduğunu tesbit güçtü. 27 Şubatda Erhan Erdoğmuş, Rektörlüğe, dekanlıklara, bölüm başkanlıklarına ve müdürlüklere gönderdiği bir "Tamim" ile bazı görevlilerin vazifelerine geç gelip erken gittiklerini tesbit ettiğini bildiriyor, "Derhal" tedbir alınması direktifini veriyordu.

Tayin ve terfi işleri de sosyalist militanların denetimi altındaydı. E. İnönü tarafından Parlar'ın yerine Mühendislik Fakültesi Dekanlığına getirilen 3 Rektör adayından İsmet Özdemir öğrenci formunda : "Görevi kabul edip etmemekte tereddüt ettim. Fakat öğrencilerin adayı olarak seçildiğim için

kabul ettim" demiş ve Erhan Erdoğmuş gurubuna reverans yapmıştı. Tayinden hemen sonra militanlar Özdemir'e 5 maddelik bir muhtıra sundular. 5 Madde Parlar ve onu destekliyen öğretim üyelerinin işine son verilmesiydi.

Haziran başında ise Mimarlık Fakültesi Şehircilik Bölümü Başkanlığına öğretim üyeleri tarafından Tuğrul Akçura seçilmiş, dekan ve rektör de tayini tasdik etmişlerdi.

Bu hareketi sosyalist öğrenciler bir disiplinsizlik olayı olarak tavsif ettiler. Öğrencilerin müracatı neticesinde Tuğrul Akçura görevden alınarak yerine sosyalistlerin adayı İren Acaroğlu getirildi.

Öğrenci birliği, bir sınıfın ancak belirli bir yüzdesine kötü not verilebileceğini öngören bir not verme sistemi tesbit etmişti. Bu sistem, Erhan Erdoğmuş tarafından telefonla ilgili bölüm başkanlarına tebliğ edildi. Mühendislik Fakültesi'nin bir bölümüne de bu sistemi resmen kabul ettirdiler. Devrimci sistemde öğrenci sayısı 30 - 40 civarındaki sınıflarda yüzde hesabı bir kişinin kesri olduğundan herkesin geçer not alması şart idi. Devrimci öğrenciler Kimya Bölümü'nün yeni ders programının da "emperyalist oyunu" olduğuna karar vermişler ve harekete geçmişlerdi. Bu bölümde daha bol not verilmesi yolundaki baskıya karşı başkan Bahattin Baysal, hocaları toplıyarak ellerini biraz açık tutmalarını tavsiye ederek cevap vermişti.

Not ve asistan tayini işlerinde daha çok bir gurup öğretim üyesi yerine tek şahıslar rol oynadığından dayak ve tehdit geçerli oluyordu. Maden Mühendisliği Bölümü'ne asistanlık için sosyalistlerin adayı Seçkin İncefe, Kemal Esinç Özbilen ve bir diğer öğrenciydi. Tayini sağlamak için 5 Mayıs'ta Asistan Nafi Onat ve Doç. Hayri Erten tehdit edilmiş, bu kimseler tayin edilmediği takdirde öğretime devam edilemiyeceği bildirilmişti. Yine 5 Mayıs günü Makine Bölümü Başkanı Sa-

dık Kakaç imtihanlarda kötü not alan bir gurup "devrimci" öğrenci tarafından odasında tehdit edilerek kendisine : "İki türlü devrimci vardır. Biri aslında talebedir, devrimle de uğraşır. İkinci gurubun esas görevi devrimdir. Bu gaye için talebelik yapar. Biz ikinci guruptanız, profesyonel devrimciyiz. Devrimde (ihtilâlde) bizim görevimiz talebe olarak ODTÜ'de kalmaktır. Bizi sınıfta bırakamazsınız" dendi.

Hazırlık Okulu'nun imtihanı teknik elaman direnişi ile ilgili foruma rastlayınca devrimciler, Okul Müdürü Dündar Uçar'dan imtihanı talik etmesini istediler. Müdür, forumu 10.00 dan daha uygun bir saata aldıkları takdirde çatışma olmıyacağını bildirdi. Tersine, Saat 8.30 olarak değiştirdiler ve ilk imtihanla da çatışmasını sağladılar. Dündar Uçar direnince, odası basıldı; kendisi hırpalanarak dışarı çıkarıldı. Olay yerine çağrılan İnönü, bir kolundan tutup çekme metodunu tekrar denedi Erhan Erdoğmuş, yine baş roldeydi. Olaydan sonra Dündar Uçar'ın faşistliği ilân edildi.

Hazırlık okulundakine benzer bir olay da Fen - Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü'nde olmuştu. Mustafa Kuseyri adlı bir öğrencinin SBF'de meçhul kimseler tarafından öldürülmesini müteakip Dr. Namık Kemal Kunalı'nın imtihan yaptığı 1000 kişilik bir sınıf basılıyor, "Kim bu Namık Tunalı?" diye bağırılarak Tunalı çağrılıyor ve kendisine "Sınavdan vazgeçerseniz hakkınızda hayırlı olur" deniliyor. Hoca, Rektör vekili ve dekanlardan müsaade almadan bunu yapamıyacağını söyleyince "Biz hiç kimseden müsaade almadık ve almıyacağız" cevabı ile karşılaşıyor. Neticede bölüm başkanı Bahattin Baysal'a müracaat eden Tunalı, ondan "İmtihan yapmayın" talimatını alarak boyun eğmek zorunda kalıyor.

Kopya çeken devrimci öğrencileri cezalandırmak da cesaret işiydi. "Öğrencilerin adayı" İsmet Özdemir, bir sınavda yanındaki arkadaşından kopya çeken bir devrimciye -Kaidelere göre imtihandan çıkarıp disiplin kuruluna vermesi gerekirken-

yerini değiştirmesini söylemiş, devrimci ise kendisine tabancasını göstermişti. 20 Temmuz günü ise Makine Bölümü imtihanlarından birinde devrimci Abbas Çokuşlu ve Şevket adlı öğrencilerin kopya çektiği tesbit edildi. Y. Prof. Yaşar Handur, kâğıtlarını alarak durumu bir zabıtla tespit etti ve gerekli disiplin kovuşturmasının yapılması için rektörlüğe aksettirdi. 21 Temmuz günü ODTÜ dışından üç sosyalist militan, Dr. Handur'un odasını bastılar. Hocanın yanında bulunan Dr. Mehmet Aykut hırpalanarak enterne edildikten sonra, Yaşar Handur dövüldü. Olayın failleri okulu terketti. Ancak bir devrimcinin çok enteresan kimliği tespit edilmişti : İTİA öğrencisi Hüdai Arkan "Bu şahıs Haziran'da Filistin Halk Kurtuluş Cephesin'den silâh temini için yurt dışına kaçarken yakalanmış, 3 Ülkü Ocaklı gencin Siyasal Bilgiler Fakültesi yurduna kaçırılmasında bulunmuş ve birini bıçaklamış, Mart ayında ise DTCF Ocağı Başkanını tabancayla yaralamıştı" Gerçekte olayın sebebi daha da karışıktı. Makine Bölümü sosyalistlerin bir türlü hâkim olamadıkları, buna karşılık en aktif solcu hocalradan birinin, Halit Çakır'ın bulunduğu bölümdü. Dr. Çakır'ın, Bölüm Başkanlığına geldiği takdirde tek bir çocuğun mezun olamıyacağını söyledi. SKF üyesi olduğu sosyalistler arasında söyleniyordu. Çakır'ın prestijini kuvvetlendirmek için bölümdeki solcu olmıyan öğretim üyelerinin sindirilmesi gerekiyordu. Yine aynı bölümde aslen Türkistanlı bir Türk olan Dr. Şevket Ali Beg adlı hoca da 30 Temmuz günü tecavüze uğramıştı. Suçu, Gediz felâketzedeleri için yurtları ve okulu dolaşarak topladığı 16.000 TL. nı bizzat Gediz'e giderek ihtiyaç sahiplerine dağıtması, artan 1.600 TL sını da sosyalistlerin isteğine rağmen Öğrenci Derneğine vermeyip 800 nü Bölüm'e ancak 800 nü derneğe vermesiydi. Bu dövülme olayında ise ODTÜ'lü militanlar, başta Bülent Vargel ve Hasan Fehmi başı çekmişti.

Sosyalistlerin okulun çeşitli dinlenme tesislerine ve yurtların idaresine hâkimiyetleri de hemen hemen tamdı. 10 Şubat

günü Yurtlar Müdürü Mehmet Yılmaz 4. Yurt komite odasında yurtlar komitesi ile toplantı halinde iken oda basılmış, komite üyeleri dışarıya çıkarıldıktan sonra, Müdürün üstü aranmıştı. 1, 2, 3 Mayıs günleri ilgili rektör yardımcısının muhalefetine rağmen devrimciler, ODTÜ'nün Eymir gölü tesislerine el koymuş ve olağan fiyatların çok üstünde satış yapmışlardır. Bu hâdiseden sonra Eymir gölü İrfan Uçar'ın başkanlığında daimî karargâh ve talim mahalli olarak kullanılmıştır. Örfî İdareden kaçarak Ankara'ya gelen İstanbul'lu militanlar burada misafir edilmiş, yurt kantinlerinden hergün 10 takım yemeğin göle gönderilmesi sağlanmıştır. Sosyalistlerin elebaşıları kantinlerde uzun zamandır parasız yemek yemektedirler. Bu arada sosyalist özel teşebbüs de 6. yurtta bira satmak -okulun buzdolapları ve hademeleri bu işte kullanılmaktadır- Koç Yurdu yanında köfteci dükkânı açmak gibi işler yapıyordu. Hangi yönden bakılırsa bakılsın yasak olan bu hareketler o kadar yerleşmiştir ki, 1969 - 1970 ikinci sömestresinde sosyalistler dükkânı kiraya vermişlerdir. 5. Yurdun yanındaki Müdür lojmanı bir senedir işgal altındadır. Lojman, Ankara Üniversitesinden gelen militanlara misafirhane ve Milliyetçi öğrenciler için işkence mahalli olarak kullanılmaktadır. İşkence olayları basına da aksetmiştir.

Yurtlarda kimin yatıp kalktığı Müdürden önce devrimcilerin kontrolundadır. 30 yatak devamlı boş tutulmakta, gerek bunlar, gerekse sosyalist elebaşıların yatakları için para ödenmemektedir. Mayıs ayında Yurtlardaki koltuklar sosyalistler tarafından toplanarak sosyalist "Cafe"ye götürüldü. Buna yalnız Koç Yurdu Müdürü Zeki Bey itiraz etti. Silâhla tehdit edilmesine rağmen direnince, Erdal İnönü kendisini önce rektörlükte bir işe tayin etti, bilâhare de işine son verdi. 1970 başında sosyalist bir gurup gece saat 20.00 de 4. Yurttaki öğrenci katına çıkmak isteyince Bekçi Yılmaz Karagöl mâni olmak istedi. Önce ikinci katta dövüldü. Müdür oda-

sına sığınınca da, Adanalı Şükrü isimli bir militan tarafından odadaki telefonun ahizesi başında kırıldı. Bütün bu olaylar Yurt Müdürü Mehmet Yılmaz, Kız Yurdu Müdürü Sonnur Hanım ve başta Erdal İnönü olmak üzere İdarenin bilgisi altında örtbas edildi.

Devrimci eyleme sağlanan malî destek için başka yollar da bulunmuştu. Okulun demirbaş hesap makineleri, bazı teksir ve ozalit makineleri kayboluyor sonradan piyasada bulunuyordu. En ticarî hareket ise okulda uzun zamandır satışı yasaklanan Pepsi, Fruko gibi emperyalist gazozlarından Fruko'ya Erhan Erdoğmuş'un 2500 TL. mukabilinde satış müsaadesi vermesi oldu. Bu olayla ilgili olarak orta - sol aşağıdaki bildiriyi yayınladı : (Klişe : 10)

Devrimci öğrenciler sadece Hoca - İdareci - Talebe üçlüsü ile uğraşmıyorlar, Türkiye çapındaki sol hareket için ODTÜ'yi üs olarak hazırlamanın denemelerini de yapıyor, bilhassa işçi arasında faaliyet gösterirken bazan da Orta Doğu'daki gerilla örgütlerine kadar varıyorlardı. ODTÜ işçi sendikasının seçimlerinden önce, Sendika Başkanı Osman Şengül dövülmüştür. Erhan Erdoğmuş, seçimlerden önce yayınladığı bildiride (19 Haziran 1970) :

"Şu bilinmelidir ki, yaklaşan genel kurulda, işçi adına, kapalı kapılar ardında tespit edilecek yeri bir Âmir - Müdür yönetimi veya herhangi bir işveren taraflısı Sendika, türlü oyunlarla yeniden başa geçecek olursa Öğrenci Birliği ve tüm devrimci öğrencilerin hiçbir desteğini alamıyacak, aksine devrimci işçi - öğrenci gücü böyle bir yönetimin karşısına geçecektir. Ayrıca bu sıralarda işçinin sendikada kendi yönetimine sahip çıkması yolunda sürdürülen bütün çalışmaları sonuna kadar desteklediğimizi ve önümüzdeki genel kurulda seçilecek güçlü işçi yönetimiyle, işçi haklarının elde edilmesi ve problemlerinin çözüme bağlanması için tek bir yumruk halinde mücadele

(Klişe : 10)

DEĞERLİ ARKADAŞLAR

Bir ülkenin sömürülmesinde etken bir yol olan yabancı sermayeye karşı direniş, devrimci nitelikteki her yurt severin görevidir.

Aylardır ODTÜ'de yabancı sermayenin temsilcisi durumundaki Pepsi ve Fruko gibi meşrubata karşı verilen savaş birkaç "sürde devrimci" tarafından adise satılmaktadır. Ayda 2500 lira gibi bir maraş karşılığında ODTÜ'de bu meşrubatların satılmasına müsaade edilmesi ve karşılığında yerli malı meşrubatların satılmasının önlenmesi hangi devrimci anlayışla bağdaşmaktadır?

Gerekçe olarak bu haradan "devrimci eylemde" kullanılacağını söyleyenlere şunu hatırlatmak isteriz: Şu anda Türkiye'nin kalkınmasını yazma fabrikaları kurmakta gören gerici iktidarın kapitalist kidarlerine, eğer ODTÜ'de iktidara karşı hiçbir direniş yapılmayacağı tanhmüt edilirse, mebus pasarlarında milyonlar harcıyan bu kişiler böyle bir teklif için sevi seve birkaç milyonda ODTÜ'ye verir. Buyurun yapın ve bu milyonları devrimci eylemlerinizde kullanın.

İki gün evvel yabancı sermayeye karşı savaş verdiğini ilan-adanlar böyle bir durumda acaba neden susmaktadırlar?

Bu kararı alan ODTÜ Gerenci [illegible] yurulunu ve bilhassa Akademik Konsey toplantısını yarıda bırakarak Fruko arabasıyla, pasarlık yapmak için, şehre inen Erhan Erdoğmuş'u şiddetle kınarız. Bu kişiler derneğiniz içerisinden çıkmaları dolayısı ile tüm utanç [illegible] kaklarında gerekli işlemin yapılacağını bildiririz.

D.D.T.Ü. SOSYAL DEMOKRASİ DERNEĞİ

TÜSTAV

edeceğimizi de duyururuz. Bu bir yardım değil, en tabîi ve zorunlu görevimiz olacaktır." diyerek sosyalistlerin seçilmesi gereğini ihtar ediyordu. Dövülme hâdisesi de, Erdal İnönü'nün 31 Temmuz tarihli bildirisinde belirttiği gibi :

"Üniversitemiz Mensupları Sendikası Başkanının, Sendikanın yönetimi üzerindeki eleştirilere cevap veren bir bildirisinde bazı yakışıksız suçlamalar yapmasına sinirlenen... bir gurup öğrenci tarafından hücuma uğraması ve dövülmesi olayıdır" ifadesi ile ve olayın 2. günü yaptığı konuşmada dövenle dövülen arasında tarafsızlığını ilân etmesi ile - işçinin hâdiseyi telin için yaptığı bir günlük bir grevden sonra - kapandı...

ODTÜ'deki işçilere ne kadar ücret verileceği de -onları kazanmak için- Öğrenci Birliği tarafından tayin edilmek isteniyordu. Mimarlık Fakültesi Dekanı'na işçi ve hademelere 300 TL. zam yapılmadığı takdirde görevine devam edemiyeceği bildirilmiş, Rektörlüğe yapılan zam teklifleri gerçekleşemeyince inşaatı işgal edilmişti. Haziran başında, okul civarındaki bir fabrikadaki grev ve işgal hareketine ODTÜ öğrencileri de katılmış, hareketin işçi lehine sonuçlanması bir Pazar günü okulda yapılan yürüyüşte tabanca atışlarıyla kutlanmıştı.

Haziran ayında İstanbul'daki işçi hareketini Ankara'ya kaydırmak maksadıyla ODTÜ'lü öğrenciler ODTÜ otobüsleri ile, işçi tulumları giyerek, İskitler semtindeki sanayii sitesine gitmiş; fakat hakiki işçi ve esnaf tarafından dövülerek dağıtılmışlardı. Tabanca ODTÜ'de her gün rastlanan bir âlet haline gelmişti. Geceleri Saat 22.00 den sonra okulun çeşitli yerlerinden silâh sesleri duyulmaya başlıyordu. Yurtların arkasında ve ODTÜ arazisi içindeki Yalıncak Köyü civarında boş hedeflerine atış talimleri yapılıyor, yurtlarda, sindirmek gayesiyle milliyetçi talebelerin odalarına yakın balkonlardan dışarı ateş ediliyor, "Ava gidiyoruz" denilerek tüfek teşhir ediliyordu. Bazı solcu militanlar ise odalarında pencerelere diz-

dikleri gazoz şişeleri, tenekeler üzerinde tabanca talimi yapıyordu. Sabah erken saatlerde ve geceleri gruplar halinde gerilla tatbikatına çıkılıyor, bilhassa Cumartesi öğleden sonraları toplu eğitim ve Kore Judosu çalışmaları yapılıyordu. Olaylar yurtlardaki binlerce öğrencinin, okuldaki lojmanlarda kalan idareci ve öğretim üyelerinin, 10.00 dan sonra laboratuvarlarında kalan hocaların ve gece bekçilerinin malûmatı dahilinde cereyan ediyordu. Fakat ODTÜ'yi sakin gösterme taktiği büyük çapta muvaffak oluyor, hiçbir şey dışarı sızmıyordu. Okuldaki silâhlı hareketler, ODTÜ'ye kaçırılarak işkenceye tabi tutulan milliyetçi öğrencilerin basına yaptıkları açıklamalarla kamu oyuna biraz aksedince 1 Mayıs'da Erdal İnönü aşağıdaki bildiriyi yayınladı : (Klişe : 11)

Aslında bir taşla birkaç kuş vurulmuş oluyor, herkesin bilgisi dahilindeki olaylar resmen müphemleştirilirken, sol militanların çekindiği birkaç hocanın ruhsatlı silâhlarına da mani olunuyordu. (O zaman henüz son silâh taşıma kanunu çıkarılmamıştı) Gerçekten de bekçiler bazan arama yapmışlar, ancak aramalar Öğrenci Birliğinin nezaretinde, bir resmî merasim havası içinde cereyan etmişti. Böylece Üniversitede silâh bulunmadığı hususu E. İnönü tarafından çok resmî bir şekilde kesinleştirilirken iki bin talebenin, lojmandaki hoca ve idarecilerin gece uykuları patlamalarla bölünmeye devam etti. İdarenin aldığı bir başka emniyet tedbiri de akşam üstünden sabahın erken saatlerine kadar Üniversitenin dış kapı mazgallarının dışardan gelecek saldırıları (polis araması gibi) önlemek için kaldırılması oldu. Durum E. İnönü tarafından 3 Nisan tarihinde bütün okul mensuplarına tebliğ edildi.

Devrimciler ODTÜ dışına taşmalarını sadece yurt çapında yürütmüyor, Orta - Doğu ülkelerine kadar uzanıyorlardı. Diyarbakır Tıp Fakültesine bomba yerleştirirken yakalanan bir gurup ODTÜ'li Arap gerilla örgütlerinde çalıştıklarını ve oradan silâh getirdiklerini itiraf etmiş, sonra da maceraları gün-

(Klişe : 11)

21.5.1970

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci, Öğretim Üyesi ve
İdari Personeline,

Son zamanlarda Üniversitelerde silâhlı çatışmalar meydana geldiği üzüntüyle görülmekte ve çeşitli kaynaklarca bazı öğrencilerin silâh taşıdıkları ve özellikle içinde yurtlar bulunan Üniversite sitelerinde çeşitli sebeplerle silâh saklandığı ileri sürülmektedir. Bu arada Üniversitemiz içinde de silâh teşhir edildiği söylenmektedir.

Şüphe yoktur ki Üniversite bütün fikirlerin serbestçe tartışıldığı, bilim ve teknolojinin öğretildiği ve memleket meselelerinin çözümüne uygulama yollarının serbestçe araştırıldığı bir merkezdir. Burada, silâhların yeri yoktur. Böyle bir ortamda silâh kullanıldığı intibaı Üniversite özerkliğinin dayanağını çürütür ve sonuç olarak Üniversitenin fonksiyonlarını yerine getireceksesine kadar gidecek sonuçlar doğurabilir.

Böyle olumsuz intibaalara kesin olarak engel olmak ve söylentilere son vermek için Rektörlük olarak aşağıdaki hususları belirtmek istiyoruz.:

1. Üniversite içinde Üniversitenin Üniformalı bekçilerinden başka hiçbir şahıs (öğrenci, öğretim üyesi veya idari personel) ruhsatlı veya ruhsatsız silâh taşıyamaz. Üzerinde silâh bulunan kimse kim olursa olsun hakkında derhal disiplin kovuşturması yapılacaktır.

2. Üniversite içinde silâh bulunmadığı hususunun kesinleşmesi için Rektörlükçe çeşitli yerlerde zaman zaman arama yaptırılacaktır. Üniversite idaresinin alışılmamış bir fonksiyonu olmakla birlikte, içinde bulunduğumuz özel şartları gözönüne alarak bu konuda bütün Üniversite mensuplarının öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve idari personelin bize yardımcı olmalarını bekliyoruz.

Prof. Kemal İnönü
O.D.T.Ü. Rektör V.

TÜSTAV

lük gazetelerde "El - Fetih'de Türk Gerillaları" başlıkları ile tefrika edilmişti. Gerçekte, sosyalistlerimizin temas ettikleri teşkilât El - Fetih değil, solcu "Peoples Front for the Liberation of Palestine", PFLP yani Filistin Halk Kurtuluş Cephesi idi. Bu Teşkilâtın Arapça, Türkçe ve İngilizce afiş ve bildirileri devamlı ODTÜ duvarlarını süslüyordu.

Solcu öğrencilerin Üniversite idaresi üzerindeki mutlak hâkimiyetleri karşısında tesirli bir hareket yapılamamakla birlikte durum okul mensupları arasında. Rektörlüğü rahatsız edecek derecede şuyu bulmuştu. Bu durum Erdal İnönü'yü aşağıda bazı pasajlarını verdiğimiz "Değerli Öğretim Üyeleri, Sevgili öğrenciler" diye başlıyan 15 Haziran tarihli bildiriyi yayınlamaya sevketti.

"Geçen süre içinde öğrencilerimizin ve öğretim üyelerimizin üniversite idaresi ile ilgili olarak bize bildirdikleri şikâyetler üzerinde ciddiyetle durduk, işaret edilen aksaklıkları gidermek için devamlı gayret sarfettik. Üniversitemizin bütün imkânlarından öğrencilerimizin rahatça faydalanabilmelerini sağlamak için öğrenci birliğimizle karşılıklı anlayış havası içinde çalışmaya özellikle dikkat ettik."

"Geçen aylar içinde Öğrenci Birliği ile tam bir anlayış havası içinde çalışmaya o kadar dikkat ettik ki, bazan üniversite içindeki en yüksek yönetim organının Rektörlük olup olmadığı hususunda şüphe ifade eden yorumlar yapılabildi. Rektörlüğün yetkilerini kullanmaktan kaçındığı veya öğrenci Birliğinin Rektörlüğe isteklerini daima kabul ettirebileceği şeklinde bir intibaın yerleşmesi Üniversitenin kararlı, tutarlı ve düzgün bir yönetimden mahrum kalması sonucunun vereceği ve bundan bütün Üniversite topluluğunun zarar göreceğini düşünerek, bundan sonra böyle yanlış yorumlara imkân vermemeye, Öğrenci Birliği ile aramızdaki iyi münasebetleri bozmadan titizlikle dikkat edeceğiz."

Bu hava içinde 7 sayfa devam eden Bildiri :

"Sizlere bu yazı ile Üniversite yönetiminin bugünlerde karşılaştığı esas yönetim sorunları karşısındaki tutumumu açıkça anlattığımı sanıyorum. Önümüzdeki günlerde bu tutumun benimsenmediğini sezersem, Üniversite topluluğunun görüşünü daha iyi temsil eden bir arkadaşımızın bu görevi üzerine alması için Rektör Vekilliğinden çekileceğim."
şeklinde sona eriyordu. Kimseden açık bir tenkit çıkamadı. 25 Haziran tarihinde Erhan Erdoğmuş, bir bildiri ile İnönü'ye cevap verdi. Özetle :

"Öğrenciyi ve diğer Üniversite unsurlarını hiçe sayan Amerikancı Kurdaş yönetimiyle, biz öğrencilerin ve genel olarak öğretim üyelerinin arasında düşmanca bir çelişki vardı. Meseleleri eleştiri ve ikna metodlarıyla çözme olanağı yoktu. Biliyoruz ki, uzlaşma çelişkilerin tek çözümü savaştır. Bu savaşı verdik ve kazandık.

Bugün öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve üniversite mensuplarının tam desteği ile seçilen Erdal İnönü yönetimi ile aramızdaki çelişki düşmanca değildir.

Meselelerimizi eleştirici ve ikna metodlarıyla çözme olanaklarımız vardı. İşte biz Sayın Erdal İnönü'nün yayınladığı bildiriyi de bu temeli esas olarak inceliyor ve eleştiriyoruz.

Önce Üniversiteyi oluşturan temel unsurlara açıkca başvurarak, önemli meseleleri açıkca kitle önüne sermek ve kitleden gelecek tepkiyi değerlendirmek anlayışını samimi ve doğru bir tutum bulduğumuzu belirtelim. Bu tutumun, ötedenberi, Üniversitemizde yerleşen ve açık tartışma ve karar ortamını sağlamlaştıran "Forum" müessesesinin tasvibi olduğu açıktır. Bu da üniversitemizin bugünkü yönetiminin, Üniversitenin, öğrencisi, öğretim üyesi ile tam desteğini alarak yönetime geldiğini, gözden kaçırmadığını ortaya koymaktadır. Kısaca, özerk-

lik mücadelesi sonucu seçilmiş olan bugünkü yönetim, verilen mücadelenin getirdiklerine sahip çıkmak ve yeni mücadeleler verebilmek yönünden kararlı görünmektedir. Bu tutum, aynı duyarlılık ve kararlılık içerisinde bulunan biz öğrencileri sevindirmiştir."

"ÜNİVERSİTEMİZİ BEKLİYEN ZOR GÜNLERDEN AYDINLIĞA ÇIKMAK ANCAK ÖĞRENCİ, ÖĞRETİM ÜYESİ VE YÖNETİMİN TAM DAYANIŞMASI İLE SAĞLANIR. ANCAK BÖYLELİKLE GERİCİLERİN OYUNLARINI BOZABİLİRİZ.

YAŞASIN ÜNİVERSİTEMİZİN ÖZERKLİĞİ UĞRUNA YÜRÜTTÜĞÜMÜZ ORTAK MÜCADELE.

KAHROLSUN BÜTÜN GERİCİLER.

ODTÜ ÖĞRENCİ BİRLİĞİ"

şeklinde sona eriyordu.

Gerçekte solcu hocalarla militanlar arasındaki dayanışma, solcuların Akademik yönetime hâkim olduğu İnönü idaresinden önce başlamış, fakat bu idare devrinde çekinmeden yapılır olmuştu. İdarî İlimler Fakültesi Dekanı ve E. İnönü'den sonra 2. Rektör adayı Yaşar Gürbüz, Fakülte anfisinde tertiplenen bir forumda, Diyarbakır Tıp Fakültesine yapılan sabotaj teşebbüsünde yakalanan, Arap gerilla örgütü üyesi ODTÜli öğrenciler hakkında, "Onlara faşizmle çarpışmaları için ben izin verdim, siz de gidin mücadele edin" demiştir. Gerçekten bu öğrenciler, Arap ülkelerinde ve Diyarbakır'daki faaliyetleri sırasında okuldan 6 ay süreyle izinli bulunuyorlardı.

Solcu hoca - öğrenci dayanışmasının mezuniyet ve notlar üzerindeki etkisi devrimci eylemin en rahat saklanabilen ve tesirli çalışan mekanizması haline gelmişti. Lider militanlar-

dan İrfan Uçar, Makine Bölümünde bir dersten önce en düşük notu almışken sonradan geçer nota çevrilerek tashih edilmiştir. Okul içinde yapılan imtihanların soruları meselâ 1. sınıf Kimya - Fizik ve Matematik sorularının solcu öğrencilere intikal ettiği bütün ODTÜ'i camiasında bilinmektedir.

İçişleri Bakanı, Ankara Valisi ve Emniyet Genel Müdürü'nün Rektör Vekili ile yaptıkları bir toplantıda, İnönü'ye ODTÜ'de bir üniversite polisi kurulması teklifi yapılmış, o da bu konuyu görüşmek üzere Dekan, bölüm Başkanı ve Öğrenci Birliği temsilcileri ile 8 Haziran günü bir toplantı düzenlemişti. Toplantıda konuşan E. İnönü'nün yeni bölüm başkanlarından İlhan Bey "İçişleri ODTÜ'de huzursuzluk var diyebilir, fakat İçişlerinin huzur tarifi ile bizimki farklıdır" derken Mübeccel Kıray "Üniformalı veya Üniformasız, hangi şekilde olursa olsun, ODTÜ'ye emniyet kuvveti girmemelidir" diyor, Elektrik Bölümü'nün yeni Başkanı Nazif Tepedelenlioğlu ise, "İçişleri düzene karşı, devrimci hareketlere karşı baskı yapmak istemektedir. Hattâ provokasyona da teşebbüs edecektir. Öğrenci ve öğretim üyeleri anlaşarak bir tavır takınmalıyız. Öğrencilerin de görev alacağı bir emniyet kuvveti teşkil edelim. Bize karşı olan bu düzenle anlaşıp ne yapabiliriz? Biz devrimci hareket yapmak istiyoruz. Burada polisle anlaşıp devrimcilere karşı ne yapmamız gerektiğini değil, biz anlaşıp polise karşı ne yapabiliriz, onu konuşalım. Öğretim üyeleri arasında da polis vardır" diyerek bir adım daha ileri gidiyordu. Neticede Rektörlük, İçişlerinin Üniversite polisi teklifine menfi cevap verdi.

Bu atmosfer içinde 26 Mayıs günü yapılan öğrenci birliği seçimlerini 1390 oya karşı 1882 oyla sosyalistlerin gurubu "Devrimciler Güçbirliği" ve bu defa da onların başkan adayı Erhan Erdoğmuş kazandı. Solcu olmıyanların oy kullanmasını engellemek için seçim yarım gün olan 26 Mayıs'a alınmış, Sandık sayısı 7 ye düşürülmüştü. Propaganda başlamadan sos-

yalistlerin afişleri asılmış, normal zamanda asılan orta - sol afişleri ise yırtılmıştı. Seçim günü orta - sol'un sandık gözcüleri Dev - Genç'li militanlarca sandıklara yaklaştırılmamış, 30 - 40 kişilik sosyalist gurûplar bir sandıktan diğerine geçerek devamlı oy kuyruğunu uzun tutmaya ve tarafsız öğrenciyi oy kullanmaktan vazgeçirmeye çalışmışlardı. Usulsüz birçok oyun da sandıklara girdiği iddiaları yaygındı. Sayım Erdal İnönü'nün ve onun çağırdığı jandarmanın nezaretinde açık olarak yapıldı. Sandıktan çıkan oyların hakkaniyetle ve tam doğru olarak sayıldığı muhakkaktı. Neticeyi, tarafsız olması gereken kongre başkanı sosyalist militan Ertuğrul Kürkçü şöyle ilân ediyordu :

"Bugünedek devrimcileri "haytalar" ve "Serseriler" diye adlandıran bu emperyalist ajanlarına gerekli ders verilmiş ve bu köpekler ODTÜ'yi terketmek zorunda bırakılmıştır.

Geçen yıldanberi ODTÜ'de oynamaya uğraştıkları karşı devrimci oyunlara bir yenisini daha eklemeye kalkışan emperyalizmin ve gericiliğin bu temsilcilerinin suratlarındaki "Demokrasi" maskesi açıkca indirilmiş ve kendi kitleleri önünde mahkûm edilmişlerdir.

Toplam 3402 öğrencinin oy kullandığı seçimin sayımı kafeteryada, bütün sandıklar biraraya getirilip açık olarak yapılmış ve sayım sonucunda "DEVRİMCİLER GÜÇBİRLİĞİ" gurubu seçimi açık farkla kazanmıştır."

"Yeni seçilen öğrenci birliği yönetim kurulundan ellerindeki aracı anti - emperyalist savaşta en etkin biçimde kullanmalarını; ODTÜ öğrencilerinin de bu savaşta öğrenci birliği yöneticilerini militanca desteklemelerini isteriz.

ODTÜ ÖB Genel Kurul Başkanlık Divanı, Başkan Ertuğrul Kürkçü"

Sosyalistlerin gurubu DEV - GENÇ, başta Başkan Adayı Erhan Erdoğmuş olmak üzere orta - sol'dan yaptıkları trans-

ferle bunları disiplin altında tutan devrimci militanlardan kuruluydu. Erhan Erdoğmuş imzası ile yayınlanan seçim broşüründe yapılan propaganda ise çok açıktı :

".... Bugün Amerika'ya satılmış bir Başbakan..."

"Bugün Türkiye'de Amerikan Emperyalizmine satılmış, uşak bir iktidar, bu iktidarın müttefiki gerici güçler ve bu gerici, tutucu, işbirlikçi yönetimin birtakım değerlerini sömürdüğü, aç ve yoksul milyonlarca insan vardır. Kısaca bugün işbirlikçi bir iktidar ile, büyük paralarla liste başlarına oturan toprak ağaları, tefeciler ve yabancı sermaye temsilcilerinin oluşturduğu halk düşmanı yöneticilerle, feodal kalıntıların kucağına bırakılmış çağ dışı bir ülke görüntüsü ile yabancı ve işbirlikçilerin uşaklığını yapan din ağaları ve ülkedeki her türlü iç ve dış sömürü ile birinci Millî Kurtuluş Savaşı öncesi görünümünde bir Türkiye vardır."

Artık Anti - Komünist propaganda da yasaklanacaktı. Devrim - İhtilâl hakkındaki fikirler ise şöyle özetleniyordu :

"Girişilecek olan eylemlerin demokratik olmasını, düzen değişikliğinin demokratik yollardan sağlanmasını belirtenler son yıllarda yapılan öğrenci - işçi - köylü boykot ve işgallerini kendi kıstaslarına göre değerlendirip bu tür eylemlerin anti - demokratik olduğu kanısına vararak karşı çıkıyorlar. Demokratik mücadele, hâkim sınıf ve zümrelerin koyduğu birtakım kurallara saygılı olmak, bu kuralların çerçevesinde devrimcilik oynamak değildir. Mücadelenin demokratik oluşu, amaçladığı hedefin, özünün demokratik, veya anti - demokratik oluşu ile saptanır. Eylem, düzeni halk yararına değiştirmeyi amaçlanıyor ise elbette ki düzen bozukluğuna sebep olan bir takım kuralların öngürdüğü sınırlar içerisinde olmayacaktır. Düzen, kuralları kendine uydurma yoluna girmişse, kanunlar halkın kanunları olmaktan çıkmış ve hedefinin özü itibarı ile demokratik devrimci eylemlerin oluşumundan uzaklaşmıştır.

Bugün Türkiye'de bu düzen bozukluğuna sebep olan Filipin tipi demokrasi vardır. Cici Demokrasi vardır. Eylemlerin nitelikleri belli birtakım kanunlara uymuyor diye gençliğe yanlış ithamlarda bulunmak cici demokrasinin getirdiği işbirlikçilerle, sömürücülerin varlıklarını sürdüren düzeni savunmak demektir. Hem bu düzene karşı olmak, hem de bu bozuk düzeni yansıtan cici demokrasiyi korumak mümkün değildir. İşbirlikçilerin varlıklarını sürdürmelerini sağlayacak olan kanunlara uymuyor diye gençliği suçlamak devrimcilik değildir. Ne devrimcilik, ne de demokrasi kimsenin tekelinde değildir. Demokrasiyi koruyacağım diye biçimsel demokrasinin öngördüğü sınırlar içinde tatlısu devrimciliği oynamak halkı aldatmaktır. Hâkim sınıfların tanıdığı sınırlar içerisinde eyleme girişmek devrimci potansiyeli eritmektir."

"Devrimci çizgide yer alacak güçler eleştirileri ile, kıstasları ile işbirlikçi sermaye, feodalite ve emperyalizm üçlüsünün kanunlarını, kıstaslarını kesinlikle kullanmamaları gerekir. Aksi takdirde biçimsel demokrasi yobazlığından öteye geçemezler. Biçimsel demokrasi yobazlığı ise, mutlu azınlık içinde kendi yaşantılarını imkân veren bu düzeni yıkmak isteyenler safında yer alarak yıkılmasını geçiştirmek, gerçek devrimcileri suçlamak ve birtakım sapmalar veya kısır çekişmeler yaratarak eylemi geciktirmektir."

Orta - Solcular ise bunu "nezle" teorileri ile cevap veriyorlar, kendilerinin de sosyalistler kadar solcu ve devrimci olduklarını isbata çalışıyorlardı.

"Sosyal Demokrat dünya görüşünün antifeodal, antikapitalist ve anti - emperyalist olduğu açıktır. Demokratik halk devrimcileri olarak yaptığımız eylemlerle de bu gerçek kanıtlanmıştır. Örneğin, Atalan, Göllüce, Alan, Demirmenköy toprak işgalleri, Keban Barajı ve Ereğli Demirçelik Fabrikaları işçi grevleri..."

"Üniversitemizde Sosyal Demokratlar ve tabanının desteğini alarak Sosyal Demokrat yapıya sahip olmayan örgüt ve kişilerle olağan potansiyel güçbirliğine gitmiştir. Örneğin : İzmir'de 6. Filoyu protesto hareketi, Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu (SDDF)nin yine 6. filoyu protesto için düzenlediği Ankara'daki yürüyüş, Ege ekici tütün piyasasının açılış nedeniyle verilen tütün kavgası ve Mütevellî Heyetine ve Rektörlüğe getirdikleri kendi adamları Parlar'a karşı girişilen örnek direniş.

YUKARIDA BELİRTİLEN HUSUSLARDA KARARLIĞIMIZI VE KAVGAMIZI BUNDAN SONRA DA EN KESİN BİR BİÇİMDE SÜRDÜRECEĞİMİZİ TÜM ARKADAŞLARA İLETİRİZ"

"ARKADAŞLAR.

Yaşayabilme olanaklarını "gestapo" özentisindeki zorba kuvveti olan toplum polisinde arayan aciz ve satılmış iktidar bir kez daha 27 Mayıs öncesi yaşatmaktadır. Türkiye'de bir kez daha özerk Üniversite'ye saldırılıp, Dekanlar, öğretim üyeleri ve devrimci gençler hunharca dövülmekte, coplanmakta ve kurşunlanmakta.

Faşist yönetim özlemindeki birtakım maceraperestlerle işbirliği yaparak devrimleri ve devrimcileri yok etme çabasındaki iktidarın, güven oylamasından sonraki bu hırçınlığı son çabalarını, acz içerisindeki son hamlelerini ve özlemini çektiği yobaz diktatoryasının son çağrılarını göstermektedir.

Bütün devrimci hareketleri birer umacı olarak gösterip kendisine paravana yaparak şiddet yoluna sapanlar, memleketin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal krizleri gizlemek istemekte, köpükleşmiş felsefelerini âdice yutturmaktadırlar.

Ama ülkenin gerçek sahipleri, gerçek sorumluları, gerçek devrimciler, mücadelelerini karşılarında hangi kaba kuvvet olursa olsun korkusuz ve yılmadan vereceklerdir.

Bu mücadele, bilinçlenen halkın şahlanışı ile yapılacaktır. Bu mücadele demokratik halk devrimi ile sonuçlanacaktır. Bu son da bütün ülke düşmanları, işbirlikçi ve karşı devrimciler yok olmaya mahkûmdurlar.

Gözü kararmışlar kendine gelmelidir artık ve o güçlü yumruk kafalarına inmeden terketmeliler gömüldükleri koltuklarını yoksa, geliyoruz. GELİYORUZ, GELİYORUZ.

KAHROLSUN TÜM YOBAZLAR

KAHROLSUN FAŞİST BOZUNTULARI

YAŞASIN DEMOKRATİK HALK DEVRİMCİLERİ

O.D.T.Ü. SOSYAL DEMOKRASİ DERNEĞİ"

ve neticede gittiler!

Sosyalist propagandanın açıklığı, bilhassa forumlarda had safhayı buluyordu. Haziran ayında İstanbul'da meydana gelen işçi hareketi dolayısiyle yapılan forumda Erhan Erdoğmuş 1. Ordu Kumandanından :

"Hüviyeti bizce malûm olan Sıkı Yönetim Komutanı" diye bahsederken, bir emniyet tedbiri olarak "İstanbullu bir militan arkadaşımız" diye takdim edilen ODTÜ Mimarî III. sınıf talebesi Sait Kozacıoğlu'da;

"Kâtil ordu, kâtil subaylar, ordu içindeki kâtil ve faşist subayları atmalıdır", "İşçiler ölüyor, burjuva basını yalan söylüyor. 1 değil 10 - 100 ölü vardır" diyordu. Öğrenci Birliği seçimlerinde Genel Kurul Başkanlığı yapan Ertuğrul Kürkçü ise : "Bu güzel bir kıvılcım olmuştur. Küçükşehir burjuvası olmıyalım. Gözlerimizi açalım. Devrim yakındır. Korkak olmıyalım. Lenin, Mao Ho Şi Minh'in çağında Kemalizm hikâyedir" diyor ve "Dökülen kanlardan kızıl bayrağımız doğacaktır" diye sözünü bağlıyordu.

Buraya kadar saydığımız olayların hiçbiri okul Disiplin Komitesi'nce cezalandırılmamış, hattâ artık Öğrenci Birliği temsilcilerinin tabiî üyesi sayıldıkları bu kurula hâdiseleri getirmek, şahitlik yapmak bir cesaret meselesi olmuştu. Hâdiselerin pek azı basında yer almış, TRT hemen hiçbirini aksettirmemişti. Radyo, sömestr sonu, imtihanların başlama ve bitişlerini, ODTÜ'de her şeyin yolunda gittiğinin delili olarak uzun haberler halinde veriyordu. Boykot ve işgal yokluğu geniş çevrelerde "İnönü ODTÜ'ye hâkim" kanaatını doğurmuştu. Bu havaya dayanarak İnönü ve Dekanlar Sayın Devlet Reisimizi ziyaret etmişler ve kendisine, sükûnetin devamı için uysal bir Mütevellî Heyeti gerektiğini telkine çalışmışlardı.

Plan tutmak üzereydi, fakat 23 Temmuz günü Büyükelçimanlı, Parlar, Mertdoğan ve diğer hoca ve idarecilerden sonra sıranın Prof. Adnan Şaplakoğlu'na geldiğini hesaplayan devrimciler, taarruzları beklenmeyen bir şekilde gelişince, stratejilerine ilk darbeyi yediler.

22/7/1970 Çarşamba günü Master öğrencisi Mustafa Dirilten'in, tezini daktilo edilmiş olarak getirmesi üzerine, Fizik Bölümü sekreterliğine haber göndererek formalite gereğince bir yazı yazılması gerektiğini ve tez profesörü olarak Şaplakoğlu ve diğer üyeleri Y. Prof. Mehmet Aydın ve Y. Prof. Önder Pamuk'tan kurulu üç kişilik bir jürinin uygun olduğu bildirildi.

24 saat sonra, yeni başkan vekili, A. Şaplakoğlun'dan Akademik hiyararşide iki kademe aşağıda bulunan Tolun, Fizik bölümünün dekanlığa yaptığı resmî jüri teklifinin kopyasını tez bürosuna gönderdi. Listelerden Pamuk'un ismi çıkarılmış, yerine Teorik Fizik Bölümü'nün yine yeni başkan vekili Cengiz Yalçın'la aynı bölümden Mehmet Rona'nın isimleri yazılmıştı. Bir yanlışlık olup olmadığını soranlara Perihan Tolun, listenin yeni dekan vekili Baysal'la beraber hazırlandığını, iyi liste olduğunu söylüyordu. A. Şaplakoğlu, önce Baysal'a

gitti Tolun'un listeyi dekanla görüşerek hazırladığını yaymakta olduğunu söyledi. Baysal, bunu reddetti. Fakat, Tolun'a telefon açarak yüzleşmeyi de kabul etmedi. Ancak Tolun listeyi değiştirirse yeniden düşüneceğini söyledi. Dekanlık ofisinden ayrılan A. Şaplakoğlu, Tolun'un odasına gitti, Tolun, jüriyi tez hocası A. Şaplakoğlu'nun teklif ettiği ilk şekliyle tertiplemeyi hemen kabul etti. Ancak o anda işi olduğunu, sonra yazacağını söyledi. Şaplakoğlu, dekanlığa gönderdiği yazıyı el yazısı ile değiştirip paraf etmesinin yeterli olacağını hatırlattığında, Tolun, isteksiz bir şekilde Cengiz Yalçın ve Mehmet Rona'nın isimlerini karalayarak Pamuk'un ismini yazdı ve durdu. Şaplakoğlu, paraf etmesi gerektiğini yeniden hatırlattı. Bunu da yaptı. Fakat birden tavrı değişti, yazıdaki Şaplakoğlu ve Mehmet Aydın'ın isimlerini de karaladı ve kâğıdı şiddetle itti, sonra da masadan düşmek üzere olan kâğıdı yakalamak için yerinden fırladı, ayağı koltuğa takıldı, sendeledi ve yüzünü yazıhaneye çarptı. gözlüğü kırılmış, burnu kanıyordu. Şaplakoğlu üzerinde fırtınalar kopan kâğıdı alarak odayı terketti ve laboratuvara döndü.

Bütün hâdise 5 dakika sürmemişti. Fakat Şaplakoğlu, laboratuvarına girdiği anda, başlarında Teorik fiziğin artık meşhur olan asistanı Metin Durgut, öğretim görevlisi Naif Türetken ve Gülsen Önengüt olmak üzere 30 - 40 kişilik bir solcu gurup kapının önünde belirmişti.

İkinci 4 dakika içinde ise, şehirden 15 Km. uzaklıktaki Üniversite, foto muhabiriyle beraber gelen gazetecilerle doluydu. Az sonra İnönü, telefonla Şaplakoğlu'nu Rektörlüğe çağırdı. Kendisini kapıda karşıladı ve Rektörlük ofisine doğru itti. Şaplakoğlu geriye dönerek İnönü'nün ellerini itti ve bu hareketi bir daha tekrarlamamasını ihtar etti. İnönü, Şaplakoğlun'dan savunmasını istedi. Şaplakoğlu "siz kararınızı vermiş görünüyorsunuz" cevabını verdi. Ancak yazılı ithamnameyi 24 saat içinde cevap vermek üzere aldı. Bu sırada Rek-

törlük, militanlarca muhasaraya alınmıştı bile. Şaplakoğlu, dışarıya çıkamıyordu. Aynı anda hocanın arabası da militanlarca kuşatılmış, camı ve torpido gözü kırılmış, lâstikleri söndürülmüştü. Prof. Şaplakoğlu telefon etmek isteyince İnönü, Rektörlüğün telefonunu kullanamıyacağını bildirdi. Fakat bu sırada hâdiseyi haber alanlar telefonla rektörlükten Şaplakoğlu'nu aramışlar ve İnönü'nün engellemesine rağmen Hoca, dışarıyla temas kurabilmişti. Az sonra okula jandarma girmiş ve birliğin komutanı rektörlüğe gelmişti. Prof. Şaplakoğlu, yine dışardan gelen bir telefonla öğrencileri Mustafa Dirilten ve Tezer Fırat'ın solcular tarafından zorla öğrenci birliğine götürüldüğünü ve işkenceye tabi tutulduğunu öğrenmiş ve haberi jandarma komutanına aktarmıştı. Binbaşı Öğrenci Birliğine gitmek üzere kapıya yönelince İnönü, yerinden fırlayarak "durun bakalım! Burada Rektör kim? Kim emir veriyor? Kim emir verecek? Burada emirleri ben veririm! İlk önce ihbarın aslı olup olmadığını tahkik ettireceğim" dedi ve rektör yardımcısını Birliğe gönderdi. Rektör yardımcısı az sonra gelerek bütün odalara baktığını ve bir işkence sahnesi ile karşılaşmadığını bildirdi. Daha sonra Mustafa Dirilten ve Tezer Fırat, Rektör yardımcısı yolda iken telefonla durumun solculara bildirildiği ve süratle birlikten alınarak yurtlara götürüldüklerini ve işkencenin orada devam ettiğini ifade etmişlerdir.

A. Şaplakoğlu, jandarma himayesinde Rektörlük'ten çıktı. Militanlar küfür yağdırıyordu. Biri ileri çıkarak bir yumurta attı. Şaplakoğlu üzerine yürüyünce kaçmağa başladı, arkadaşları da bir an için kaçtılar. Sonra küfür yağmuru devam etti. Jandarma erleri tüfekleri ile solcuları itiyorlardı. Şaplakoğlu binbaşı ile birlikte bir jipe bindi ve okuldan ayrıldılar.

Güzel bir istismar konusu yapılabilecekken olaya sol basın ve TRT'de hiçbir yer verilmedi. 24 Temmuz günü, o güne kadar ki, dövülme hâdiselerinde sesi çıkmayan Akademik Konsey aşağıdaki bildiriyi yayınladı : (Klişe : 12)

(Klişe : 12)

O. D. T. Ü.
AKADEMİK KONSEY BİLDİRİSİ

Akademik Konsey 24 Temmuz 1970 günkü 125 sayılı oturumunda Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kamu Oyuna aşağıdaki görüşünü bildirmeye oybirliği ile karar vermiştir :

Üniversitemizde son zamanlarda, her toplulukta bulunması normal olan görüş ayrılıklarının ve kişisel anlaşmazlıkların kuvvet yoluyla çözümlenmesi teşebbüsleri olmuştur. Kanımızca bu kaba kuvvet gösterileri, aynı zamanda Üniversitede mücadelesini yaptığımız fikir özgürlüğü ve üniversite özerkliği davasını temelinden baltalama anlamı taşımaktadır.

Bu sebeple Akademik Konsey;

1. Hangi yönden gelirse gelsin öğretim üyelerine, öğrencilere ve diğer Orta Doğu Teknik Üniversitesi mensuplarına fiilî tecavüze dayanan müdahaleleri şiddetle kınar.

2. Üniversitenin ilgili bütün organlarını titizlik ve süratle hareket etmeye çağırır.

3. Bütün Orta Doğu Teknik Üniversitesi mensubu öğrenciyi, öğretim üyesi ve idarî personelini uyanık bulunmaya ve Üniversite organlarının çalışmasına yardımcı olmaya davet eder.

TUSTAV

Okul içinde yarattıkları kesif propagandadan A. Şaplakoğlu'nun sineceğini umuyorlardı. O güne kadar düzineyi geçen dövülme hâdiselerinde hareketsiz duran mekanizma süratle çalışıyordu. Olaydan 5 gün sonra İş Kanununun 17/II Ç maddesi gereğince (İşçileri kışkırtan ve işçilere tecavüz eden işçilerin olayın işveren tarafından ittılaından 6 gün içinde işine son verileceği....) A. Şaplakoğlu vazifesine son verildiği tebligatını aldı. 18 Nisan 1969 da aynı madde uyarınca işten çıkarılan ve E. İnönü tarafından tekrar alınan sosyalist Asistan Ergin Günçe hâdisesi karşısında bildiriler yayınlayan, toplantılar düzenleyen (bk. V. Bölüm) İdarî İlimler Fakültesi sükûtu muhafaza ediyordu.

Öğrenci Birliği ise yayınladığı bildiride Prof. A. Şaplakoğlu hakkında "köpek" kelimesini kullanıyor. "Faşist Parlar"dan sonra ODTÜ'deki son ajan, şeriatçı Adnan Şaplakoğlu'da atılmıştır" deniliyordu. Erdal İnönü'nün, olay hakkında yayınladığı 31 Temmuz tarihli basın bildirisinde ise :

"Olay hakkında Fakülte Dekanlığının yazısında Prof. Şaplakoğlu'nun geçen 1,5 yıl içinde Fakültede tehdit, hareket ve başka zorbalık olaylarından sorumlu olduğu, bu sebeple son olayın geçici bir kızgınlığa atfedilerek unutulmasına imkân olmadığı ve bütün bu olayların esasında meslekî başarısızlık kaynağından çıkmış olduğu belirtilmekte ve son zamanlarda Prof. Şaplakoğlu'nun Fizik Bölümü'ne ve dolayısıyla Fakülteye faydalı bir öğretim üyesi ilmak niteliğini kaybettiği ifade edilmektedir" deniliyordu. Daha önce verdiğimiz A. Şaplakoğlu'nun Bölüm Başkanlığından çıkarılmış dolayısıyla İnönü'nün aşırı derecede övücü mektubu ile bu ifade korkunç bir tezat teşkil ediyordu. En üzücü nokta ise hâdiseden 1 gün önce 3 senedir ikisi sosyalistler tarafından dövülen asistan ve öğretim görevlisi arkadaşlarıyla birlikte çalışarak tamamen yerli malı malzeme ile inşa ettikleri "Atomik Hüzme" cihazının vabum tes-

tinden başarıyla geçmesi ve dünya'da 6 benzeri olan bu makinenin tamamlanmasıydı.

A. Şaplakoğlu bu olaydan sonra, Cumhuriyet Savcılığına, sosyalistlerin bildiri ve hareketlerinde açıkça ifade ettikleri bir olayı, "ODTÜ'de bir komünist ihtilâlin hazırlıklarının yapıldığını ve idarenin de buna yardımcı olduğunu" resmen ihbar etti. Basın ihbarla geniş çapta ilgilendi ve ODTÜ'yi 1970 yılındanberi saran sessizlik perdesi aralandı.

"ODTÜ sakin" taktiğine ikinci darbe, giriş imtihan sorularının çalınma olayının halk efkârına geniş çapta aksetmesi oldu. İlk defa T.H.A. Muhabiri tarafından öğrenilerek basın ve üniversite idaresine haberi verilen olay üzerine, Öğrenci Birliği acele bir basın toplantısı yaparak hâdiseyi kendilerinin tespit ettiğini, birgün önce Mühendislik Fakültesi öğrencisi Mehmet Baydur'dan soruları temin ettiklerini iddia etti. Basının "Baydur'u neden yakalamadınız?" Sorusuna Erhan Erdoğmuş "hâdise çıkarmak istemedik" karşılığını verdi. Olay hâlâ aydınlanamamış, hırsızlık hâdisesine bazı hocaların da yardımcı oldukları iddiaları karşılıksız kalmıştır.

Arkadan Harita Genel Müdürlüğünün ODTÜ Mimarlık Fakültesine araştırmalar için teslim ettiği askerî sır niteliğinde büyük ölçekli haritaların çalınması kamuoyunu üçüncü defa geniş ölçüde etkiledi. ODTÜ'nin durumu bütün gayretlere rağmen yavaş yavaş halk efkârına aksetmeye başlamıştı.

Bugün 5 aylık bir aradan sonra Mütevellî Heyeti yeniden tayin edilmiş, Erdal İnönü imtihan sorularının çalınması hâdisesini bir idarî başarısızlık kabul ettiğini ilân ederek istifa etmiştir. Böylece (belki?) kapanan İnönü devrinin son bildirisini 16 Ağustos'da Öğrenci Birliği yayınlamış, Heyet'i beğenmediklerini ilânla, "Üniversitemiz onlarsız da yönetilebilir, nitekim yönetildi de", denilerek üniversitenin adayları Erdal İnönü ve Yaşar Gürbüz'den başka Rektör kabul edilemiyece-

ğini, seçildiği takdirde akıbetinin Parlar'ınkinin aynı olacağını ilân etmiştir. (Akademik Konsey'in 3. adayı İsmet Özdemir, kendisine tabanca gösterilmesi gibi hâdiseleri sağda solda şikâyet ettiği için Öğrenci Birliği tarafından adaylıktan ıskat edilmiştir). Bildiride karşı devrimcilere hayat hakkı tanımıyacaklarını ve herkesin ayağını denk olması gerektiğini de ihtar etmişlerdir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi 1970 - 1971 ders yılına - eğer başlarsa - yeni bir devirle gireceğe benzemektedir. Acaba harp mi sulh mu? Sulh ise sosyalist sulhu mu Türk sulhu mu? bunları zaman gösterecek.

TÜSTAV

SEKİZİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

— Neden Böyle Oldu? —

Bundan önceki sayfalarda Ankara'nın banliyösünde büyük ümitlerle kurulan ve 10 sene içinde Türkiye'ye hizmet yolunda bu ümitlerin hiç de dayanıksız olmadığını ispatlayacak şekilde gelişen bir teknik üniversitenin iki sene içinde sosyalist hale gelmesinin hikâyesini okudunuz. Bir ilim müessesesini başlangıçta biravuç solcu militan ve birkaç düzine solcu hoca ne kadar kısa zamanda nasıl bu hale getirebildi? Bu soruyu diğer Üniversite mensuplarına yardımcı olabileceği düşüncesiyle cevaplandırmaya çalışacağız.

ODTÜ'de 1968 - 1970 arasında alışılmıştan değişik bir ihtilâl oldu. "İhtilâl" kelimesi çoğumuzun kafasında, belirli bir ihtilâlci gurubun yaptığı, bir gecede, en çok birkaç günde olup biten anî bir hareketi canlandırır. ODTÜ olayı ise zaman içinde elebaşıları değiştirilen ve iki seneye yayılmış bir "tedrici ihtilâl" veya "bozuk ihtilâl" görünümündedir. 1968 e kadar süratle gelişen bir Teknik Üniversiteden, Radyo "Orta Doğu'da durum" dediği zaman Arap - İsrail harbinden mi yoksa bizim üniversiteden mi bahsettiğini anlayamadığımız bir terör ve anarşi yuvası doğdu.

ODTÜ ihtilâlinde rol alanları dört guruba ayırabiliriz :

1 — Hocalar,

2 — Mütevellî Heyeti,

3 — Öğrenciler,

4 — İdarî Kadro.

1968 - 1970 arasında bu gurupların evrimini ayrı ayrı inceleyelim :

1968 e kadar ODTÜ hocaları Türk aydın topluluğunun bir kesitinden ibaretti. İçlerinde Erder'ler, Kıray'lar, Gürbüsler gibi tanınmış ve aktif solcular olmakla beraber, çoğunluğu tarafsız kimseler teşkil ediyordu. Tarafsızlar sol hakkındaki düşünceleri, kitabın başında izah ettiğimiz gibi genellikle, "Haksız yere ezilmiş, komünistlik iftiralarıyla damgalanmış, belki aşırı fakat ileri fikirli bir gurup" idi. "Komünist" ise aslında Türkiye'de pek bulunmayan, belki demirperde ülkelerinden casus olarak gelebilen, belki James Bond tipinde hiç görmedikleri acaip bir yaratıktı. Komünist kelimesi alt seviye politikacılarının birbirini suçlamak için kullandıkları küfür niteliğinde bir tabirdir. Bu sebepten çok geç oluncaya kadar, "Çin yakın" yazılarına, açık Marksist - Leninist propagandaya rağmen bir türlü esas meselenin "talebenin bunalımı", "çocukların heyecanı"ndan çok farklı olduğu geniş kitle tarafından görülemedi.

Solcu hocaların hareketle destekledikleri bir başka düşünce tipi de kısaca : "Bu olaylar bütün dünyada oluyor, dünya gençliği bir bunalım içindedir. Gençleri anlamaya çalışalım" şeklinde özetliyebileceğimizdir. Bu ve benzeri sözleri söylemek entellektüellik, geniş düşüncelilik ifade ediyor, işin ideolojik temelini göstermek basitlik ve aşırılılık oluyordu. Aşırılılık ise Türk aydınının en çok çekindiği kavramlardan biriydi. Gerçekten bu gibi olaylar bütün dünyada oluyor, fakat dünya politikasına hâkim bloklardan doğu blokunun politikası da dünya çapındadır. Fransız Komünist Partisi eski Genel Sekreteri Roger Garaudy "Solun Dönemeci" adlı eserinde 1960 lara kadar işçi üzerinde çalışan dünya komünist hareketinin, bu tarihten sonra öğrenci - aydın zümresinde çok daha verimli bir ortamı

bularak bu kesime yöneldiğini anlatmaktadır. Kolera bütün dünyada görülüyor diye Türkiye'de tedbir almamak ne derece doğru olabilir. Üstelik çeşitli Avrupa memleketlerinde idarelerin sol öğrenci hareketleri karşısındaki değişik tutumları değişik neticeler vermiştir. ODTÜ hocalarının tutumuna benzer bir tavır takınan Fransa'da hareketler hükümetleri devirir, memleket ekonomisini sarsarken kararlı ve kati reaksiyon gösteren Almanya'da büyük bir problem olmamıştır.

Hocalarımızın bir başka düşüncesi, her hâdiseden sonra "öğrenciyi tahrik etmiyelim" gerekçesi ile disiplin mekanizmasını çalıştırmaktan çekinmeleri olmuştur. Halbuki karşılarında tahriklere reaksiyon gösteren bir gurup değil, planlı ve kararlı aksiyon halinde bir gurup vardı. Çoğu zaman önce belirli bir ayda boykot yapılacağı söylentileri çıkıyor, o zaman geldiğinde ise ayın aktüel konularından biri boykot mevzuu oluyordu. Önce eylem kararlaştırılıyor, sonra sebep bulunuyordu.

Türk aydının çoğunluğu gibi ODTÜ hocalarının bir başka özelliği de sol tandanslı yayın organlarının üzerlerinde tesirli olmasıydı. Sol propagandanın etkisi ile "Üniversite Özerkliği" kavramı birçok kafalarda "ne olursa olsun üniversiteye emniyet kuvveti giremez" düşüncesi ile eş anlamlıydı. Halbuki Anayasa Mahkemesi özerkliği "Üniversitelerin idarecilerini öğretim üyelerinin seçmesi ve ilmî çalışmada serbestlik" olarak yapmıştı. Yine Anayasa'da, özerklikle ilgili maddede "ODTÜ ve Hacettepe gibi özel kanunla kurulmuş üniversitelerin idare tarzı saklı kalmak kaydı ile" notu vardı. Durum bu iken SBF'ye askerî mahkeme kararı ile girecek silâh ve haklarında tevkif kararı bulunan kimseleri yakalayan polisin bu hareketine karşı yapılan "Anayasa'ya saygı" yürüyüşüne katılan, Mütevellî Heyeti"ne özerkliğe aykırı diye karşı çıkan birçok hocalar, bir hocanın derste kâfi Marksistlik yapmıyor diye dersinin boykot edilmesi, hattâ üniversiteden çıkarılmasına teşebbüs edilmesi gibi ilim hürriyetini açıkça çiğneyen bir hareket karşısında su-

suyorlardı. (Bu hoca Başkanlığını Mübeccel Kıray'ın yaptığı Sosyal İlimler Bölümü'nde Y. Prof. İbrahim Karal'dır). Geçen bölümlerde anlatılan sınıfta bırakma, kopya çekeni tecziye etmeme gibi hareketler ilim ve öğretim hürriyetini açıkça ve en kaba şekilde ihlâl eden davranışlardır. Yine - son olarak Şehircilik Bölümü'nde öğretim üyelerinin seçtiği başkanın devrilerek yerine öğrencilerin adayının gelmesi - dekan, bölüm başkanı gibi akademik idarî mevkiler üzerindeki talebe baskısı da özerkliğin açık bir ihlâlini teşkil eder. Nihayet solcuların kullandığı "karşı devrimcilere hayat hakkı tanımıyacağız", "bildiriler sansürümüz olmadan yayınlanamaz" ifadeleri ve bunu destekleyen davranışlar fikir hürriyetinin yok edilmesi olduğu halde sol propaganda "Özerklik = Cinayet'de olsa polis üniversiteye giremez" formülünü kafalara yerleştirmişti.

Bu düşünceler içerisinde, akademik kadroya da sol tamamen hâkim oluncaya kadar, bir öğretim üyeleri Derneği toplantısında bir hocanın yaptığı benzetme ile talebe hoca münasebeti öküz ile kuyruğu arasındaki ilgiye döndü. Bu hocanın ifadesi ile talebe öküz, hocalar öküzün kuyruğu idi ve "Öküz gider kuyruk gider, öküz durur kuyruk durur"du.

Hâdiselerin asıl mahiyeti artık kimsenin şüphe etmiyeceği tarzda ortaya çıktığında, artık çok geç olmuştu. Militan terörü hâkimdi. Üstelik ODTÜ'ye kontratla bağlı olan hocaların artık hâkim durumdaki sol akademik idareye karşı gelmeleri işlerine son verilmesi anlamına geliyordu. Bilhassa genç kadrolar, tutumlarını bölüm başkanının, dekanın veya rektörün davranışlarına göre ayarlıyorlardı. Erdal İnönü Rektör olmazsa istifa edeceğini bildiren öğretim üyelerinin nispeti % 90 nı bulurken, Profesörün itiraz eden bir bölümde istifa etmiyenlerin nispeti % 90 olmuştu. Solun bugün artan gücü karşısında küçük bir hoca gurubu da ODTÜ için en tehlikeli tutuma girdi. Sol hareketi okul içi politikada şahsî menfaatlarına basamak yapmıya çalıştılar. Önceleri en geniş düşünceli "tahrik etmi-

yelim" felsefesinin en kuvvetli savunucuları olan bu kişiler giderek en solcu davranışlara girdi ve ODTÜ politikasında muarrizlarına "senin fikirlerin okulun fikirlerine uymuyor bulunduğun idarî görevden istifa et" şeklinde baskı yapacak hale geldiler. Önceki bölümlerde Prof. Bahattin Baysal'ın şahsında bu tipin en karakteristik bir örneğini gördük.

Böylece öküz yolun sonuna kadar yürüdü ve kuyruk da onu takib etti.

İkinci gurubu teşkil eden Mütevellî Heyeti'nin durumu da solcuların hâkimiyeti safhası dışında - hocalarınkinden pek farklı olmadı. "Tahrik etmiyelim", "İdare edelim" düşüncelerinin aslında solun aradığı zafiyet belirtileri olduğunu anlayamadılar. Tamamen E. İnönü'nün arkasında görünen hoca kadrosunun Heyet'in kararlı olduğuna kanaat ettirince döneceğini göremediler. Kanaatimizce şu husus kesinleşmiştir. "ODTÜ'de yarım ve müteredddit tedbir hiç tedbir almamaktan daha kötüdür".

Üçüncü guruptaki öğrencileri de kendi aralarında beşe ayırabiliriz.

1 — Sosyalistler,

2 — Ortanın solcuları,,

3 — Ülkü Ocak'ları

4 — Hür Düşünce Kulübü mensupları,

5 — Tarafsızlar.

Sosyalistler planlı ve kararlı idiler. Basın ve TRT yoluyla propaganda kaynaklarına hâkimdiler. 1970 başına kadar kendilerini tam mânasıyla destekleyen hocaları, 1970 de ise hâkim oldukları akademik idare vardı. Ortanın solu, sosyalistlerin militanlığı ve 100 senelik bir hazırlığı olan beynelmilel bir ideoloji

karşısında ezildiler. Kendi ideolojilerinin ne olduğundan emin değillerdi. Meselâ doğum kontrolü konusunda 1969 da yayınladıkları bir bildiride doğum kontrolüne karşı çıkanlara sert bir dille hücum ederlerken, 1970 de yayınlandıkları bir gazetede aynı sertlikle doğum kontrolüne hücum ediyorlardı. En tehlikeli davranışları ise "biz de sosyalistiz ama ihtilâl yapmıyacağız" şeklinde özetlenebilen tavırları ve insiyatifi kaçırmamak için birçok hâdisede sosyalistlerden daha solcu davranmaya çalışmaları oldu. Önce Orta - solun Sosyalist Demokrasi Derneği'ne giren birçok öğrencinin "Düzen bu kadar kötü ve sosyalizm bukadar iyiyken neden ihtilâl yapmıyacağız?" Sorusuna tatminkâr bir cevap verememişler ve orta - sol başta Erhan Erdoğmuş olmak üzere sosyalizme köprü vazifesini görmüştür. Bu gurup, iş şiddete dökülünce tamamen siliniyordu.

Ülkü Ocakları gerek ideolojik güç, gerekse militanlık bakımından sosyalistleri dengeleyebilirdi. Nitekim son ana kadar - Türkeş'in Konferansı, Hazırlık Okulu olayı, afişler hâdisesi - sol bunlara karşı şiddetten kaçınmış, şiddete başvurduğu zaman da aynı şekilde karşılık görmüştü.

Ayrıca bu gurup, diğer okullardaki mensupları ile âdeta organik bir bağa sahipti ve meselâ ODTÜ'deki bir taarruzun cevabını bazan Ankara Üniversitesin'de, hattâ Ankara dışında verebiliyorlardı. Fakat bunlar solun sahip olduğu hoca ve idareci desteğinden, basın ve TRT'nin yardımından mahrum oldukları ve sosyalistlerle yapılacak kuvvete dayanan bir mücadele okulun disiplin mekanizmasının aleyhlerinde tesirli olarak çalışabileceği tehlikesi karşısında çekimser kalmışlardır.

Hür Düşünce Kulübü üye sayısı bakımından azdı. İdeoloji ve militanlık bakımından orta - sol'dan da geri kalıyorlar, üyeleri geniş talebe kitlesinde yankı bulmayan aşırı sağ fikirleri destekliyorlardı.

Tarafsız talebe, boykot, forum olduğunda sinemaya giden, seçimde en az kavga eden gurubu desteklemeye çalışan kesimdi. İçlerinde sol anarşiye karşı zaman zaman isyan edenler terör karşısında tek başlarına kalıyor ve susmağa mecbur oluyordu.

Dördüncü gurup, idarî kadro ise üniversite politikasında ancak ikinci derecede tesirli idi. Önce sol terör bir kısmını istifa ettirmiş, 1970 de akademik idarî kadronun da sola geçmesi ile süratle tasfiye edilmişlerdir.

ODTÜ'nin "Basık İhtilâl"i bu ortamda gerçekleşti.

TÜSTAV

TÜSTAV

Fiyatı : 5 Lira